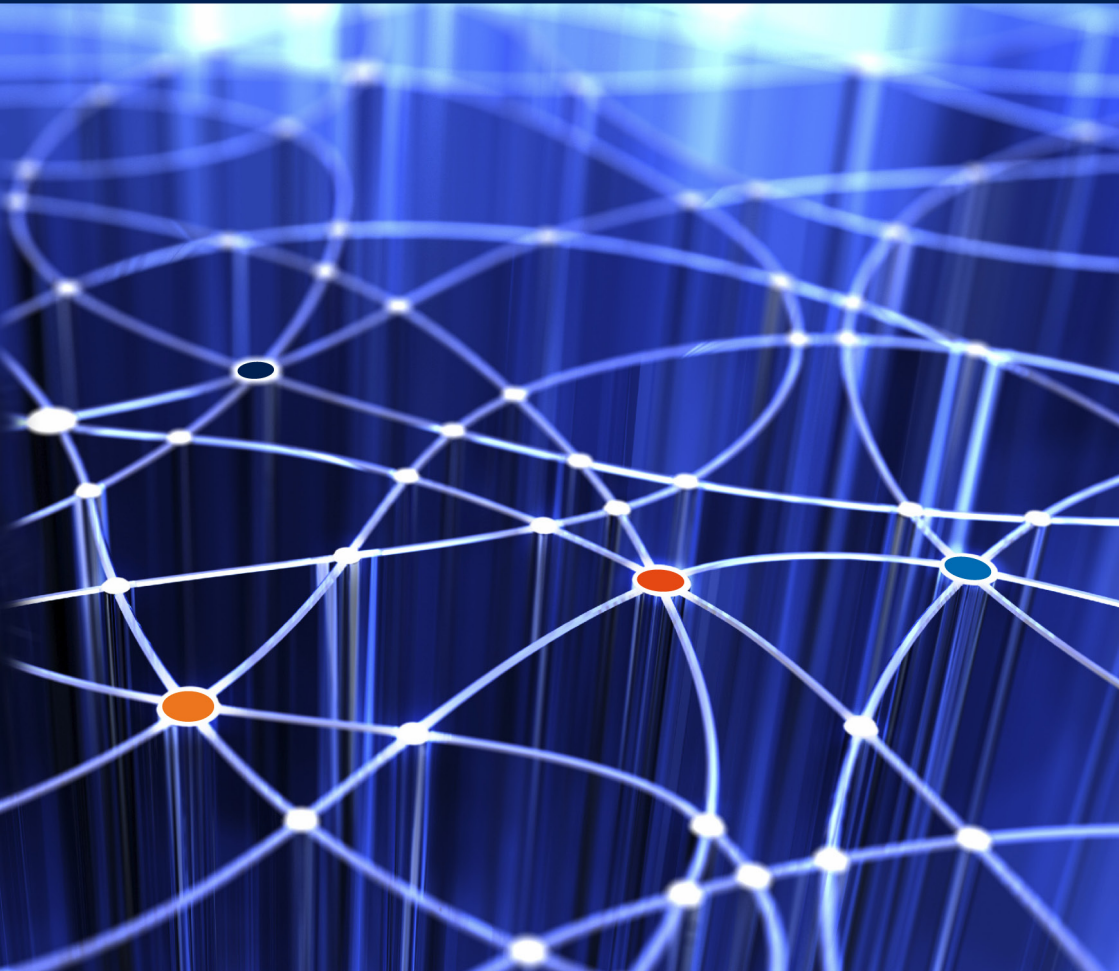

Matti Vuorensyrjä

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus

POLIISIN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSEN
VAIKUTTAVUUS

POLIISIN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSEN VAIKUTTAVUUS

Vuonna 2009 kursseilta P126–P129 valmistuneiden
poliisien ja heidän lähiesimiestensä arviot
poliisikoulutuksen tuottamista valmiuksista ja
osaamisesta

MATTI VUORENSYRJÄ

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2011

Matti Vuorensyrjä:
POLIISIN PERUSTUTKINTOKOULUTUKSEN VAIKUTTAVUUS.
Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 96

ISBN 978-951-815-214-2
ISBN 978-951-815-213-5 (pdf)
ISSN 1797-5743

Kannet: Mainoscraft Oy
Taitto ja paino: Tampereen yliopistopaino – Juvenes Print, Tampere 2011

ALUKSI

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus hyväksyttiin Poliisiammattikorkeakoulussa tulossopimuksen mukaiseksi tutkimus- ja kehittämishankkeeksi syksyllä 2009. Myöhemmin hanketta päätettiin laajentaa siten, että se toteutetaan kaksivuotisena kokonaishankkeena vuosien 2010 ja 2011 aikana.

Hanketta on alusta asti tukenut Poliisiammattikorkeakoulussa toimiva koulutuksen palautejärjestelmätyöryhmä, erityisesti sen alatyöryhmä, jonka tehtävänä on ollut koulutuksen vaikuttavuuspalautteen kehittäminen. Vaikuttavuuspalautteen työnyrkissä ovat työskennelleet Reetta Tuohi (pj.), Jarmo Koivisto, Merja Huopainen, Timo Korander ja Matti Vuorensyrjä.

Tämän tutkimuksen kyselylomake on laajan yhteistyön tulos. Vaikuttavuuspalautteen työnyrkin lisäksi kyselylomakkeen kehittelyssä ovat olleet mukana Aatos Juurijoki, Esa Vuorinen, Piia Vuori-Murto, Satu Järvelä sekä Piritta Nauha, jotka ovat kommentoineet ja kehittäneet kyselylomaketta poliisikoulutuksen laadunhallinnan näkökulmasta, poliisityön ja poliisitoiminnan näkökulmasta, poliisikoulutuksen ja poliisiksi opiskelemisen näkökulmasta sekä poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutuvien opiskelijoiden motivaatiotekijöiden näkökulmasta. Lisäksi poliisiosaamisen keskeisiä vaatimuksia on pohdittu yhdessä Poliisiammattikorkeakoulun opettajien ja kouluttajien, etenkin työssäoppimistimin kanssa. Kyselylomakkeeseen sisältyviä kuvauksia tutkinnon osaamisvaatimuksista ovat lomakkeen eri kehitysvaiheissa kommentoineet myös työharjoittelun ohjaajat ja yhdyshenkilöt.

Jarmo Koiviston panos on ollut merkittävä erityisesti kyselylomakkeen poliisiosaamista koskevien osien kehittämisessä. Merja Huopainen ja Reetta Tuohi ovat kehittäneet kyselylomaketta koulutussuunnittelun ja pedagogisen osaamisen ammatillisina ja olleet mukana tutkimushankkeen suunnittelussa ja organisoinnissa, lomakkeiden postituksissa sekä tietokantatyössä yhdessä Raili Sjöströmin kanssa (opiskelijatietojärjestelmä Primus). Timo Koranderin panos kyselylomakkeen kehittämisessä on ollut tärkeä, koska hänen asiantuntemuksensa yhdistyvät sekä poliisialan ja kriminologian alan sisällöllinen tietämys että tieteellinen asiantuntijuus ja osaaminen. Allekirjoittaneen vastuulla ovat olleet tutkimuksen analyysityö ja raportin kirjoittaminen.

Tutkimuksessa on voitu tukeutua aiempaan, vuosina 1994–2007 tehtyyn poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimukseen ja tutkinnon työelämävastaavuuden tutkimukseen. Sirpa Virran, Reijo Rai-volan, Hannu Valton, Erkki Rajamäen, Matti Luoman, Jarmo Koiviston, Teija Silvolan, Reetta Tuohen ja Seppo Immosen aiemmat tutkimukset ovat antaneet hyvän perustan nykyiselle vaikuttavuustutkimukselle.

Koulutuksen palautejärjestelmätyöryhmän ja vaikuttavuuspalautteen työnyrkin puolesta,

Matti Vuorensyrjä

TIIVISTELMÄ

Poliisin perustutkintokoulutuksen suorittaminen kestää noin kaksi ja puoli vuotta. Tutkinto antaa koulutuksesta valmistuneelle kelpoisuuden vanhemman konstaapelin, vanhemman rikoskonstaapelin sekä etsivän virkoihin.

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus -tutkimushankkeessa perustutkintokoulutuksen vaikuttavuutta tutkittiin kahden kyselytutkimusaineiston avulla. Tutkimuksessa lähetettiin kyselylomakkeet vuoden 2009 loppupuolella poliisin perustutkintokoulutuksesta valmistuneille poliiseille (kohdejoukko 165 poliisia, vastausprosentti 63.6 %) sekä heidän lähimmille esimiehilleen (kohdejoukko 165 esimiestä, vastausprosentti 53.3 %).

Kyselylomakkeissa keskeiset teemat olivat:

- Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit;
- Valmistuneiden poliisien työmarkkina-asema;
- Valmistuneiden poliisien henkilökohtaiset valmiudet poliisin ammattiin sekä yleinen poliisiosaaminen (poliisin perusvalmiudet ja yleiset työelämätaidot);
- Eriytynyt poliisiosaaminen:
 - kenttätoiminta,
 - liikennevalvonta ja
 - tutkinta;
- Valmistuneen poliisin henkilökohtaiset pitkän aikavälin uranäkymät ja uratoiveet.

Hanke on toteutettu Poliisiammattikorkeakoulussa vuosien 2010–2011 aikana. Sen tulokset julkaistaan kansallisesti erillisenä raporttina ja kansainvälisesti tutkimusartikkeleina. Tämä nyt käsillä oleva peruserä antaa lukijalle suhteellisen laajan kuvan vaikuttavuuskyselyn perustuloksista.

Poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuuksia ovat tulosten perusteella ainakin seuraavat tutkintokoulutuksen osat:

- Poliisitoiminnan vastuullisuuden ja poliisin oikeudellisten ja moraalisten velvoitteiden ymmärtäminen;
- Yleiset valmiudet ja motivaatio poliisin ammattiin;
- Peruspoliisiosaaminen;
- Poliisin tietojärjestelmien ja rekisterien käyttö;
- Voimankäyttö;
- Rikosoikeus.

Sekä valmistuneet poliisit että heidän esimiehensä arvioivat poliisin perustutkintoa yleisesti ottaen hyvin myönteisesti. Kyselytutkimus osoitti kuitenkin myös muutamia sellaisia koulutuksen ja osaamisen alueita, joilla poliisin perustutkintokoulutusta voidaan edelleen kehittää. Näitä olivat ainakin:

- Muutamat pitkälle eriytyneet tiedot ja taidot, kuten raskaan liikenteen valvonta sekä erikoisempiin koneisiin ja laitteisiin, kuten joihinkin tutkateknikoihin, liittyvä osaaminen;
- Teorian ja käytännön sulauttaminen toisiinsa muutamilla yksittäisillä tutkintokoulutuksen alueilla. Voidaan kuitenkin huomauttaa, että teoria-aines on valtaosassa nykytutkintoa onnistuneesti sulautettu käytännön työhön ja osaamiseen, erityisesti laajoissa integroiduissa case-harjoituksissa;
- Motivaatio rikostutkinnan ja liikennevalvonnan tehtäviin voisi olla nykyistä parempi. Tällä hetkellä valmistuneiden poliisien motivaatio näiden tehtäväalueiden tehtäviin on vähäisempi kuin motivaatio kenttätehtäviin.

ABSTRACT

It takes about two and a half years to complete the Diploma in Police Studies programme in Finland. Police officers with the diploma are eligible for the posts of Senior Constable, Senior Detective Constable and Detective.

The project on Evaluation of the effectiveness of the diploma in police studies programme aimed at the evaluation of the Programme with the help of two data sets: a survey to the police officers who had completed their training during the last part of 2009 (the target group consisted of 165 police officers, response rate 63.6 %), and a survey to the supervisors of these police officers (165 supervisors, response rate 53.3 %).

The two surveys consisted of questions on:

- Motives of the newly graduated police officers for acquiring the education and entering the occupation;
- Employment of the police officers;
- Police officers' general aptitude for police work and general policing skills;
- Differentiated policing skills:
 - maintaining public order and security (alarm, patrol etc. functions),
 - traffic enforcement,
 - crime investigation;
- The career aspirations of the police officers.

The project has been conducted during 2010–2011 and it has been administered by the Police College of Finland. The results will be published nationally (a report) as well as internationally (journal articles). The current report provides the reader with a relatively large set of preliminary, early findings of the research project.

It was found that, at least the following parts of the training are among the key strengths of the Programme:

- Understanding the legal and moral obligations of a police officer;
- General aptitudes for, and motivation to, the occupation;
- The core policing skills;
- The use of police registers and information systems;
- Training of the use of force;
- Criminal law.

By and large, the evaluation of the training was very positive, both by the newly graduated police officers as well as by their supervisors. However,

there were also a few parts of the Programme that could be developed further still. These included:

- A few, highly specialized skills related to monitoring and controlling heavy traffic, the use of special equipment, such as certain radar techniques, etc.;
- Combining theory with practice in certain segments of the Programme. Overall, however, it appears that theory has already been very successfully combined with practice within the Programme (particularly in comprehensive, integrated case exercises);
- Motivation to crime investigation and to traffic enforcement could be improved; at present, these are inferior to motivation to maintaining public order and security (alarm, patrol etc. functions).

SISÄLLYS

<i>Aluksi</i>	5
<i>Tiivistelmä</i>	6
<i>Abstract</i>	8
1 Johdanto	16
1.1 Poliisikoulutus	16
1.2 Vaikuttavuus	21
1.3 Raportin tehtävä ja rakenne	31
2 Aineistot ja menetelmät	33
2.1 Tutkimuksen toteutus.....	33
2.2 Aineistokuvaus ja aineiston kato	34
2.3 Menetelmät	40
3 Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit	42
3.1 Positiivista psykologiaa	42
3.2 Vaihteleva ja monipuolinen poliisityö	43
3.3 Motivaatioulottuvuudet	46
3.4 Sukupuolten väliset motivaatioerot	50
4 Valmistuneiden poliisien työmarkkina-asema	51
5 Henkilökohtaiset valmiudet	56
5.1 Vastuuntunto, tiimityöskentely, käyttäytyminen ja stressinhallinta sekä ammatillisuus	57
5.2 Ammatinvalinta	60
6 Poliisin perusvalmiudet ja yleiset työelämätaidot	63
7 Ammatillisesti eriytynyt poliisiosaaminen	68
7.1 Kenttätoiminta	70
7.2 Liikennevalvonta	76
7.3 Tutkinta.....	82
7.4 Kurssien P126–P129 keskinäinen vertailu	87

8	Arviot poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuuksista ja kehittämiskohteista	99
8.1	Vahvuudet	100
8.2	Kehittämiskohteet	105
9	Uranäkymät	118
10	Tutkimuksen havainnot, päätelmät ja rajoitukset	122
10.1	Tutkimuksen tavoitteet ja toteutus	122
10.2	Havainnot ja päätelmät	123
10.3	Tutkimuksen keskeiset rajoitukset	128
10.4	Jatkuvuus ja muutos vaikuttavuusarviointien tuloksissa ...	129
	Lähteet	131
	Kirjallisuus	132
	Liite 1.....	135

KUVIOT

Kuvio 1.1	Poliisialan tutkintojärjestelmä	17
Kuvio 1.2	Poliisin perustutkinnon rakenne	18
Kuvio 1.3	Koulutuksen työelämävastaavuus	20
Kuvio 1.4	The Audit Commission: taloudellisuus, tehokkuus ja vaikuttavuus kolmen E:n mallissa	22
Kuvio 3.1	Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit	45
Kuvio 4.1	Heti poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen työllistyneet (80.0 %) + ne, joiden valmistumisen jälkeinen työttömyysjakso oli päättynyt: osuus kaikista valmistuneista poliiseista	55
Kuvio 7.1	Kenttätoiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta ..	73
Kuvio 7.2	Kenttätoiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista	74
Kuvio 7.3	Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta	79
Kuvio 7.4	Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista	80
Kuvio 7.5	Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta	84
Kuvio 7.6	Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista	85
Kuvio 7.7	Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kursseilla P126–P129: kenttätoiminnan osaaminen	93
Kuvio 7.8	Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kursseilla P126–P129: liikennevalvonnan osaaminen	94
Kuvio 7.9	Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kursseilla P126–P129: tutkinnan osaaminen	95
Kuvio 7.10	Koulutuksen tuottama motivaatio eri tehtäviin: kursseilta P126–P129 valmistuneiden poliisien arviot ..	98

TAULUKOT

Taulukko 1.1	Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus- tutkimuksia, työelämävastaavuuden tutkimuksia ja niiden keskeisiä tuloksia.....	27
Taulukko 2.1	Valmistuneet poliisit: kurssijakauma.....	35
Taulukko 2.2	Valmistuneet poliisit: sukupuolijakauma.....	36
Taulukko 2.3	Valmistuneet poliisit: ikäjakauma	36
Taulukko 2.4	Esimiehet: sukupuoli- ja ikäjakaumat	37
Taulukko 2.5	Valmistuneet poliisit: peruskoulutus	37
Taulukko 2.6	Valmistuneet poliisit: työkokemus	38
Taulukko 2.7	Valmistuneet poliisit: tehtävääalueet ensimmäisen noin 1½ vuoden aikana.....	39
Taulukko 2.8	Valmistuneet poliisit ja esimiehet: tehtävääalue	40
Taulukko 2.9	Tutkimuksessa käytetyt symbolit ja lyhenteet.....	41
Taulukko 3.1	Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit	44
Taulukko 3.2	Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motivaatiotekijät: neljän faktorin ratkaisu	47
Taulukko 3.3	Faktorien keskinäiset korrelaatiot	48
Taulukko 3.4	Motivaatioulottuvuuksien kombinaatiot.....	49
Taulukko 4.1	Työtilanne heti koulutuksesta valmistumisen jälkeen, ammattikorkeakoulut ja poliisikoulutus	52
Taulukko 4.2	Työtilanne noin vuosi valmistumisen jälkeen, ammattikorkeakoulut ja poliisikoulutus	53
Taulukko 5.1	Henkilökohtaiset valmiudet poliisin ammattiin: valmis- tuneiden poliisien itsearviot ja esimiesten arviot.....	59
Taulukko 6.1	Poliisin yleisosaaminen: valmistuneiden poliisien itsearviot ja esimiesten arviot.....	65
Taulukko 7.1	Kenttätöiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista.....	71
Taulukko 7.2	Kenttätöiminta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta	71

Taulukko 7.3	Kenttätoiminnan osaamisen ulottuvuudet: kolmen faktorin ratkaisu.....	75
Taulukko 7.4	Faktorien keskinäiset korrelaatiot	76
Taulukko 7.5	Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista.....	77
Taulukko 7.6	Liikennevalvonta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta	77
Taulukko 7.7	Liikennevalvonnan osaamisen ulottuvuudet: kahden faktorin ratkaisu.....	81
Taulukko 7.8	Faktorien keskinäiset korrelaatiot	81
Taulukko 7.9	Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista.....	82
Taulukko 7.10	Tutkinta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta.....	83
Taulukko 7.11	Tutkinnan osaamisen ulottuvuudet: kahden faktorin ratkaisu	86
Taulukko 7.12	Faktorien keskinäiset korrelaatiot	87
Taulukko 7.13	Työllistyminen kursseilta P126–P129	88
Taulukko 7.14	Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista kursseittain	91
Taulukko 7.15	Koulutuksen tuottama motivaatio eri tehtäväalueiden tehtäviin: valmistuneiden poliisien arviot	96
Taulukko 7.16	Koulutuksen tuottamat valmiudet rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallintaan (F7): arviot suhteessa muiden osaamisalueiden arvioihin eri kursseilta valmistuneiden poliisien vastauksissa....	97
Taulukko 8.1	”Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?” Valmistuneiden poliisien vastaukset ...	101
Taulukko 8.2	”Mitkä ovat perustutkintokoulutuksen keskeiset vahvuudet?” Esimiesten vastaukset.....	104
Taulukko 8.3	”Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?” Valmistuneiden poliisien vastaukset	106

Taulukko 8.4	”Oliko poliisikoulutuksessa sellaista koulutusta, jota oli liikaa, tai joka oli mielestäsi poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta turhaa?” Valmistuneiden poliisien vastaukset.....	112
Taulukko 8.5.	”Miltä tilanne näyttää perustutkintokoulutuksesta valmistuneen esimiehenä? Mitkä ovat keskeiset heikkoudet = kehittämiskohteet?” Esimiesten vastaukset	115
Taulukko 9.1	Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi?	120
Taulukko 9.2	”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa?”*	121

1 JOHDANTO

1.1 Poliisikoulutus

1.1.1 Koulutuksen rakenne

Poliisin tehtävä, ”(...) oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen, ”¹ on konstitutiivinen eli perustava julkinen palvelutehtävä.² Kyse on valtion ydintoi-minnosta. Oikeudenmukainen, luotettava ja palveleva poliisi on kaikkien muiden julkisten palvelutehtävien perusedellytys.

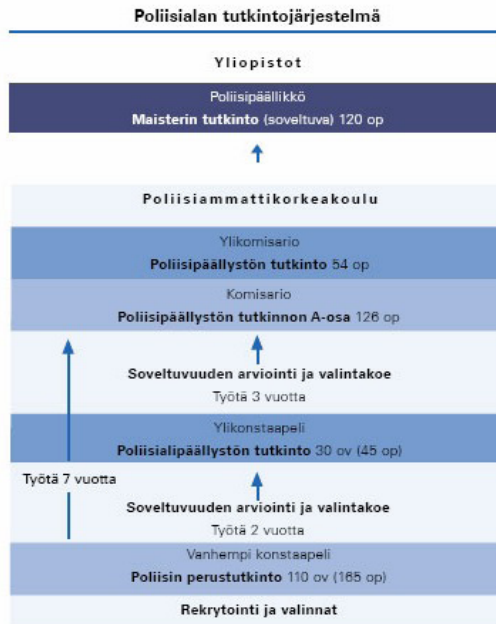
Tästä näkökulmasta katsottuna on ymmärrettävää, että poliisikoulutukselle on haluttu määritellä selvä lainsäädännöllinen perusta. Poliisiammattikorkeakoulun vastuu poliisikoulutuksesta on kattava. Laissa poliisikoulutuksesta (68/2005, 2 §) todetaan, että

”Poliisiammattikorkeakoulu vastaa poliisikoulutukseen rekrytoinnista, tutkintoa suorittamaan otettavien opiskelijavalinnoista, poliisin perus- ja jatkotutkinnoista, oppilaitoksessa annettavasta täydennyskoulutuksesta sekä poliisialaan liittyvästä tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Poliisiammattikorkeakoulu järjestää edellä mainittuihin tutkintoihin liittyvää koulutusta, ammatillisia erikoistumisopintoja, laadun kehittämiseen liittyvää koulutusta sekä muuta turvallisuusalan koulutusta.”

Poliisialan tutkintojärjestelmässä poliisialan tutkintoja ovat poliisin perustutkinto, poliisialipäällystön tutkinto ja poliisipäällystön tutkinto (Poliisiammattikorkeakoulu), minkä lisäksi poliisialalla on mahdollista suorittaa maisterin tutkinto (yliopistotaso). Tässä arviointiraportissa vai-kuttavuusarvioinnin kohteena on poliisin perustutkintokoulutus. (Ks. kuvio 1.1.)

¹ Poliisilaki 493/1995, 1, 1§.

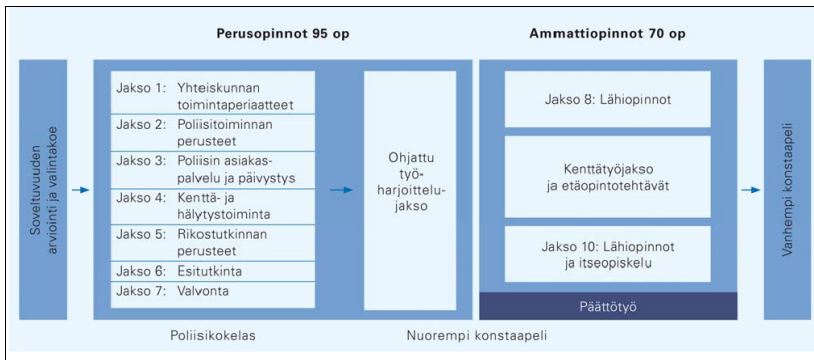
² Esim. Buchanan & Tullock, 1962/1971.

Kuvio 1.1 Poliisialan tutkintojärjestelmä
Lähde: Poliisiammattikorkeakoulu 2011

Poliisin perustutkintokoulutuksen laajuus on 165 opintopistettä. Tutkinto koostuu 95 opintopisteen laajuisista perusopinnoista ja 70 opintopisteen laajuisista ammattiopinnoista. (Ks. kuvio 1.2.)

Perusopintoihin sisältyy seitsemän lähiopetusjaksoa sekä ohjattu työharjoittelujakso. Lähiopetusjaksoilla, joista jokaisen pituus on noin kuusi viikkoa, rakennetaan poliisin ammatillisen osaamisen perusta. Jaksojen aikana käsitellään jaksokohtaisesti yhteiskunnan toimintaperiaatteita, poliisitoiminnan perusteita, poliisin asiakaspalvelua ja päivystystä, kenttä- ja hälytystoimintaa, rikostutkinnan perusteita, esitutkintaa sekä valvontaa. Perusopintoihin sisältyy tämän lisäksi noin seitsemän kuukautta kestävä ohjattu työharjoittelujakso Poliisiammattikorkeakoulun osoittamalla poliisilaitoksella, jonka aikana opiskelija osallistuu tavanomaisiin poliisitehtäviin kokeneemman poliisin työparina ja hänen ohjauksessaan. Työharjoittelujakson ajaksi opiskelija nimitetään määräaikaiseen nuoremman konstaapelin virkasuhteeseen. (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011; kuvio 1.2.)

Kuvio 1.2 Poliisin perustutkinnon rakenne

Lähde: Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011

Ammattiopintoihin sisältyy kaksi lähiopetusjaksoa, kenttätöjako sekä päätötöyö. Ammattiopintojen aikana poliisiopiskelijän ammatillinen osaaminen syvenee ja hän harjaantuu itsenäiseen työhön, oman työnsä kehittämiseen ja omaehtoiseen tiedonhankintaan. Kenttätöjako kestää 6–7½ kuukautta. Kenttätöjakson aikana opiskelija toimii nuoremman konstaapelin määräaikaisessa virkasuhteessa Poliisiammattikorkeakoulun osoittamalla poliisilaitoksella tai poliisin valtakunnallisessa yksikössä ja suorittaa samanaikaisesti – so. kenttätöjakson aikana – etäopintoja Poliisiammattikorkeakoulun opettajien ohjauksessa. Ammattiopintoihin sisältyy edellisen lisäksi poliisin ammattiin kytkeytyvä kirjallinen päätötöyö. Päätötöyössä opiskelijalta edellytetään sellaista itsenäistä ongelmanratkaisukykyä, joka yhdistää toisiinsa teorian ja käytännön. (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011.)

Ammattiopinnoissa tavoitteena on opiskelijan itsenäinen osaaminen, jossa eri osa-alueet integroituvat hallituksi kokonaisuudeksi. Tätä ammattiopintojen keskeistä tavoitetta voidaan ehkä parhaiten kuvata yhtäältä *päätötöyön tavoitekuvausten* ja toisaalta ammattiopinnoissa sovellettavan *ongelmaperustaisen oppimisen (PBL) arviointikriteerien vaativimman tason arviointikuvauksen avulla*.

Päätötöyö on poliisin työhön liittyvästä aiheesta laadittu kirjallinen tai muu vastaava esitys. Päätötöyön tavoitetta kuvataan Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelmassa seuraavasti:

”Opiskelija osoittaa päätötöyössään kykyä teorian ja käytännön yhdistämiseen eli kokemus- ja tutkimustiedon hyödyntämiseen sekä kykyä ratkaista ongelmia. Hän perehtyy tietolähteisiin ja tiedonhankintamenetelmiin lähdekritiikkiä käyttäen. Hän suun-

nittelee työprosessinsa mielekkääksi sekä rakentaa ja jäsentää päättötyönsä johdonmukaisesti. Opiskelija pystyy lähteaineiston ja oman oppimisensa pohjalta rakentamaan uuden tietokokonaisuuden. Hän kykenee myös esittämään työnsä tulokset asianmukaisella tavalla ja arvioimaan työnsä lähtökohtia ja toteutusta kriittisesti.” (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011, 110.³)

Poliisin perustutkintokoulutukseen sisältyy osia, jotka pedagogiselta kannalta katsottuna perustuvat ongelmaperustaiseen oppimiseen (PBL). Arviointikriteerien vaativimman tason mukaan opiskelija hallitsee aiheen poikkeuksellisen hyvin, jos hän: ”(...) sisäistää tehtävät erityisen hyvin, tuo aktiivisesti esiin näkökantojaan, perustelee näkemykset ammatillisesti, tekee erityisen perusteelliset muistiot, käyttää monipuolisesti hyviä lähteitä, kantaa paljon vastuuta synteestistä.” Vaativimman tason arviointikriteerien mukaan opiskelija myös ”kantaa vahvasti vastuuta toiminnasta, aktivoi ja johtaa ammatillista keskustelua, hoitaa erittäin hyvin kaikki ryhmätehtävät, arvioi aktiivisesti ryhmän toimintaa, (...)” minkä lisäksi hän ”(...) pystyy hyvin itsearviointiin (reflektiokyky)”. (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011, opetussuunnitelman liite 2; 2009; 2010; opetussuunnitelman liite 3.)

Opinnot koostuvat toistaan erillisistä oppiaineista, joista osa on itse asiassa hyvinkin tarkkarajaisia. Myös tämän tutkimuksen kyselylomakkeessa kysymykset kohdistuvat toisistaan erillisiin osaamisalueisiin. Poliisin perustutkintokoulutus tähtää kuitenkin integroituun, kokonaisuuksia hallitsevaan osaamiseen, jossa teoria, käytäntö ja eri osaamisalueet muodostavat toimivan kokonaisuuden.

Tutkintorakenne palvelee tätä tavoitetta. Teoriaopetus ja käytännön harjoittelu vuorottelevat keskenään. Opiskelijan ammatillinen osaaminen syvenee ja itsenäinen ongelmanratkaisukyky kehittyy koko 2½-vuotisen koulutuksen ajan, kun teoreettinen oppiaines tulee arvioiduksi ja saa käytännöllisen sisällön harjoittelujaksoilla ja kun käytännön poliisitoimintaa voi verrata ja poliisiosaamista voi rakentaa suhteessa teoreettiseen oppiaineeseen.

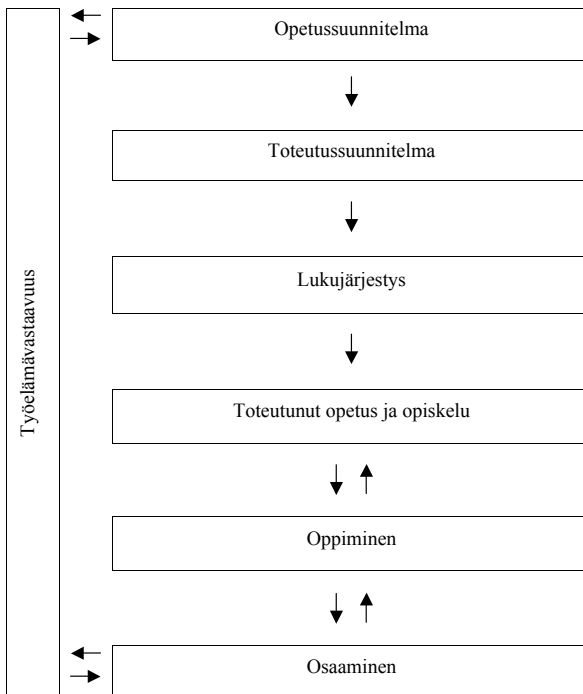
³ Opetussuunnitelmateksti on samanlainen kuin aiemmissa opetussuunnitelmissa, ks. 2008, 45; 2009, 63; 2010, 63.

1.1.2 Koulutuksen kehittäminen

Laissa poliisikoulutuksesta (68/2005, 2 §) todetaan, että varsinaisen koulutusvastuun lisäksi

”Poliisiammattikorkeakoulun tehtävänä on vastata järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja kehittämisestä sekä osallistua määräajoin ulkopuoliseen arviointiin.”

Poliisin koulutusstrategiassa 2007–2014 (2007, 5) todetaan, että ”Poliisikoulutuksen laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin tulee olla systemaattista ja jatkuvaa. Itsearvioinnin lisäksi keräämällä palautetta säännöllisesti poliisikoulutuksen asiakkailta, joita ovat opiskelijat ja poliisin eri yksiköt, saadaan selvitettyä ns. asiakasnäkökulmaa.” Poliisin koulutusstrategiassa kuvataan työelämävastaavuuden suunnitelmallisen arvioinnin rakenne kuvion 1.3 tapaan.

Kuvio 1.3 Koulutuksen työelämävastaavuus
Lähde: Poliisin koulutusstrategia 2007–2014 (2007)

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimus pyrkii omalta osaltaan vastaamaan kysymykseen poliisikoulutuksen laadusta ja koulutuksen laadun kehittämisestä. Poliisikoulutuksen laatua arvioidaan ja kehitetään tämän lisäksi tietysti monin eri tavoin. Tähän kuuluvat pitkäjänteinen ja systemaattinen opetussuunnitelmatyö, opettajien ja kouluttajien virankuvaan kuuluva koulutuksen kehittämistoiminta sekä koulutuksen jatkuva opintojen aikainen arviointi, joka tukeutuu poliisiopiskelijoiden antamaan opintojaksopalautteeseen.

Poliisikoulutuksen ehkä tärkein laatukriteeri on kuitenkin koulutuksen työelämävastaavuus. Koulutuksen työelämävastaavuus on pyritty varmistamaan monin eri keinoin. Poliisiammattikorkeakoulun yhteydet poliisilaitoksiin ja poliisiin valtakunnallisiin yksiköihin ovat tiiviit ja systemaattiset aina haku- ja valintaprosessista koulutukseen, harjoittelu- ja kenttäjaksoyhteistyöhön sekä täydennyskoulutuskurssien tarjontaan saakka.

Poliisin perustutkintokoulutus on saanut työelämävastaavuuden varmistamisesta kiitosta. Immonen (2007) toteaa Esa Poikelan ja Anna Rajia Nummenmaan vuonna 2002 julkaistuun ulkopuoliseen pedagogiseen arviointiin perustuen, että ”Perustutkinto-opetuksen todettiin olevan vahvasti läsnä osana työelämää. Työelämäverkosto nähtiin laajaksi ja monipuoliseksi. Kentällä toimivia asiantuntijoita käytetään paljon koulutuksessa. Työ- ja kenttäharjoittelun organisoiminen työssäoppimisen muotona todettiin olevan hyvässä vauhdissa.” (Immonen, 2007, 103.)

1.2 Vaikuttavuus

1.2.1 Vaikuttavuuden käsite

Vaikuttavuus on yksi niistä kolmesta keskeisestä arviointikäsitteestä, jotka yleistyivät 1980-luvulla osana uuden julkisjohtamisen (New Public Management, NPM) laajempaa hallintopoliittista kokonaisuutta. Vaikuttavuuden käsitehistoria ulottuu paljon tätä kauemmas ajassa, mutta voidaan sanoa, että se on saanut nykyisen merkityksensä uuden julkisjohtamisen kontekstissa.

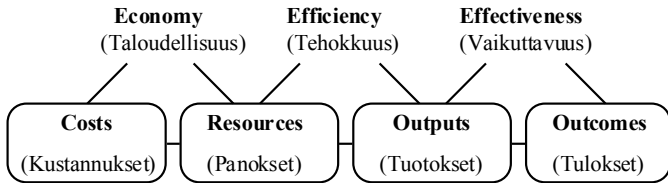
Tärkeä askel otettiin vuonna 1983, kun Isossa-Britanniassa perustettiin The Audit Commission, jonka tehtävänä oli vastata Englannin ja Walesin paikallishallinnon tarkastustoimesta. Tavoitteena oli auttaa paikallisen tason toimintayksiköitä taloudellisemmän (economy), tehokkaamman (efficiency) ja vaikuttavamman (effectiveness) julkisen palvelutuotannon toteuttamisessa.⁴ (Ks. Henderson-Stewart, 1990; Carter ym., 1993; Vuorensyrjä, 1998.)

⁴ Viraston linja on edelleen sama kuin 1980-luvun alkupuolella: “The Audit Commission is an independent watchdog, driving economy, efficiency and effectiveness in local public services to deliver better outcomes for everyone.” [Http://www.audit-commission.gov.uk/Pages/default.aspx](http://www.audit-commission.gov.uk/Pages/default.aspx) (1.4.2011.)

Uusi julkisjohtaminen oli tietoinen hallintopoliittinen linjavalinta ja kolmen E:n arviointikäsitteet ja -menetelmät olivat kiinteä osa tätä valintaa. Carter ym. (1993) kirjoittavat näistä kolmesta keskeisestä arviointikäsitteestä, että Isossa-Britanniassa ne omaksuttiin 1980-luvun kuluessa hallinnon ylätasoin painostuksesta, ”ylhäältä alaspäin”.⁵

Kolmen E:n mallissa vaikuttavuus on *tuotospuolen arvonmäärittelyn käsite*. Tässä tutkimuksessa vaikuttavuus määritellään *julkisen palvelutuotannon* – viraston tuottamien palvelujen, yksittäisen intervention, hankkeen, ohjelman tms. – *tavoitteenmukaisina, todennettavissa olevina hyötyvaikutuksina*. (Arviointikäsitteistä laajemmin, ks. esim. Vuorensyrjä, 1998; Pollitt & Summa, 1999 tai; Pollitt & Mul, 1999.)

Palvelutuotannosta vastaaville julkisen sektorin toimintayksiköille ja asiantuntijoille (opettajat, psykologit, lääkärit, jne.) vaikuttavuuden käsite ja vaikuttavuuden arviointimenetelmät ovat olleet tavallisesti helppoja hyväksyä, koska niiden avulla on pyritty kiinnittämään huomiota toiminnan perimmäisiin *tavoitteisiin* sekä lopputuotteiden ja -palvelujen *laatuun*.⁶ On nähty hyväksi, että taloudellisuuden ja tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen liittyy aina myös vaikuttavuusarviointiin perustuva *laatukontrolli*.

Kuvio 1.4 The Audit Commission: taloudellisuus, tehokkuus ja vaikuttavuus kolmen E:n mallissa

Lähde: Henderson-Stewart 1990 (suom. Vuorensyrjä 1998)

⁵ ”In particular, the ‘three Es’ - economy, efficiency, and effectiveness - have gained wide currency at all levels of government during the 1980s because of the top-down pressure from the FMI [Financial Management Initiative -M.V.] and the Audit Commission to use this model.” (Carter ym., 1993, 37.)

⁶ Taloudellisuuden ja tehokkuuden erillistä arviointia on sen sijaan kritisoitu, mikä onkin näkökulmana hyvin perusteltavissa. Jos mitään tuotospuolen laatukontrollia ei ole ja jos tuotanto perustuu vain määräkontrolliin, tuottavuuskontrolliin tai kustannuskontrolliin, – ja sitä todellisuudessa ohjataan näillä kriteerein – tuotosten ja palvelujen laatu ei määräydy satunnaisesti. Laadun voi olettaa heikkenevän systemaattisesti, koska tuotosmäärää, tuottavuutta ja kustannustehokkuutta voidaan lisätä tinkimällä tuotoksen – lopputuotteen tai palvelun – laadusta.

Tavoitteenmukaisten hyötyvaikutusten lisäksi vaikuttavuusarvioinnissa voidaan tutkia myös tavoitteisiin nähden riippumattomia hyötyvaikutuksia, ja myös haittavaikutuksia, mutta tällöin vaikuttavuusarvioinnin kriteeriperusta laajenee ja vaikuttavuusarvioinnissa kohdataan käytännössä ne samat kysymykset, joita on pyritty tietoisesti ratkomaan kustannus-hyötyanalyysissa.⁷ Tämän tutkimuksen näkökulma rajautuu käsitteellisesti suppeampaan vaikuttavuusmääritelmään eli käytännössä tavoitteenmukaisten hyötyvaikutusten arviointiin.

Suuri osa vaikuttavuuden arviointitutkimuksista kohdistuu tarkasti rajautuneisiin, yksityiskohtaisiin kysymyksiin: vaihtoehtoisten opetusteknologioiden, opetusinterventtioiden, uusien lääkkeiden, uusien hoitomenetelmien tms. vaikutusten kokeelliseen tai kvasikokeelliseen arviointiin. Tällaisessa tutkimuksessa vaikuttavuustavoitteet ovat selvästi määriteltävä ja niiden todentaminen on ainakin periaatteessa yksinkertaista. Tämän nyt käsillä olevan tutkimuksen tapauksessa vaikuttavuustavoitteet ovat kattavampia, koska tehtävänä on laajamittaisen tutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi. Vaikuttavuustavoitteiden tyhjentävä ja koherentti määrittely ja kuvaaminen ja siten myös itse arviointitehtävä ovat tarkasti rajautuvaa vaikuttavuustutkimusta vaikeampia.

1.2.2 Poliisikoulutuksen vaikuttavuus

Poliisin koulutusstrategiassa 2007–2014 (2007, 2) kuvataan poliisikoulutuksen visio, jonka mukaan ”Poliisin koulutusjärjestelmä tuottaa riittävästi ammattitaitoista, osaavaa ja eettisesti korkeatasoista henkilöstöä.” Strategiassa kuvataan poliisikoulutuksen tavoitteita seuraavasti (ibidem):

”Poliisikoulutuksen tavoitteena on turvata ja kehittää poliisin toimintakykyä. Poliisin valtakunnallinen visio⁸⁾ antaa myös koulutukselle suuntaa. Vision pohjalta laaditussa poliisin valtakunnallisessa strategiassa koulutuksen tehtäväksi asetetaan tulevien tarpeiden ennakointi niin koulutettavien riittävää määrää kuin uudenlaisen ammattitaidon tarvettakin ajatellen. Poliisin yksiköiden tulee varmistaa ammattitaitoa ylläpitävä koulutus ja vahvistaa työssä oppimista tukevaa toimintakulttuuria. Keskeisenä välineenä kehittämisessä ovat henkilökohtaiset tulos- ja kehityskeskustelut.

⁷ Yhteismittallisuus, eri arviointitahojen antamien arvioiden keskinäinen painottaminen, julki-set valinnat, arviointipolitiikka.

⁸ ”Poliisin visio vuonna 2014 määrittelee poliisitoimen tavoitetilan, jonka mukaan Suomi on Euroopan turvallisin maa, minkä takeena on ammattitaitoinen, palveluvalta, luotettava, yhteistyöhakuisen ja tehokkaasti organisoitu poliisi” (Poliisin koulutusstrategia 2007–2014 (2007, 2)).

Tulevan yhdistetyn poliisioppilaitoksen (...) visio on seuraava:

Poliisiammattikorkeakoulu on vuonna 2015 arvostettu poliisin koulutus-, tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka toimii sekä kansallisesti että kansainvälisesti turvallisuusalan koulutusyhteistyötä edistäen.”

Poliisin perustutkinnon tavoitteet on määritelty Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelmassa. Tässä tutkimuksessa seurataan neljää viimeisintä opetussuunnitelmaa ja niiden kuvauksia opetuksen ja koulutuksen tavoiteista (2008; 2009; 2010; 2010–2011). Muutokset tutkintokoulutuksen keskeisissä tavoitteissa ovat olleet viime vuosina suhteellisen vähäisiä. Opetussuunnitelmassa todetaan poliisin perustutkintokoulutuksen ammatillisista tavoitteista:

”Poliisin perustutkintokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää poliisin roolin valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjänä. Hän kykenee suoriutumaan valvonnan, hälytystoiminnan ja rikostorjunnan tehtäväalueilla sekä huomioimaan lupahallinnon merkityksen poliisitoiminnassa. Hän tuntee myös ennalta estävän toiminnan merkityksen kaikessa poliisitoiminnassa. Hän tiedostaa asemansa poliisiorganisaation jäsenenä sekä ymmärtää poliisitoiminnan yhteiskunnallisen merkityksen.

Poliisin perustutkinnon suorittanut poliisimies on sisäistänyt poliisitoiminnan päämäärät ja eettiset periaatteet. Hänellä on ajan vaatimusten mukainen ammattitaito ja valmiudet kehittää ammattitaitoaan sekä edetä urallaan asiantuntijaksi tai esimieheksi.

Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan yleisiä työelämävalmiuksia, kuten oppimistaitoja, ongelmanratkaisutaitoja, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä eettisiä taitoja. Yleiset työelämävalmiudet ovat koulutuksen ydinosaamista, joka on integroitu kaikkiin oppiaineisiin koko opintojen ajan.” (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011, 3; viimeinen virke ei sisältynyt vuoden 2008 opetussuunnitelman tavoitetekstiin, mutta muutoin kirjaukset ovat lähes samat.)

Perustutkintokoulutuksessa on oppiaineiden lisäksi kaksi koko koulutuksen läpäisevää teemaa, *oikeudellinen ja eettinen koulutus* sekä *lähipoliisi toiminta ja ennalta estävä toiminta*. Edelliseen kuuluvat mm. perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien, poliisin toimivaltajärjestelmän ja laillisuusperiaatteen sekä ennakkollisen ja jälkikäteisen oikeussuojan aiheet. Jälkimmäiseen kuuluvat mm. sisäisen turvallisuuden ohjelman sekä

kansallisen rikostorjuntaohjelman, lähipoliisistrategian, poliisin liikenneturvallisuusstrategian ja liikenneturvallisuustyön sekä lähisuhdeväkivalan ja lastensuojelun aiheet.

Poliisityön ja poliisin ammatillisen osaamisen tarkempaan analyysiin saatiin tässä tutkimuksessa merkittävä tuki Poliisiammattikorkeakoulun palautejärjestelmätyöryhmältä ja erityisesti tämän työryhmän alatyöryhmältä, jonka tehtävänä on ollut kehittää poliisikoulutuksen vaikuttavuuspalautetta. Mainittu alatyöryhmä on rakentanut tutkimuksen kyselylomakkeen.

Poliisityötä, poliisin ammatillista osaamista ja poliisin perustutkintokoulutuksen oppimistavoitteita on analysoitu ja ne on pyritty kuvaamaan sarjana henkilökohtaisiin valmiuksiin ja poliisiosaamiseen kohdistuneita kysymyksiä. Henkilökohtaisista valmiuksista arvioidaan *vastuuntuntoa, tiimityöskentelyä, käyttäytymistä ja stressinhallintaa sekä ammatillisuutta*. Poliisiosaamista arvioidaan sekä yleisenä poliisiosaamisena että eriytyneenä poliisiosaamisena. Yleistä poliisiosaamista ovat *poliisin ammatilliset perusvalmiudet sekä yleiset työelämävalmiudet*, jotka kaikkien poliisien oletetaan hallitsevan tehtäväalueesta riippumatta. Eriytynttä poliisiosaamista kuvataan ja analysoidaan tehtäväalueiden mukaan eli *kenttätoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan osaamisena*. Eriytyneen poliisiosaamisen käsitteellistämässä on seurattu ammattiopintojen oppiainejaotusta ja poliisiorganisaation toiminnallista jaotusta (poliisilaitoksilla poliisipalvelulinjan sektorijaottelu; Liikkuva Poliisi).

Koulutuksen sisällöllisen vaikuttavuuden perusedellytys on, että tutkinnon suorittaneet sijoittuvat koulutustaan vastaaviin tehtäviin. Tästä syystä kyselylomakkeessa kysyttiin myös valmistuneiden poliisien työmarkkina-asemaa.

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuuden arviointi koostuu tässä tutkimuksessa edellä kuvattujen näkökulmien kokonaisuudesta. Vaikuttavuuden kokonaisarvioon sisältyvät osa-alueet ovat valmistuneiden poliisien

- työmarkkina-asema;
- henkilökohtaiset valmiudet,
 - vastuuntunto,
 - tiimityöskentely,
 - käyttäytyminen ja stressinhallinta ja
 - ammatillisuus;
- yleinen poliisiosaaminen, poliisin perusvalmiudet ja yleiset työelämätaidot;
- eriytynyt poliisiosaaminen,
 - kenttätoiminnan,
 - liikennevalvonnan ja
 - tutkinnan tiedot ja taidot sekä;

- valmistuneiden poliisien ja heidän lähiesimiestensä antama avoin palaute poliisikoulutuksen vahvuuksista ja kehittämiskohteista.

Lisäksi kyselytutkimukseen sisältyi kysymyksiä poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiiveista sekä henkilökohtaisista pitkän aikavälin uranäkymistä ja uratoiveista. Vastaajan näkökulmasta kysely rakentui ajallisesti loogisena kysymyssarjana ja eteni koulutukseen hakeutumisen motiiveista valmistumiseen, työllistymiseen, koulutuksen antamien valmiuksien ja oman ammatillisen osaamisen arviointiin ja lopulta oman ammatillisen tulevaisuuden pohdintaan.

Tutkimuksen tuloksia verrataan aiempaan poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimukseen sekä työelämänvastaavuuden tutkimukseen. Näistä tutkimuksista tärkeimpiä ovat Virran ja Raivolan (1994), Valton (1998), Koiviston ja Silvolan (2000), Rajamäen (2005), Luoman (2006), Koiviston ja Tuohen (2006) sekä Immosen (2007) tutkimukset. Perustiedot poliisin perustutkintokoulutukseen kohdistuneista tutkimuksista on koottu taulukkoon 1.1.

Taulukko 1.1 Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimuksia, työelämävastaavuuden tutkimuksia ja niiden keskeisiä tuloksia

Tutkimuksen kohdejoukko/ kurssit	Kurssien valmistumisajankohdat	Aineistot ja menetelmät	Poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuudet	Poliisin perustutkintokoulutuksen kehittämisskohteet
Virta & Raivola (1994)	–	Yhteiskunnallista vaikuttavuutta selvittävät kyselyt (avokysymyksinä) keskeisille sidosryhmille, mm. työharjoittelun yhteyshenkilöille ja poliisilaitosten komisarioille ja ylikomisarioille	Poliisin tietoliikennejärjestelmät ja ATK, poliisin yhteiskunnallisen roolin ymmärtäminen, lainsäädännön tuntemus, hyvät perustiedot tavallisimpien rikosten tunnusmerkeistä ja nimikeistä, kriminaalitekniikka ja rikosoikeus, lomakkeiden täyttäminen, voimankäyttövalmiudet, järjestyksen valvonta, pävyystys ja asiaskontaktit	Rikostutkimnan tekniikka ja taktiikka, kuulustelutaidot, ennalta estävä toiminta, poliisitaktiikka
Valto (1998)	P42, P43, P44, P55, P56, P57, P58, P59 le P55 ja P56, joilta opiskelijat valmistuivat 4/1998 ja 6/1998	Sisällönanalyysi Kyselyt poliisiopiske lijoille ja valmistuneille poliiseille Strukturoitu osa ja avokysymysten osa Tilastollinen perusanalyysi	Poliisin tietojärjestelmät ja ATK, lainsäädäntö, voimankäyttö, liikenne, asiaskontaktit, kielelliset valmiudet	Ulkomaalaiskontaktit, päivyystyhteävät, lähipoliisitoiminta, monipartioiminta, rikostutkintatekniikka, huumet Opetuksen liiallinen teoreettisuus, ”harjoituksia lisättävä kautta linjan”

Taulukko 1.1 jatkuu seuraavalla sivulla.

	Tutkimuksen kohdejoukko/ kurssit	Kurssien valmistumisajankohdat	Aineistot ja menetelmät	Poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuudet	Poliisin perustutkintokoulutuksen kehittämisskohteet
Koivisto & Silvola (2000)	P57A	9/1998	Ennakkokysely, kysely sekä haastattelut valmistuneille poliisille ja työharjoittelun ohjaajille	Tietojärjestelmät ja ATK, lainsäädännön opetus, voimankäyttökoulutus, tutkintokoulutuksen monipuolisuus	Opetuksen teoreettisuus, liian vähän käytännön harjoituksia, oppiaineiden välinen koordinaatio, yleisaineet (muut kuin ammattiaineet)
Rajamäki (2005)	Vuosien 2003 ja 2004 aikana perustutkimon suorittaneet (15 kurssia), joista ryväsoitanta (25 %)	–	Tilastollisen perusanalyysi Rikostutkimnan valmiuksia koskeva kysely valmistuneille poliisille, vertailuryhmänä 30 rikostutkimnan esimiestä	Kriminaaliteknikka: rikosilmoituksen vastaanottaminen ja kirjaaminen, alustava puuhuttelu rikoksen selvittämisen kannalta	Kriminaaliteknikka: pakko- ja rikosten selvittäminen, kuulumus selvitettävien suorituksen
			Tilastollinen perusanalyysi	Kriminaaliteknikka: kolari- paikkapiirros, tapahtumapaikan dokumentointi	Kriminaaliteknikka: tapahtumapaikan tekninen tutkinta, muotojalkien esillehaku ja taltiointi
Koivisto & Tuohi (2006)	P63, P68, P74, P77, P87, P88	11/1999, 11/2000, 11/2001, 5/2002, 11/2003, 1/2004	Kysely valmistuneille poliisille ja heidän esimiehilleen Tilastollisen perusanalyysi	Tietojärjestelmät: rikosilmoitusjärjestelmän käyttäminen, poliisin tietojärjestelmien käyttäminen	Tietojärjestelmät: tietoturvan merkitys käytännön poliisityössä, pakkokeinojen kirjaaminen
				Tutkintokoulutuksen monipuolisuus ja laaja-alaisuus, opettajien ja kouluttajien ammattitaito ja motivoituneisuus, tietojärjestelmät ja ATK, voimankäyttökoulutus, rikos oikeus, oikeustieteelliset aineet	Rikostutkimnan koulutus (sirpaleisuus), kuulumus, esitutkintapäytäkirjan laatiminen, psykologia, oppiaineiden välinen koordinaatio, liian vähän käytännön harjoituksia

Luoma (2006)	Vuosien 2003 ja 2004 aikana perustutkimon suorittaneet (15 kurssia), joista ryväsotainta (25 %)	Liikennevalvonnan valmiuksia koskeva kysely valmistuneille poliisille, kysely lähetettiin myös 30 esimiehelle liikennevalvonnessa	Liikennevalvonta: rikesakon kirjaaminen, rangaistusvaatimuksen kirjaaminen, rattijuopumusvalvonta	Liikennevalvonta: ajo- ja lepoaikasäännösten tunteminen, kuormitusvalvonta, eläinkuljetusten valvonta
		Tilastollinen perusanalyysi	Ajoneuvokoulutus: poliisiat- ton käsittely, taloudellisuusajo, poliisiautosta huolehtiminen	Ajoneuvokoulutus: hälytysajo, ajaminen vaativissa olosuhteissa
Immonen (2007)	–	Toimintatutkimus, jossa käy- tettiin opintojaksovaltuutettujen tuloksia, ohjatun työharjoittelujakson arviointiaineistoja, tekstiaineistoja ja haastatteluja, tavoitteena oli perustutkintokoulutuksen työelämävastaavuuden arviointi, työharjoittelujaksolle siirtyminen, ammatilliset valmiudet ja ammatkelpoisuus	Tutkimnon työelämävastaavuus on hyvä, se tuottaa hyvän peruspoliisiosaamisen, opetus on yleisesti ottaen korkeatasoista.	Pedagoginen strategia puuttuu
		Sekä opettajien että opiskelijoiden motivaatio ja valmiudet/osaaminen ovat hyviä	Yksittäisiä oppiaineista kehittämisistä on ainakin seuraavissa aineissa: ATK:n perusopetus, ruotsin kieli, ajotaitojen tasoerot koulutukseen tulevilla, ri- kostutkinta ennen teemaopetukseen siirtymistä vuonna 2006, mutta ei sen jälkeen	Yksittäisiä oppiaineista kehittämisistä on ainakin seuraavissa aineissa: ATK:n perusopetus, ruotsin kieli, ajotaitojen tasoerot koulutukseen tulevilla, ri- kostutkinta ennen teemaopetukseen siirtymistä vuonna 2006, mutta ei sen jälkeen
		Yksittäisiä oppiaineista tutkimon vahvuuksia ovat ainakin rikosoikeus, rikosilmoitusten vastaanotto ja Patjan käyttö, poliisin rekistereiden käyttö, poliisin rekistereiden käyttötaidot, kenttä- ja hälytystoiminnan jaksos opinnot kokonaisuudessaan, liikennevalvonnan perusasiat		

	Tutkimuksen kohdejoukko/ kurssit	Kurssien valmistumisajankohdat	Aineistot ja menetelmät	Poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuudet	Poliisin perustutkintokoulutuksen kehittämiskohteet
Vuorensyryjä (tämä tutkimus)	P126-P129	7/2009–12/2009	Kysely valmistuneille poliiseille ja heidän esimiehilleen Tilastollinen perusanalyysi Sisällönanalyysi	Valmistuneilla hyvät henkilökohtaiset valmiudet ja soveltuvuus poliisin ammat- tiin, etenkin vastuuntunto ja ammatillisuus Hyvä ja kattava peruspoliisi-osaaminen Kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät, voimankäytökoulutus, poliisin tietojärjestelmät (Patja), rikosoikeus	Teorian ja käytännön su- lauttaminen toimii suuressa osassa tutkintoa, mutta ei kaikissa oppiaineissa Tutkimnan oppiaineet sisältävät laajan ja moni- mutkaisen kokonaisuuden, joka käsittelee opinnoissa omaksumismahdollisuuksiin nähden suhteellisen lyhyessä ajassa. Tutkimnan asioiden merkitys osana laajempaa kokonaisuutta hahmotuu usein vasta työelämässä. Motivaatio liikennevalvon- taan ja tutkintaan

1.3 Raportin tehtävä ja rakenne

Tässä raportissa julkaistaan perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimuksen perustulokset keskiarvoina, suorina jakaumina ja muutamina yksinkertaisina analyysinä. Perustutkintokoulutuksen kehittämiseen tähtäävä syvällisempi analyytinen tutkimus toteutetaan tämän jälkeen erillisinä tutkimusartikkeleina vuosien 2011 ja 2012 aikana (Poliisikoulutuksen vaikuttavuuden tutkimushanke, ks. Toimintaympäristökatsaus ja tutkimusohjelma 2010, s. 50).

Tämän johdantoluvun jälkeen raportissa kuvataan tutkimuksen keskeiset aineisto- ja menetelmäratkaisut (luku 2). Muilta osin raportin rakenne noudattaa tutkimuksen kyselomakkeen rakennetta.

Luvussa 3 käsitellään poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin haikautumisen motiiveja. Minkälaisia ovat nuorten, rekrytointi- ja koulutusseulan läpäisseiden poliisien motiiviprofiilit? Tämän luvun analyysi on alkupiste valmistuneiden poliisien poliisispesifille motivaatioanalyysille ja vastaavan motivaatiomittarin kehittämiseksi.

Luvussa 4 tutkitaan poliisikoulutuksesta valmistuneiden työmarkkina-asemaa heti koulutuksen päätyttyä sekä 1–1½ vuotta koulutuksen päättymisen jälkeen. Tässä luvussa raportoidaan myös, kuinka pitkän työttömyysjakson ne valmistuneet poliisit kokivat, jotka jäivät työttömiksi poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen.

Luvussa 5 arvioidaan valmistuneen poliisin henkilökohtaisia valmiuksia poliisin ammattiin. Valmistuneelta poliisilta ja hänen esimieheltään pyydettiin arvioita vastuuntunnosta, tiimityöskentelystä, käyttäytymisestä ja stressinhallinnasta sekä ammatillisuudesta.

Valmistuneet poliisit ovat läpäisseet monta seula. He ovat läpäisseet poliisikoulutuksen haku- ja valintaprosessin, poliisin tutkintokoulutuksen harjoittelu- ja kenttätyöjaksoineen ja poliisilaitoksille työllistyneet poliisit myös ammatillisen rekrytointiseulan. Poliisikokemustakin vanhempana konstaapelina on suurimmalla osalla takana jo 1-1½ vuotta. Tämä osa raportista toimiikin eräänlaisena viimeisenä tarkastuspisteinä. Henkilökohtaisten valmiuksien, soveltuvuuden, asenteen ja arvoperustan oletetaan olevan kunnossa. Mielenkiinto kohdistuu ensisijaisesti niiden havaintojen määrään ja suhteelliseen osuuteen, jotka poikkeavat tästä oletuksesta.

Luvussa 6 raportoidaan valmistuneiden poliisien ja heidän esimiestensä arviot yleisestä poliisiosaamisesta, esimerkiksi partiojohtajana toimimisesta, voimakkeiden käytöstä vähimmän haitan periaatteen mukaisesti ja tiedonhaun ja tietolähteiden hyödyntämisestä poliisin työssä. Tässä jaksossa arvioidaan lyhyesti myös niitä tietoja ja taitoja, joiden voidaan arvioida korostuvan tulevaisuudessa poliisin perustutkinnon kokonaisuudistuksen ja myös poliisin ammatin muutoksen myötä. Näitä ovat mm. ongelmanratkaisutaidot, tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoi-

minnan taidot sekä kulttuurierojen ymmärtäminen ja toimiminen muista kulttuuripiireistä tulevien ihmisten kanssa.

Luvussa 7 raportoidaan valmistuneiden poliisien ja heidän esimiestensä arviot eriytyneestä poliisiosaamisesta. Arviointi jakautuu kenttätoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan osaamisalueisiin.

Luvussa 8 raportoidaan poliisiosaamista ja poliisikoulutusta koskeneiden avokysymysten tulokset. Valmistuneet poliisit ja heidän esimiehensä arvioivat avovastauksissaan omasanaan poliisikoulutuksen vahvuuksia ja kehittämiskohteita.

Luvussa 9 kuvataan valmistuneiden poliisin uratavoitteita. Heiltä pyydettiin arvioita omasta tavoitetasostaan (virka-asema) poliisihallinnossa pitkällä aikavälillä. Tämän lisäksi heiltä kysyttiin arviota siitä tehtävälueesta, joka heitä eniten kiinnostaa. Niiltä poliiseilta, jotka ajattelivat tulevaisuudessa ehkä luopuvansa poliisin urasta ja ammatista, kysyttiin syitä tähän mahdolliseen valintaan.

Tutkimuksen päättää luku 10. Tässä luvussa kootaan yhteen tutkimuksen keskeiset havainnot ja päätelmät. Samalla viitataan niihin tutkimuksellisiin rajoituksiin, jotka päätelmiä tehtäessä on otettava huomioon.

Raportoinnin suhteen tässä on tehty se ratkaisu, että kyselylomakkeeseen sisältyneet kysymykset ja vastausvaihtoehdot raportoidaan aina kyseistä aihetta käsittelevän luvun alussa. Samalla raportoidaan tuloksina saadut keski- ja hajontaluvut sekä suorat jakaumat. Valmistuneille poliiseille lähetetty kyselylomake sisältyy kokonaisuudessaan liitteeseen 1. Esimiesten lomake vastasi sisällöllisesti valmistuneiden poliisien lomaketta, eikä sitä liitetä tähän tutkimusraporttiin. Sen saa halutessaan käyttöönsä tutkimuksen tekijältä.

2 AINEISTOT JA MENETELMÄT

2.1 Tutkimuksen toteutus

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuuskysely (PPEV 2011) toteutettiin 2.2.2011–31.3.2011 välisenä aikana. Kyselyssä lähetettiin erilliset lomakkeet yhtäältä valmistuneelle poliisille itselleen ja toisaalta hänen lähimmälle esimiehelleen. Molemmilta pyydettiin arviota valmistuneen poliisin henkilökohtaisista valmiuksista, yleisestä poliisiosaamisesta sekä eriytyneestä poliisiosaamisesta.⁹ Valmistuneelta poliisilta pyydettiin siis itsearviota, lähiesimieheltä alaisarviota. Eriytyneen poliisiosaamisen kysymyksissä valmistuneen poliisin näkökulma oli kuitenkin hieman erilainen. Näissä kysymyksissä valmistuneelta poliisilta ei pyydetty arviota omasta osaamisestaan, vaan häntä pyydettiin vertaamaan poliisikoulutuksen tuottamia valmiuksia poliisityön ja poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin. Häneltä pyydettiin ts. arviota poliisikoulutuksen työelämävastavuudesta.

Valmistunut poliisi on tietolähteenä erikoisasemassa. Hänellä on tuoretta tietoa ja kokemusta sekä poliisikoulutuksesta että poliisin ammatin osaamisvaatimuksista. Tätä tietoa haluttiin hyödyntää tässä tutkimuksessa ja tästä syystä valmistuneen poliisin ja esimiehen näkökulmien sallittiin olla eriytyneen poliisiosaamisen arvioinnissa keskenään hieman erilaisia. Henkilökohtaisten valmiuksien ja yleisen poliisiosaamisen kysymyksissä nähtiin sen sijaan järkeväksi pyytää sekä valmistuneilta poliiseilta että heidän esimiehiltään keskenään samanlaisia, valmistuneen poliisin osaamiseen kohdistuvia henkilöarvioita.

Kyselylomakkeet lähetettiin paperilomakkeina poliisin perustutkintokoulutuksen kursseille P126–P129, joilta oli valmistunut yhteensä 165 poliisia. Samassa postikuoressa lähetettiin sekä valmistuneen poliisin oma lomake että esimiehen lomake. Lomakkeet lähetettiin valmistuneelle poliisille, jota pyydettiin toimittamaan esimiehen lomake lähimmälle esimiehelleen. Ohjeeksi annettiin, että ”lähimmällä esimiehellä tarkoitetaan henkilöä, jonka kanssa käyt tulos- ja kehityskeskustelun.” Lomakkeet pyydettiin kuitenkin palauttamaan erikseen omissa erillisissä vastauskuorissaan, niin että kumpikin sai vastata kyselyyn anonyymisti toisistaan riippumatta. Valmistuneen poliisin lomakkeessa ja esimiehen lomakkeessa oli sama lomakenumero, jotta lomakkeet kyettiin analyysivaiheessa

⁹ Henkilökohtaisia valmiuksia ja yleistä poliisiosaamista koskevat kysymykset valmistuneelle poliisille ja hänen esimiehelleen olivat samoja, kuitenkin sillä erotuksella, että valmistuneen poliisin lomakkeessa kysymykset esitettiin vastaajalle yksikön ensimmäisessä persoonassa (sovellun ...), esimiehen lomakkeessa yksikön kolmannessa persoonassa (arvioitava poliisi soveltuu ...).

yhdistämään toisiinsa. Tästä informoitiin sekä valmistuneita poliiseja että esimiehiä.¹⁰

Valmistuneiden poliisien lomakkeista palautui 105 (63.6 %), esimiesten lomakkeista 88 (53.3 %). Yhteensä 109 (66.0 %) valmistuneen poliisin osaamista arvioitiin, joko omana arviona, esimiesarviona tai sekä omana että esimiesarviona. Valmistuneita, joilta saatiin sekä oma arvio että esimiesarvio, oli 83 (50.3 %).

Vastausprosenttien ero valmistuneiden poliisien hyväksi johtuu osittain siitä, että lomakkeiden ”karhuamisen” kriteerinä käytettiin sitä, oliko valmistunut poliisi palauttanut kyselylomakkeen vai ei. Toinen vastausmahdollisuus eli karhukirjeet lähetettiin vastaajille sen mukaan, oliko valmistunut poliisi vastannut vai ei, riippumatta siitä oliko esimies vastannut vai ei. Näin ollen esimies, joka ei ollut vastannut kyselylomakkeeseen sen ensi kerran saatuaan, sai karhukirjeen vain siinä tapauksessa, että hänen lisäkseen myös hänen alaisensa oli jättänyt vastaamatta kyselytutkimukseen sen ensimmäisellä kierroksella.

Näin toimittiin siitä syystä, että lomakkeet ja palautuskuoret toimitettiin lähiesimiehille aina valmistuneiden poliisien välityksellä. Kyselytutkimuksen toteuttajilla ei ollut missään kyselytutkimuksen vaiheessa käytettävissään esimiesten yhteystietoja. Rajatun karhuamisen toimintatavalla ei ollut suurta vaikutusta kertyneeseen aineistoon, koska valtaosa lomakkeista palautui ”pareittain” siinä mielessä, että sekä valmistunut poliisi että hänen esimiehensä vastasivat kyselyyn. Kato oli siis niin ikään suureksi osaksi pareittaista. Esimiesten vastausprosentti oli jo ensimmäisen kyselykierroksen jälkeen valmistuneita poliiseja pienempi.

2.2 Aineistokuvaus ja aineiston kato

2.2.1. *Kurssi-, sukupuoli- ja ikäjakaumat suhteessa perusjoukkoon*

Tutkimusaineiston katoa voitiin tutkia kolmen eri taustamuuttujan tietoperustaa vasten. Valmistuneiden poliisien kohdejoukosta tiedettiin vastauslomakkeen saaneiden kurssijakauma, sukupuolijakauma ja ikäjakauma. Kyselytutkimusaineiston kurssijakauma vastasi muilta osin kohdejoukkoa, mutta viimeisimmän kurssin P129 vastausosuus jäi muita pienem-

¹⁰ Kyselystä laadittiin rekisteriseloste, koska tutkimusaineistosta muodostui tilapäinen henkilörekiesteri. Vastaajille kerrottiin erillisessä taustatietokirjeessä, että rekisteriselosteen saa tarvittaessa Poliisiammattikorkeakoulusta. Heille kerrottiin myös henkilötietojen tietolähde (opiskelijatietojärjestelmä Primus). Tilapäinen henkilörekiesteri eli käytännössä lomakenumeron ja osoitetiedot yhdistävä tiedosto tarvittiin, jotta vastauslomaketta voitiin pyytää uudelleen (eli ”karhuta”) niiltä, jotka eivät olleet vastanneet kyselyyn sen ensi kerran saatuaan. Karhuamisen jälkeen henkilörekiesterin tiedot tuhottiin.

mäksi (52.1 %; ks. taulukko 2.1). Muiden kurssien vastausosuus oli hyvä (66–70 %). Jatkossa kyselyn ajallista kohdistamista eri kursseille (1–1½ vuotta valmistumisen jälkeen) kannattanee harkita myös tästä näkökulmasta käsin, etenkin jos havainto toistuu myöhemmissä vaikuttavuustutkimuksissa, so. jos viimeisimmän, noin vuosi sitten valmistuneen kurssin vastausosuus jää selvästi muita pienemmäksi.

Taulukko 2.1 Valmistuneet poliisit: kurssijakauma

Kurssi	Palautuneet lomakkeet: PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011	Lähetetyt lomakkeet: Perusjoukko	Osuus: Perusjoukko	Vastausprosentti
P126	35	33.3 %	50	30.3 %	70.0 %
P127	31	29.5 %	47	28.5 %	66.0 %
P128	14	13.3 %	20	12.1 %	70.0 %
P129	25	23.8 %	48	29.1 %	52.1 %
n	105	100.0 %		100.0 %	
Puuttavia tietoja	0		0		
N	105		165		63.6 %

Lähteet: PPeV 2011, Primus 2011

Valmistuneiden poliisien osa-aineistossa sukupuolijakauma vastasi kohdejoukkoa erittäin hyvin. Kyselytutkimusaineiston valmistuneista poliiseista 27.6 % oli naisia, kun tutkimuksen perusjoukossa heitä oli 26.7 %. Kyselytutkimuksen ikäjakauma poikkesi kohdejoukon ikäjakaumasta jonkin verran. Keskimääräistä vanhemmat valmistuneet poliisit (31–35-vuotiaat) vastasivat kyselyyn hieman muita ikäryhmiä pienemmällä todennäköisyydellä. Vastausprosenttien vaihteluväli viisivuotiskäryhmittäin oli 56.0–65.5 %. (Ks. taulukot 2.2 ja 2.3.)

Taulukko 2.2 Valmistuneet poliisit: sukupuolijakauma

Sukupuoli	Palautuneet lomakkeet: PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011	Lähetetyt lomakkeet: Perusjoukko	Osuus: Perusjoukko	Vastausprosentti
Mies	76	72.4 %	121	73.3 %	62.8 %
Nainen	29	27.6 %	44	26.7 %	65.9 %
n	105	100.0 %	165	100.0 %	
Puuttuvia tietoja	0		0		
N	105		165		63.6 %

Lähteet: PPeV 2011, Primus 2011

Taulukko 2.3 Valmistuneet poliisit: ikäjakauma

Ikä	Palautuneet lomakkeet: PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011	Lähetetyt lomakkeet: Perusjoukko	Osuus: Perusjoukko	Vastausprosentti
≤ 25	19	18.3 %	29	17.6 %	65.5 %
26–30	60	57.7 %	93	56.4 %	64.5 %
31–35	14	13.5 %	25	15.2 %	56.0 %
≥ 36	11	10.6 %	18	10.9 %	61.1 %
n	104	100.0 %	165	100.0 %	
Puuttuvia tietoja	1		0		
N	105		165		63.6 %

Lähteet: PPeV 2011, Primus 2011

Kyselytutkimukseen vastanneet esimiehet olivat taustaltaan homogeeninen joukko. Heistä 90.6 % oli miehiä ja noin 75 % sijoittui kolmeen viisivuotisikäryhmään, käytännössä ikävuosien 41–55 väliin. Heistä lähes kaikki olivat saaneet alipäällystökoulutuksen ja toimivat alipäällystövirassa. (Ks. taulukko 2.4.)

Taulukko 2.4 Esimiehet: sukupuoli- ja ikäjakaumat

Sukupuoli	Palautuneet lomakkeet: PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011	Ikä	Palautuneet lomakkeet PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011
Mies	77	90.6 %	–40	8	9.6 %
Nainen	8	9.4 %	41–45	21	25.3 %
			46–50	24	28.9 %
			51–55	17	20.5 %
			56–	13	15.7 %
n	85	100.0 %	n	83	100.0 %
Puuttuvia tietoja	3		Puuttuvia tietoja	5	
N	88		N	88	

Lähde: PPeV 2011

2.2.2 Koulutus ja kokemus

Valmistuneista poliiseista 62 % oli peruskoulutukseltaan ylioppilaita. Noin 25 %:lla oli toisen asteen ammatillinen tutkinto tai opistoasteen tutkinto. Ammattikorkeakoulututkinto tai alempi korkeakoulututkinto oli noin 13 %:lla valmistuneista poliiseista ja lopuilla kahdella prosentilla (2 %) oli ylempi korkeakoulututkinto, käytännössä maisterin tutkinto. Esimiehistä noin 92 prosentilla oli alipääallystötutkinto ja noin 93 prosenttia toimi alipääallystövyrassa. (Ks. taulukko 2.5.)

Taulukko 2.5 Valmistuneet poliisit: peruskoulutus

Peruskoulutus	Palautuneet lomakkeet: PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011
Ylioppilastutkinto	65	61.9 %
Toisen asteen ammatillinen tutkinto	20	19.0 %
Opistoasteen tutkinto	5	4.8 %
Ammattikorkeakoulututkinto	11	10.5 %
Alempi korkeakoulututkinto/kandidaatti	2	1.9 %
Ylempi korkeakoulututkinto/maisteri	2	1.9 %
n	105	100.0 %
Puuttuvia tietoja	0	
N	105	

Lähde: PPeV 2011

Valmistuneilla poliiseilla oli poliisihallinnon työkokemusta perustutkinnosta valmistumisensa jälkeen keskimäärin 15 kuukautta ($s = 4.3$) ja muuta työkokemusta (pl. poliisihallinnon työkokemus) keskimäärin 5 vuotta ($s = 4.6$). Esimiehistä yhteensä 85 henkilöä ilmoittivat poliisikokemuksensa määrän. Kyse oli erittäin kokeneesta poliisialipäälylystöstä, poliisihallinnon työkokemuksen keskiarvo oli noin 25 vuotta ($s = 7.0$).

Taulukko 2.6 Valmistuneet poliisit: työkokemus

Työkokemus	\bar{x}	s	n	Puuttuvia tietoja	N
Poliisihallinnon työkokemus poliisin perustutkinnosta valmistumisen jälkeen (kk)	15.0	4.3	105	0	105
Muu työkokemus (pl. poliisihallinnon työkokemus) (v)	4.8	4.6	99	6	105

Lähde: PPeV 2011

Valmistuneilta poliiseilta kysyttiin myös, millä tehtäväalueilla he olivat valmistumisensa jälkeen työskennelleet. Vaihtoehdot olivat kenttä- ja hälytystehtävät, tutkinta, liikennevalvonta ja muut tehtävät. Vastauksia tarkastellaan tässä yhteenlaskettujen tehtäväkuukausien jakauman valossa.

Tällaisessa tarkastelussa tuloksista nähdään, millä tehtäväalueilla Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuneiden poliisien työpanosta käytetään. Helmi-maaliskuuhun 2011 mennessä valmistuneet poliisit olivat oman raportointinsa perusteella tehneet valmistumisensa jälkeen poliisihallinnossa töitä yhteensä 1610 kuukautta. Näistä 719 kuukautta (44.7 %) oli tehty kenttä- ja hälytystehtävissä, 620 kuukautta (38.5 %) tutkinnan tehtävissä, 210 kuukautta (13.0 %) liikennevalvonnan tehtävissä ja 62 kuukautta (3.9 %) muissa tehtävissä. (Ks. taulukko 2.7.)

Taulukko 2.7 Valmistuneet poliisit: tehtävääalueet ensimmäisen noin 1½ vuoden aikana

Tehtävät perustutkinnon jälkeen:	Tehtäväkuukausia yhteensä	Tehtäväkuukaudet suhteutettuna tähän kysymykseen vastanneiden määrään (103)
Kenttä- ja hälytystehtävät (kk.)	719	7.0
Tutkinta (kk.)	620	6.0
Liikennevalvonta (kk.)	210	2.0
Muut tehtävät (kk.)	62	0.6
Yhteensä	1610	15.6

Lähde: PPeV 2011

Poliisiyksikkönsä ilmoittaneista valmistuneista poliiseista (n = 98) 27 % työskenteli Helsingin poliisilaitoksella ja 11 % Liikkuvassa Poliisissa. Muutoin kurseilta P126 – P129 valmistuneet poliisit olivat jakautuneet suhteellisen tasaisesti yhteensä 21:lle eri poliisilaitokselle ja poliisiin valtakunnallisista yksiköistä Liikkuvaan Poliisiin (so., yhteensä 21 laitosta ja yksikköä, ml. HPL ja LP).

2.2.3 Tehtävääalue

Nykyistä pääasiallista tehtävääaluetta koskenut kysymys antoi hyvin samansuuntaisen kuvan valmistuneen poliisityövoiman hyödyntämisestä poliisilaitoksilla ja Liikkuvassa Poliisissa kuin taulukon 2.7 tulokset. Noin 46 % valmistuneista ilmoitti nykyiseksi pääasialliseksi tehtävääalueekseen valvonta- ja hälytystehtävät, 38 % rikostutkinnan, 12 % liikennevalvonnan ja 4.1 % jonkin muun tehtävääalueen.

Esimiesten jakauma oli samansuuntainen, kuitenkin siten, että esimiehistä suhteellisesti suurempi osa työskenteli vaativassa rikostutkinnassa. Tässä on lisäksi huomattava, että valmistuneiden poliisien ja esimiesten aineisto ei kertynyt täysin pareittain ja että esimiesten vastausprosentti oli jonkin verran valmistuneiden poliisien vastausprosenttia pienempi. Tehtävääaluejakaumassa voi toisin sanoen olla monista eri syistä aiheutuvia eroja valmistuneiden poliisien ja esimiesten osa-aineistojen välillä.

Taulukko 2.8 Valmistuneet poliisit ja esimiehet: tehtäväalue

	Valmistuneet poliisit		Esimiehet	
	Palautuneet lomakkeet PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011	Palautuneet lomakkeet PPeV 2011	Osuus: PPeV 2011
Lyhytkestoinen rikostutkinta, tutkinnan päivystys	29	29.6 %	24	27.6 %
Vaativa, pitkäkestoinen rikostutkinta (talousrikostutkinta, huumerikostutkinta, väkivaltarikostutkinta, muu vaativa rikostutkinta)	8	8.2 %	14	16.1 %
Valvonta- ja hälytystehtävät	45	45.9 %	35	40.2 %
Liikennevalvonta	12	12.2 %	11	12.6 %
Muut tehtäväalueet	4	4.1 %	3	3.4 %
n	98	100.0 %	87	100.0 %
Puuttuvia tietoja	7		1	
N	105		88	

Lähde: PPeV 2011

2.3 Menetelmät

Tutkimuksessa käytettiin tilastollisen tutkimuksen perusmenetelmiä, keski- ja hajontalukuja, jakaumakuvaus, eksploratiivista faktorianalyysia sekä joitakin yksinkertaisia parametrisia ja ei-parametrisia testejä. Kyselytutkimuksen laadullisen aineiston analyysissa käytettiin sisällönanalyysia. Tässä raportissa käytettyihin tutkimusmenetelmiin kytkeytyvät keskeiset symbolit ja lyhenteet on kuvattu taulukossa 2.9.

Aineisto on kooltaan suhteellisen pieni (N = 105), kun ajatellaan riippuvuustarkastelujen tilastotieteellisiä edellytyksiä, mutta tutkimusasetelmasta ja -menetelmästä riippuen havaintomäärä kyllä useimmissa tapauksissa riittää muutamien muuttujien keskinäisiin riippuvuustarkasteluihin.

Tilastollinen analyysi perustuu satunnaisuuden ilmiöön. Havaintomääriltään suurissa aineistoissa satunnaisuuteen luottavan päättelyn tarkkuus on suuri. Satunnaisuuden ilmiön vaikutus voidaan kuitenkin havaita ja siihen voidaan tilastollisessa päättelyssä luottaa jo suhteellisen pienissä, usein vain muutaman kymmenen havaintoyksikön kokoisissa aineistoissa.

Tämä nyt käsillä oleva tutkimus on luonteeltaan peruseräraportti, jossa raportoidaan suoraviivaisesti kyselytutkimuksen keskeiset tulokset. Peruseräraportointikoulutuksen vaikuttavuuden tutkimus- ja kehittämishankkeeseen sisältyy tämän lisäksi analyttinen tutkimusosuus, jossa aineistoa hyödynnetään hieman monipuolisemmin ja jonka tulokset tullaan julkaisemaan erillisinä tutkimusartikkeleina vuosien 2011 ja 2012 aikana.

Taulukko 2.9 Tutkimuksessa käytetyt symbolit ja lyhenteet

n	Havaintoyksiköiden määrä analyysissa $n = N - \text{puuttuvat tiedot}$
N	Havaintoyksiköiden määrä koko aineistossa
\bar{x}	Keskiarvo
s	Keskihajonta
$s^2 = \text{Var}$	Varianssi
p	Probability, todennäköisyys tilastollisen merkitsevyyden testauksessa, $0 < p < 1$, raja-arvoina tavallisesti $p < .05$, $p < .01$, $p < .001$, esimerkiksi todennäköisyys erehtyä, kun otoksen perusteella esitetään väite, jonka mukaan perusjoukossa on kahden suhdeluasteikollisesti mitatun ilmiön välillä lineaarista yhteisvaihtelua
α	Cronbachin alfa, skaalan reliabiliteettimitta
EFA	Eksploraatiivinen faktorianalyysi
F	Faktori, latentti muuttuja osaamisen mittarissa; huomaa, että motivaatiomittarissa faktoreita merkitään kirjaimella M
M	Faktori, latentti muuttuja motivaatiomittarissa; huomaa, että osaamisen mittarissa faktoreita merkitään kirjaimella F
h^2	Kommunaliteetti
KMO	Kaiserin, Meyerin ja Olkinin otostestisuure
Bartlett	Bartlettin testisuure korrelaatiomatriisin korrelaatiokertoimille
PAF	Principal Axis Factoring, pääakselimenetelmä, faktorointimenetelmä
Promax	Rotatointimenetelmä, vinorotaatio
κ	Kappa, Promax-rotatiossa faktoreiden keskinäistä korrelaatiota säätelevä mallisuure
Varimax	Rotatointimenetelmä, suorakulmainen rotaatio
$L\chi^2$	Likelihood ratio -testi
v	Valmistunut poliisi, sisällönanalyysin raportoinnissa käytetty lyhenne; esim. (v 97, 5.1), valmistuneen poliisin 97 vastaus tai vastauksen osa kyselylomakkeen kysymykseen 5.1*
e	Esimies, sisällönanalyysin raportoinnissa käytetty lyhenne; esim. (e 61, 7), esimiehen 61 vastaus tai vastauksen osa kyselylomakkeen kysymykseen 7*
E(x)	Expected frequency; frekvenssin odotusarvo ei-parametrisessä analyysissa, jossa x tarkoittaa havaittua frekvenssiä

* Numeroitua on muutettu raportointivaiheessa siten, että raportoinnin perusteella ei voida päätellä (esimies – alainen) -pareja. Raportoinnissa esimies (e 61) ei ts. ole valmistuneen poliisin (v 61) esimies.

3 POLIISIKOULUTUKSEEN JA POLIISIN AMMATTIIN HAKEUTUMISEN MOTIIVIT

3.1 Positiivista psykologiaa

Motiiveja on tutkittu aiemmissa poliisin perustutkintokoulutuksen vai-
kuttavuustutkimuksissa ja motiiveja koskeva tarkastelu koettiin tärkeäksi
myös tätä tutkimusta tehtäessä. Lisäksi tässä haluttiin kohdistaa erityistä
huomiota poliisikoulutuksen ja poliisin ammatin myönteisiin puoliin.

”Positiivisen psykologian” näkökulma on jäänyt sivuun suuressa
osassa aiempaa koulutuksen ja työn tutkimusta, kun huomiota on kiinni-
tetty koulutuksen ja työn kehittämiskohteisiin. (Ks. esim. Hakanen 2004.)
Poliisityön stressitekijöistä on kirjoitettu satoja artikkeleita ja kirjoja. Poli-
isityön myönteisistä puolista, sen vetovoimatekijöistä, tiedetään huo-
mattavasti vähemmän.

Tämän tutkimuksen motiivimittariin sisältyi 15 indikaattorimuut-
tujaa. Kysymysten kehittämisessä on käytetty hyödyksi sekä aiempaa
tutkimuskirjallisuutta (poliisityön motiiveista ovat kirjoittaneet ainakin
Kop ym., 1999; Koivisto & Silvola, 2000; Buker & Wiecko, 2007) että
Poliisiammattikorkeakoulun valintayksikössä toimineen psykologi Piritta
Nauhan arviota keskeisistä motivaatiotekijöistä.

Kop’n ym. (1999, 331) tutkimuksessa poliisityön myönteisinä puo-
lina mainittiin ihmisten parissa työskenteleminen ja kontaktit siviileihin
(61 % tutkituista poliiseista mainitsi tämän tekijän), työn vaihtelevuus
(41 %), kansalaisten auttaminen ja työn yleinen arvo kansalaisten silmis-
sä (35 %), yhteistyö työkavereiden kanssa (28 %), työn vapaus ja samalla
vastuullisuus (21 %), vuorotyö (14 %), rikollisten kiinni saaminen (11 %),
jännitys ja toiminta (9 %), ulkotyö (6 %), palkka (3 %), poliisin rooli (3 %)
sekä siviilien kiitollisuus (2 %).

Poliisiammattikorkeakoulun valintayksiköstä saatu arvio oli hyvin
samansuuntainen. Poliisikoulutuksen ja poliisin ammatin vetovoimate-
kijöitä ovat: ”Vaihteleva, monipuolinen ja mielenkiintoinen työ; toimin-
ta ihmisten kanssa/ ihmisläheinen ammatti/ asiakaspalvelunäkökulma;
kutsumusammatti; turvallisuusala; liikkuvan työn mahdollisuus/ työn
tietynlainen fyysisyys; käytännönläheinen ammattiala; hyvät kouluttau-
tumahdollisuudet jatkossa; hyvät mahdollisuudet vaihtaa tehtävää
organisaation sisällä; kunnioitettava yhteiskunnallinen ammatti; varma
työpaikka ja säännöllinen kuukausipalkka.” (Piritta Nauha, henkilökoh-
tainen tiedonanto 2.2.2010.)

Motiivimittarin keskeinen sisältö rakennettiin edellä mainittujen lähteiden perusteella. Koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen kysymys esitettiin valmistuneille poliiseille seuraavalla tavalla.¹¹

”Seuraavassa pyydämme sinua pohtimaan niitä syitä, joiden vuoksi päätit aikanaan hakeutua poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat sinulle tässä suhteessa olivat?”

Vastaajia pyydettiin arvioimaan yhteensä 15:n eri asian merkitystä oman koulutus- ja ammatinvalintansa taustalla. Näitä olivat esimerkiksi ”liikkuva työ, joka ei ole sidottu toimistoon tai muuhun työpaikkaan”, ”ammatin käytännönläheisyys” ja ”halu auttaa muita ihmisiä” (ks. taulukko 3.1). Vastausvaihtoehtojen asteikko (1–5) oli: 1 = Ei lainkaan tärkeä, 2 = Ei kovinkaan tärkeä, 3 = Jonkin verran tärkeä, 4 = Melko tärkeä, 5 = Erittäin tärkeä.

3.2 Vaihteleva ja monipuolinen poliisityö

Keskiarvotulokset ja jakaumat on koottu taulukkoon 3.1 ja kuvioon 3.1. Koulutuksen ja ammatin tärkein yksittäinen vetovoimatekijä on näiden tulosten perusteella se, että työ on vaihtelevaa ja monipuolista, ”ei ole kahta samanlaista päivää”. Kyseessä on ns. läpäisevä tekijä, joka oli tärkeä lähes kaikille valmistuneille poliiseille, riippumatta muusta motiivirakenteesta. Yhteensä 94 % valmistuneista poliiseista vastasi, että tämä oli ”melko tai erittäin tärkeä” tekijä koulutus- ja ammatinvalinnan taustalla.

Suurelle osalle valmistuneista poliiseista tärkeitä tekijöitä olivat myös ammatin käytännönläheisyys, toiminnallisuus ja liikkuvuus, jotka kytkeytyivät vastauksissa läheisesti kenttätoiminnan tehtäviin. Kenttätoiminnan tehtävät olivat rikostutkinnan tehtäviä motivoivampia. Yhteensä 73 % valmistuneista poliiseista vastasi, että kenttätoiminnan tehtävien kiinnostavuus oli heille ”melko tai erittäin tärkeä” tekijä. Rikostutkinnan tehtävien kiinnostavuus oli ”melko tai erittäin tärkeä” tekijä yhteensä 19 %:lle valmistuneista poliiseista.

Halu auttaa muita ihmisiä ja poliisityöhön kuuluva inhimillinen vuorovaikutus olivat myös tärkeitä. Monipuolisia mahdollisuuksia eri tehtäviin organisaation sisällä pidettiin niin ikään suhteellisen tärkeinä. Yli puolet vastaajista piti ”melko tai erittäin tärkeänä” myös sitä, että työpaikka poliisissa on suhteellisen varma. Muutoin työn ulkoiset tekijät eivät kuitenkaan olleet niin tärkeitä kuin työn sisällölliset vetovoimatekijät. Suhteellisesti vähemmän tärkeä tekijä oli kuitenkin myös ”kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan”. Ehkä

¹¹ Mittarin rakenneratkaisu on peräisin sosiaalialan tutkimuksessa aiemmin käytetystä motiivimittarista, ks. Vuorensyrjä, 2006.

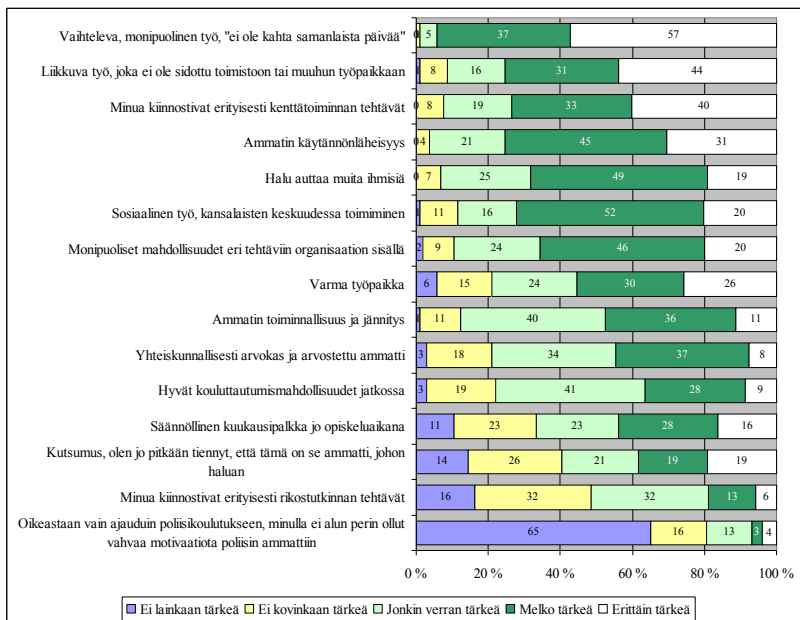
hieman yllättäen yhteensä seitsemän prosenttia valmistuneista poliiseista piti ”melko tai erittäin tärkeänä” tekijänä sitä, että ”oikeastaan vain ajau-
duin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin”.

Tulokset ovat sikäli luotettavia, että motiivimittarin kysymyksiin vastattiin tunnollisesti. Jokaiseen yksittäiseen kysymykseen vastasi vähintään 103 valmistunutta poliisia. Kaikkiin eli yhteensä 15 kysymykseen saatiin vastaukset yhteensä 99 vastaajalta (94 %). Luottamusta herättää myös se, että vastauksissa oli suhteellisen suurta vaihtelua, sekä yksilöiden välillä (motiiviprofileissa) että yksilöiden omien motiivitekijöiden välillä. Keskiarvot vaihtelivat välillä 4.5 (”Vaihteleva, monipuolinen työ, ei ole kahta samanlaista päivää”) ja 1.7 (”Oikeastaan vain ajau-
duin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin”) ja, kuten seuraavassa jaksossa havaitaan, motivaatioulo-
vuudet näyttivät korreloivan keskenään vain vähän, tai eivät lainkaan.

Taulukko 3.1 Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit

	\bar{x}	s	n	N
Vaihteleva, monipuolinen työ, ”ei ole kahta samanlaista päivää”	4.5	0.6	105	105
Liikkuva työ, joka ei ole sidottu toimistoon tai muuhun työpaikkaan	4.1	1.0	105	105
Minua kiinnostivat erityisesti kenttätoiminnan tehtävät	4.1	0.9	105	105
Ammatin käytännönläheisyys	4.0	0.8	105	105
Halu auttaa muita ihmisiä	3.8	0.8	104	105
Sosiaalinen työ, kansalaisten keskuudessa toimiminen	3.8	0.9	104	105
Monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin organisaation sisällä	3.7	0.9	105	105
Varma työpaikka	3.5	1.2	105	105
Ammatin toiminnallisuus ja jännitys	3.5	0.9	105	105
Yhteiskunnallisesti arvokas ja arvostettu ammatti	3.3	0.9	105	105
Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa	3.2	0.9	104	105
Säännöllinen kuukausipalkka jo opiskeluaikana	3.2	1.2	105	105
Kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan	3.0	1.3	104	105
Minua kiinnostivat erityisesti rikostutkiminnan tehtävät	2.6	1.1	105	105
Oikeastaan vain ajau- duin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin	1.7	1.1	103	105

Lähde: PPeV 2011

Kuvio 3.1 Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motiivit
Lähde: PPeV 2011

Tuloksia voidaan verrata Koiviston ja Silvolan (2000) havaintoihin, joiden mukaan poliisityön eri osa-alueista valmistuneita poliiseja motivoivat etenkin kenttätö sekä työ erilaisten ihmisten kanssa. Heidän tutkimuksessaan 55 % vastaajista mainitsi poliisityön kaikkein motivoivimpana osa-alueena kenttätö. Koivisto ja Silvola totesivat, että myös monet muut valmistuneiden poliisien vastauksissaan mainitsevat tekijät – työn monipuolisuus, toiminnallisuus ja se, että saa olla ihmisten kanssa tekemisissä – kytkeytyvät juuri kenttätöön. Vähiten valmistuneita poliiseja motivoivat Koiviston ja Silvolan tutkimuksen mukaan erilaiset usein toistuvat rutiinitehtävät (päihtyneiden käsittely ja vartiointi, vangin kuljetukset, varastetun polkupyörän noutotehtävät jne.). Tutkinta kuului myös vähiten motivoivien tehtäväalueiden joukkoon (36 % vastaajista). Tutkinnassa erityisesti tutkinnan päivystys, rutiinitehtävät ja tutkittavien rikosten suuri määrä vähensivät motivaatiota.

3.3 Motivaatioulottuvuudet

Motiivimittarin alustavassa faktorianalyysissä löydettiin neljän motivaatioulottuvuuden faktoriratkaisu (ominaisarvokriteeri), jossa etenkin kahden ensimmäisen faktorin skaalat olivat luotettavia. Motivaatioulottuvuuksia kuvaava neljän faktorin faktoriratkaisu on kuvattu taulukoissa 3.2 ja 3.3.¹²

Käytännönläheisyys, toiminnallisuus, liikkuvuus. Kuten edellä todettiin, tärkeimpänä yksittäisenä tekijänä koulutus- ja ammatinvalintansa taustalla valmistuneet poliisit kokivat sen, että työ on vaihtelevaa ja monipuolista, ”ei ole kahta samanlaista päivää”. Faktorianalyysi osoittaa, että tämä oli motivaatioulottuvuudet läpäisevä, käytännössä kaikille poliiseille tärkeä asia, sillä vaikka se latautui pääasiassa ensimmäiselle faktorille, se latautui myös toiselle ja kolmannelle faktorille. Tärkeitä ja keskenään yhteisen motivaatioulottuvuuden muodostavia tekijöitä olivat myös työn liikkuvuus, käytännönläheisyys ja toiminnallisuus, jotka liittyivät läheisesti haluun työskennellä kenttätoiminnan tehtävissä.

Inhimillinen vuorovaikutus ja auttaminen. Toisen tärkeän motiiviryhmän muodostivat poliisin ammattiin läheisesti kuuluva inhimillinen vuorovaikutus ja auttaminen. Poliisityössä pääsee toimimaan kansalaisten keskuudessa ja auttamaan muita ihmisiä. Nämä tekijät kytkeytyivät ammatilliseen kutsumukseen ja käänteisesti väittämään, jonka mukaan ”oikeastaan vain ajauduin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisiin”.

¹² Tässä tutkimuksessa raportoidaan sellaisen faktorianalyysin tulos, jossa ovat mukana kaikki yksittäiset motiivimuuttajat, koska kyse on ensimmäisestä tällä motiivimittarilla toteutetusta tutkimuksesta. Jatkossa mittaria käytetään parhaiten toimivilta osin ja sitä pyritään kehittämään edelleen tämän tutkimuksen havaintojen pohjalta.

Taulukko 3.2 Poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin hakeutumisen motivaatiotekijät: neljän faktorin ratkaisu

	F1	F2	F3	F4	h²
Minua kiinnostivat erityisesti kenttätöiminnan tehtävät	0.689	0.184	-0.244	-0.094	0.559
Ammatin käytännönläheisyys	0.656	-0.039	0.171	-0.035	0.605
Ammatin toiminnallisuus ja jännitys	0.655	-0.182	0.102	0.191	0.447
Liikkuva työ, joka ei ole sidottu toimistoon tai muuhun työpaikkaan	0.654	-0.055	-0.021	0.086	0.446
Vaihteleva, monipuolinen työ, ”ei ole kahta samanlaista päivää”	0.495	0.275	0.248	-0.089	0.552
Halu auttaa muita ihmisiä	-0.037	0.760	-0.106	-0.015	0.478
Sosiaalinen työ, kansalaisten keskuudessa toimiminen	0.148	0.750	0.018	-0.160	0.495
Kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan	-0.187	0.584	0.022	0.279	0.619
Oikeastaan vain ajauduin poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin	-0.018	-0.546	-0.123	-0.227	0.365
Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa	0.169	0.013	0.694	-0.119	0.527
Monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin organisaation sisällä	0.111	-0.088	0.678	0.184	0.442
Minua kiinnostivat erityisesti rikostutkinnan tehtävät	-0.401	0.089	0.530	-0.126	0.273
Varma työpaikka	0.169	0.114	-0.126	0.593	0.401
Yhteiskunnallisesti arvokas ja arvostettu ammatti	-0.161	0.070	0.076	0.487	0.179
Säännöllinen kuukausipalkka jo opiskeluaikana	0.187	-0.058	-0.050	0.367	0.451
α	0.760	0.737	0.584*	0.475**	
Var(F)	0.823	0.810	0.760	0.647	
KMO					0.699
Bartlett, p					< .001
Residuaalimatriisi, havaintoja > 0.05					19
n (listwise)					99
Puuttuvia tietoja					6
N					105

Lähde: PPeV 2011

EFA, PAF, Promax, $\kappa = 4$.¹³

* Jos skaalasta jätetään pois muuttuja ”Minua kiinnostivat erityisesti rikostutkinnan tehtävät”, $\alpha = 0.706$

** Jos skaalasta jätetään pois muuttuja ”Yhteiskunnallisesti arvokas ja arvostettu ammatti”, $\alpha = 0.508$

¹³ Tulokset olivat samanlaisia myös muissa faktorimalleissa (PAF, Varimax; pääkomponenttianalyysi, Varimax), joita testattiin.

Uramahdollisuudet ja ulkoiset motivaatiotekijät. Suhteellisen tärkeitä valmistuneille poliiseille olivat myös varma työpaikka ja monipuoliset mahdollisuudet uralla etenemiseen poliisihallinnossa. Uramahdollisuudet ja ulkoiset motivaatiotekijät (varma työpaikka, säännöllinen palkka jo opiskeluaikana) olivat kuitenkin vähemmän tärkeitä kuin sisäiset motivaatiotekijät.

Aineistoon olisi voitu sovittaa myös suorakulmainen ratkaisu, koska faktorien väliset korrelaatiot olivat suhteellisen heikkoja. Faktorit on nimetty taulukossa 3.3, jossa kuvataan myös faktorien keskinäiset korrelaatiot. Faktorien keskinäiset korrelaatiot olivat latausrakenteen tavoin sisällöllisesti mielekkäitä ja uskottavia. Korrelaatio oli suurin uramahdollisuuksien ja ulkoisten motivaatiotekijöiden faktoreiden kesken ($r = 0.386$) ja pienin inhimillinen vuorovaikutuksen ja auttamisen ja ulkoisten motivaatiotekijöiden faktoreiden kesken ($r = 0.116$).

Taulukko 3.3 Faktorien keskinäiset korrelaatiot

	F1	F2	F3	F4
F1: Käytännönläheisyys, toiminnallisuus ja liikkuvuus	1.000			
F2: Inhimillinen vuorovaikutus ja auttaminen	0.130	1.000		
F3: Uramahdollisuudet	0.169*	0.155	1.000	
F4: Ulkoiset motivaatiotekijät	0.201**	0.116	0.386**	1.000

Lähde: PPeV 2011

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

Korrelaatioiden tilastolliset merkitsevyydet faktoripistemäärien keskinäisistä korrelaatioista

Voidaan kysyä, mitkä ovat tämän perusteella valmistuneiden poliisien yleisimmät koulutukseen ja ammattiin hakeutumisen motiivit, kun tarkastellaan neljää edellä mainittua motivaatioulottuvuutta? Valmistuneiden poliisien osa-aineistoon laskettiin faktoriratkaisun mukaiset motivaatioulottuvuuksien summamuuttujat ja tutkittiin, kuinka suuri osuus valmistuneista poliiseista asettui kunkin ulottuvuuden summamuuttujaskaalalla ”melko tärkeän” (≥ 4) ja ”erittäin tärkeän” (= 5) rajaamalle alueelle. Tällaisessa tarkastelussa on jonkin verran päällekkäisyyttä, koska yhdelle henkilölle voivat olla tärkeitä kahden tai useamman eri motivaatioulottuvuuden motivaatiotekijät. Toisaalta valmistuneiden poliisien osa-aineis-

tossa oli vastaajia (yhteensä 12), joille yhdenkään motivaatioulottuvuuden summamuuttuja ei ylittänyt mainittua kriteerirajaa (≥ 4).

Tällaisessa tarkastelussa koulutukseen ja ammattiin kytkeytyvät sisäiset motivaatiotekijät, kuten ammatin monipuolinen ja vaihteleva luonne ja mahdollisuus auttaa muita ihmisiä, osoittautuivat merkittävämmiksi kuin koulutuksen ja ammatin sisältöihin nähden ulkoiset motivaatiotekijät, kuten varma työpaikka tai koulutus- ja uramahdollisuudet poliisiorganisaatiossa. Motivaatioulottuvuuden M1 tekijät olivat ”melko tai erittäin tärkeitä” yhteensä 62 %:lle valmistuneista poliiseista. Vastaavat osuudet muille motivaatioulottuvuuksille olivat (ml. M1):

Motivaatioulottuvuus M1: 62 %
 Motivaatioulottuvuus M2: 50 %
 Motivaatioulottuvuus M3: 18 %
 Motivaatioulottuvuus M4: 26 %

Yleisin kombinaatio oli motivaatioulottuvuus M1 ilman muiden motivaatioulottuvuuksien motivaatiotekijöitä. Se luonnehti 21.2 %:a valmistuneista poliiseista (ks. taulukko 3.4). Sen jälkeen seuraavaksi yleisimpiä olivat, tässä järjestyksessä (ml. M1):

M1 (21.2 %)
 M2 (14.1 %)
 M1 + M2 (13.1 %)
 Näillä kriteerein (M1–M4) määrittämätön kombinaatio (12.1 %)
 M1 + M4 (10.1 %)
 M1 + M2 + M4 (8.1 %)
 Muut motivaatioulottuvuuksien kombinaatiot (yhteensä 21.3 %)

Taulukko 3.4 Motivaatioulottuvuuksien kombinaatiot

M1	M2			M3	
				0	1
0	0	M4	0	12.1 %	3.0 %
			1	0.0 %	0.0 %
	1	M4	0	14.1 %	1.0 %
			1	4.0 %	4.0 %
1	0	M4	0	21.2 %	4.0 %
			1	10.1 %	0.0 %
	1	M4	0	13.1 %	4.0 %
			1	8.1 %	1.0 %

n/N = 99/105

Lähde: PPeV 2011

3.4 Sukupuolten väliset motivaatioerot

Sukupuolten välisiä motivaatioeroja vertailtiin sekä motivaatioulottuvuuksien mukaan (faktoripistemäärien keskiarvoerot) että ei-parametrisin menetelmin ($L\chi^2$ -testin avulla). Jälkimmäisessä vertailussa olivat mukana kaikki yksittäiset motiivimuuttujat muuttuja kerrallaan.

Sukupuolten välillä ei havaittu tilastollisesti merkitseviä motivaatioulottuvuuksien eroja. Yksittäisten motiivitekijöiden analyysissa tilastollisesti merkitsevä ero havaittiin vain yhden yksittäisen motiivitekijän kohdalla. Muiden 14 eri motiivitekijän kohdalla tilastollisesti merkitsevää eroa miesten ja naisten välillä ei havaittu. Ero havaittiin kenttätoiminnan motivaatiotekijässä, ”Minua kiinnostivat erityisesti kenttätoiminnan tehtävät”. Ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($L\chi^2(3) = 22.723$, $p < .001$). Miehistä 50 % piti tätä motivaatiotekijää ”erittäin tärkeänä” ja noin 36 % ”melko tärkeänä”. Naisista noin 14 % piti motivaatiotekijää ”erittäin tärkeänä” ja noin 28 % ”melko tärkeänä”.

Mielenkiintoista on, että yhdenkään muun motivaatiotekijän kohdalla miesten ja naisten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Eroa ei ollut myöskään käytännönläheisyyden, toiminnallisuuden ja liikkuvuuden motivaatiotekijöissä, jotka latautuivat samalla ulottuvuudelle kuin kenttätoiminnan kiinnostavuuden motivaatiotekijä.

4 VALMISTUNEIDEN POLIISIEN TYÖMARKKINA-ASEMA

Poliisin tutkintojärjestelmä kytkeytyy kiinteästi poliisiorganisaation virkarakenteeseen. Osaamisen sisällöt ovat ammattispesifejä ja koulutus-rakenne vastaa virkarakennetta. Tämä edellyttää koulutussuunnittelulta tarkkuutta. Poliisikoulutus on pystyttävä mitoittamaan sillä tavoin oikein, että valmistuneet poliisit saavat töitä ja että poliisilaitoksilla ja poliisin valtakunnallisissa yksiköissä avautuvat poliisivirat kyetään täyttämään.

Poliisin perustutkinto antaa kelpoisuuden vanhemman konstaapelin, vanhemman rikoskonstaapelin sekä etsivän virkoihin. Tutkinnon suorittaneiden sijoittumista koulutusta vastaaviin tehtäviin tarkastellaan tässä tutkimuksessa kahden kysymyksen avulla. Kyselytutkimuksessa selvitetiin työmarkkina-asemaa heti valmistumisen jälkeen ja myös kyselytutkimuksen vastausajankohtana eli noin 1–1½ vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen. Vastausvaihtoehdoissa erotettiin toisistaan tavanomaiset työmarkkina-aseman vaihtoehdot (työllinen, työtön jne.) ja tämän lisäksi työllisten joukossa työllistyminen poliisihallinnon palvelukseen, työllistyminen turvallisuusalalle poliisihallinnon ulkopuolelle ja työllistyminen muihin kuin turvallisuusalan tehtäviin (muu palkkatyö). Jos vastaaja oli jäänyt työttömäksi heti tutkinnon suorittamisen jälkeen, häneltä kysyttiin työttömyysjakson kestoa kuukausina.¹⁴

Vertailutietoina esitetään vuonna 2009 ammattikorkeakouluista valmistuneiden työtilanteen jakauma koulutusaloittain koulutuksen päättyessä (taulukko 4.1.a) ja vuotta aiemmin ammattikorkeakoulututkintonsa suorittaneiden valmistuneiden työtilanteen jakauma tilastovuoden 2009 lopussa (taulukko 4.2.a). Poliisin perustutkintokoulutuksesta ja ammattikorkeakoulutuksesta valmistuneiden työmarkkina-asemaa koskevat tiedot eivät ole keskenään vertailukelpoisia,¹⁵ mutta auttavan kuvan yleisestä työmarkkinatilanteesta vertailutiedot kuitenkin antavat, etenkin kun ajatellaan vuonna 2009 tutkintonsa suorittaneiden työmarkkina-asemaa heti tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Tämän tutkimuksen perusteella valmistuneiden poliisien työtilanne oli kohtuullisen hyvä heti koulutuksesta valmistumisen jälkeen ja erittäin hyvä 1–1½ vuotta koulutuksesta valmistumisen jälkeen. Heti valmistumisen jälkeen oman alansa tehtäviin oli työllistynyt 80 % tähän kyselytutkimukseen vastanneista poliisikoulutuksen suorittaneista henkilöistä. Heistä 78 % oli sijoittunut poliisihallintoon ja 2 % turvallisuusalan tehtäviin poliisihallinnon ulkopuolelle. (Ks. taulukko 4.1.b.)

¹⁴ Kysymysten rakenne on sama kuin sosiaalialaan kohdistuneessa aiemmassa tutkimuksessa (Vuorensyrjä, 2006.)

¹⁵ Mm. kyselyjen ajankohdat ja kysymysten muotoilut poikkeavat toisistaan, eivätkä tutkintotasot ja tutkinnon laajuudet ole samoja.

Keväällä 2011 eli 1–1½ vuotta valmistumisen jälkeen työllisiä oli tästä valmistuneiden joukosta (kurssien P126–P129 vastaajat tässä kyselytutkimuksessa) jo yli 95 %. Poliisihallinnossa työskenteli 92.4 %, turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella 1 % ja muussa palkkatyössä 2 %. Työttömänä oli 2.9 %. (Ks. taulukko 4.2.b.)

Poliisin perustutkintokoulutuksen suorittaneiden työllisyystilanne on muilla koulutusaloilla tutkintonsa suorittaneita parempi, kun vertailukohdaksi käytetään ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneita. On kuitenkin huomattava, että vertailutaulukoissa 4.1 ja 4.2 ovat vain suuntaa antavia. Etenkin nykyistä työtilannetta kuvaavat ammattikorkeakoulutuksen ja poliisin perustutkintokoulutuksen luvut taulukoissa 4.2.a ja 4.2.b ovat kokonaan eri ajanjaksoilta, eivätkä siten vertailukelpoisia keskenään.

On myös todettava, että tilanne ei ole ammattispesifillä koulutus- alalla hyvä, jos 17 % valmistuneista jää tutkinnon suorittamisen jälkeen työttömiksi. Työllistymistä koskevat odotukset ovat nuorilla poliiseilla suuret, ja työllistymisvaikeudet, kun niitä kohdataan, aiheuttavat valmistuneiden joukossa merkittävää pettymystä.

Taulukko 4.1. Työtilanne heti koulutuksesta valmistumisen jälkeen, ammattikorkeakoulut ja poliisikoulutus

4.1.a Ammattikorkeakoulut: ”Työtilanteeni koulutuksen päättyessä”, 2009

	Työllinen*	Yrittäjä	Opiskelija	Työtön	Muu	Yhteensä
Humanistinen ja kasvatusala	57.4 %	1.7 %	4.5 %	22.7 %	13.6 %	242
Kulttuuriala	40.5 %	11.9 %	7.1 %	25.8 %	14.7 %	1623
Luonnontieteiden ala	59.5 %	3.0 %	3.7 %	26.9 %	6.9 %	787
Luonnonvara- ja ympäristöala	52.8 %	11.4 %	6.4 %	21.5 %	8.0 %	578
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	68.5 %	1.9 %	3.8 %	16.1 %	9.6 %	1239
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	69.8 %	1.2 %	1.4 %	15.0 %	12.5 %	5782
Tekniikan ja liikenteen ala	58.8 %	2.7 %	3.3 %	28.1 %	7.0 %	4876
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	66.9 %	3.4 %	3.7 %	17.9 %	8.2 %	3908
Yhteensä	62.7 %	3.4 %	3.3 %	20.7 %	9.9 %	19035

Lähde: Opala 2011.¹⁶

* ”Minulla on uusi työ toisen palveluksessa”, ”Palaan entisiin tehtäviini vanhaan työpaikkaani” ja ”Palaan uusiin tehtäviini entiseen työpaikkaani”

4.1.b Poliisikoulutus: ”Mitä sinulle tapahtui heti sen jälkeen, kun olit valmistunut poliisikoulutuksesta?”, 2009

	Työllinen*	Yrittäjä	Opiskelija	Työtön	Muu	Yhteensä
Poliisin perustutkinto	80.0 %	0.0 %	1.0 %	17.1 %	1.9 %	105

Lähde: PPeV 2011.

* ”Päysin poliisikoulutustani vastaavaan työhön (työ poliisihallinnossa)”, ”Päysin turvallisuusalan työhön poliisihallinnon ulkopuolelle” ja ”Päysin muuhun palkkatyöhön”.

¹⁶ OPALA on ammattikorkeakoulujen yhteinen valtakunnallinen opiskelijapalautejärjestelmä. Sen avulla kerätään valmistuvilta opiskelijoilta palautetta mm. työllistymisestä. Ks. <http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/main.do>

Taulukko 4.2 Työtilanne noin vuosi valmistumisen jälkeen, ammattikorkeakoulut ja poliisikoulutus

4.2.a Ammattikorkeakoulut: ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta vuoden kuluttua valmistumisesta, toiminta tilastovuoden 2009 lopussa

	Työllinen*	Opiskelija**	Työtön	Muu	Yhteensä
Humanistinen ja kasvatustieteiden ala	89.0 %	2.4 %	5.9 %	2.7 %	255
Kulttuuriala	73.2 %	8.1 %	13.4 %	5.3 %	1854
Yhteiskunta-tieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	85.4 %	4.2 %	6.2 %	4.2 %	4120
Luonnon-tieteiden ala	79.5 %	3.9 %	12.8 %	3.8 %	813
Tekniikan ja liikenteen ala	81.6 %	4.9 %	11.2 %	2.3 %	5267
Luonnonvara- ja ympäristöala	81.0 %	5.7 %	10.5 %	2.9 %	583
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	91.8 %	2.2 %	2.9 %	3.1 %	6160
Matkailu-, ravitsemis- ja talousala	87.1 %	3.0 %	5.9 %	4.0 %	1478
Muu koulutus (suojeluala)	100.0 %	0.0 %	0.0 %	0.0 %	5
Yhteensä	85.0 %	4.1 %	7.5 %	3.4 %	20535

* ”Päätoimiset työlliset” ja ”Työlliset opiskelijat”

** ”Päätoimiset opiskelijat”

Lähde: Tilastokeskus 2011, Pääasiallinen toiminta perustuu tilastovuoden lopun työssäkäyntitilaston ennakkotietoihin.

4.2.b Poliisikoulutus: ”Mitä teet tällä hetkellä”, työtilanne 1–1½ vuotta valmistumisen jälkeen, toiminta vuoden 2011 helmi-maaliskuussa

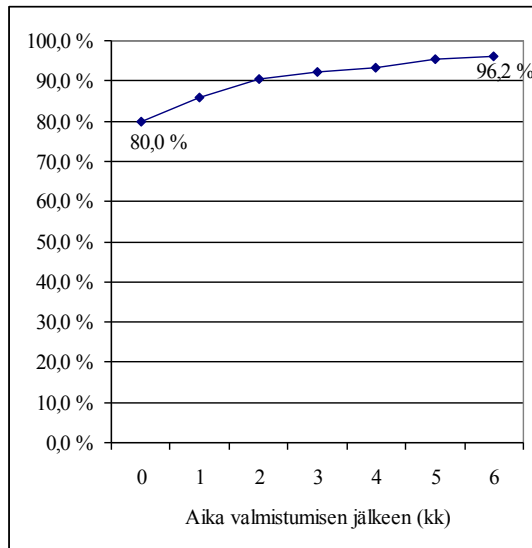
	Työllinen*	Opiskelija	Työtön	Muu	Yhteensä
Poliisin perustutkinto	95.2 %	1.0 %	2.9 %	1.0 %	105

Lähde: PPeV 2011

* ”Olen poliisikoulutustani vastaavassa työssä (työ poliisihallinnossa)”, ”Olen turvallisuusalan työssä poliisihallinnon ulkopuolella” ja ”Olen muussa palkkatyössä”

Heti koulutuksen jälkeen työttömiksi jääneiltä kysyttiin myös valmistumisen jälkeisen työttömyysjakson kestoa. Kaikki työttömiksi jääneet vastaajat vastasivat myös tähän kysymykseen. Työttömyysjakson keskimääräinen pituus oli 2.9 kuukautta (keskihajonta 2.8 kuukautta) ja vaihteluväli 0.25–12 kuukautta.

Jos kantaluvuksi otetaan niiden osuus, jotka työllistyivät heti (80.0 %), ja lisätään tähän lukuun kuukausi kuukaudelta niiden osuudet, joiden työttömyysjakso oli päättynyt, saadaan kuvion 4.1 kaltainen aikasarja. Osa niistä, joiden työttömyysjakso päättyi, siirtyi luultavasti työelämän ulkopuolelle ja virtaa oli varmasti myös toiseen suuntaan (työllisistä työttömyyteen ja työelämän ulkopuolelle, erityisesti määräaikaisten työ- tai virkasuhteiden päättymisen vuoksi). Suurimman osan niistä, joiden työttömyysjakso päättyi, voidaan kuitenkin taulukon 4.2.b perusteella päätellä työllistyneen. Kuvio 4.1 osoittaa joka tapauksessa sen myönteisen seikan, että tutkinnon suorittamisen jälkeinen työttömyysjakso oli suhteellisen lyhyt ja että puolen vuoden kuluttua valmistumisesta valtaosa työttömyysjaksoista oli päättynyt.

Kuvio 4.1. Heti poliisikoulutuksesta valmistumisen jälkeen työllistyneet (80.0 %) + ne, joiden valmistumisen jälkeinen työttömyysjakso oli päättynyt: osuus kaikista valmistuneista poliiseista

Lähde: PPeV 2011

5 HENKILÖKOHTAISET VALMIUDET

Poliisiopiskelijan soveltuvuus poliisityöhön testataan haku- ja valintaprosessissa useampaan kertaan. Poliisiopiskelijan kasvaminen lain kunnioitusta, oikeudenmukaisuutta ja ammatillisuutta korostavaan poliisikulttuuriin saa keskeisen merkityksen Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelmassa.

”Poliisin perustutkintokoulutuksen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää poliisin roolin valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäjänä. (...)

Poliisille annettavan oikeudellisen ja eettisen koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija tietää ja omaksuu poliisin toimintaa säätelevät normit sekä ammattikunnan eettiset periaatteet. Hän tiedostaa ja sisäistää ne arvot ja hyvät toimintatavat, joita poliisilta odotetaan.” (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011, 3.)

Ohjatun työharjoittelujakson aikana yksi arvioinnin keskeisistä painopistealueista ammattitaidon kehittymisen rinnalla on henkilökohtaisten valmiuksien arviointi. Arvioitavia asioita ovat soveltuvuus poliisialalle, suoriutuminen virkatehtävistä, ammattitaidon kehittyminen, vastuuntunto, sitoutuminen, laatutietoisuus, tiimityöskentely ja vuorovaikutustaidot, käyttäytyminen ja stressinhallinta, asenne ja suhtautuminen työhön sekä aloitteellisuus. (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2010–2011, 8.)

Osa henkilökohtaisista valmiuksista, kuten persoonallisuus, ovat määritelmällisesti koulutuksen ulottumattomissa.¹⁷ Poliisikoulutukseen hakevien testaaminen valintaprosessissa kuitenkin vaikuttaa myös näihin ominaisuuksiin, kun ajatellaan poliisin perustutkintokoulutukseen valikoituvaa ja sen suorittavaa henkilökuntaa suhteessa siihen henkilökuntaan, joka ei läpäise valinta- ja koulutusprosessia. Osa henkilökohtaisista valmiuksista, kuten motivaatorakenne, asenteet ja arvot, muuttuvat koulutuksen ja kokemuksen vaikutuksesta. Vaikutusten todentaminen koulutuksen omavaikutuksiksi on vaikeaa, mutta koulutus ja kokemus joka tapauksessa vaikuttavat motivaatioon, asenteisiin ja arvoihin.

¹⁷ Persoonallisuusteoriasta riippuen.

5.1 Vastuuntunto, tiimityöskentely, käyttäytyminen ja stressinhallinta sekä ammatillisuus

Kyselylomakkeessa valmistuneita poliiseja pyydettiin arvioimaan henkilökohtaisia valmiuksiaan poliisina. Esimiehiä pyydettiin arvioimaan vastaavasti alaistensa henkilökohtaisia valmiuksia. Kysymykset kohdistuivat neljälle sellaiselle alueelle, jotka korostuvat myös ohjatun työharjoittelun aikana ja joita on tutkittu osana opiskelijan kehittymistä. Arvioitavia henkilökohtaisten valmiuksien alueita oli neljä, vastuuntunto (4 indikaattorimuuttujaa), tiimityöskentely (3), käyttäytyminen ja stressinhallinta (5) sekä ammatillisuus (2).

Kysymysten laatimisessa käytettiin työharjoittelujakson henkilöarviointiin kehitettyä lomaketta, kuitenkin niin, että kysymykset valikoitiin ja muotoiltiin sellaisiksi, että ne soveltuvat valmistuneiden poliisien arviointiin. Kysymykset valmistuneelle poliisille ja hänen esimiehelleen olivat sisällöltään samoja, mutta valmistuneen poliisin lomakkeessa valmiuksia koskevat väittämät esitettiin vastaajalle yksikön ensimmäisessä persoonassa ja esimiehen lomakkeessa yksikön kolmannessa persoonassa.

Kysymykset esitettiin vastaajille seuraavasti.

Valmistuneen poliisin lomake: ”Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat sinuun ja omaan toimintaasi? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?”

Esimiehen lomake: ”Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat arvioitavaan poliisiin ja hänen toimintaansa? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?”

Väittämiä olivat mm., ”suhtaudun vastuullisesti työturvallisuuteen noudattaen työturvallisuusohjeita” (vastuuntunto), ”kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani” (tiimityöskentely), ”hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa” (käyttäytyminen ja stressinhallinta) sekä ”olen kehittynyt ammatillisesti palvelusaikani kuluessa” (ammatillisuus). (Ks. taulukko 5.1.) Vastausvaihtoehtojen asteikko oli: 1 = Eri mieltä, 2 = Osittain eri mieltä, 3 = En eri enkä samaa mieltä, 4 = Osittain samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Henkilökohtaisten valmiuksien ja soveltuvuuden voi olettaa olevan erittäin hyviä, kun tarkastelun kohteena ovat perustutkintokoulutuksesta valmistuneet poliisit. Henkilökohtaiset valmiudet ja soveltuvuus poliisiin ammattiin korostuvat siinä monivaiheisessa valintaprosessissa, jossa poliisiopiskelijat rekrytoidaan koulutukseen ja ammattiin. Poliisikoulutuksessa henkilökohtaisten valmiuksien kehittäminen ja kouluminen ovat

keskeisellä sijalla niin lähiopintojaksoilla kuin työharjoittelu- ja kenttätyöjaksoillakin. Kyse on poliisiopiskelijan ja poliisikoulutuksen keskeisestä arviointikriteeristä.

Tulosten perusteella valinta- ja koulutusjärjestelmä toimivat tässä suhteessa hyvin. Etenkin valmistuneiden poliisien vastuuntunto ja ammatillisuus ovat niin valmistuneiden poliisien kuin heidän esimiestensäkin arvioiden perusteella käytännössä moitteettomia (ks. taulukko 5.1). Sama arvio saadaan myös laadullisesta palautteesta eli avovastauksista (ks. luku 8). Valmistuneet poliisit ymmärtävät poliisityön vastuullisuuden, kehittyvät palvelusaikansa kuluessa ja haluavat kehittää omaa ammattitaitoaan. Esimiehistä noin 90 % oli ”samaa mieltä” näiden väitteiden kanssa ja valmistuneista poliiseistakin 70 – 80 %, kysymyksestä riippuen. Esimiesten arviot olivat kaikilta osin jonkin verran myönteisempiä kuin valmistuneiden poliisien omat arviot. (Ks. taulukko 5.1; taulukossa henkilökohtaiset valmiudet on järjestetty painotettujen keskiarvojen (\bar{X}) mukaan keskimäärin parhaasta valmiudesta keskimäärin huonoimpaan.)

Taulukko 5.1 Henkilökohtaiset valmiudet poliisiin ammattiin: valmistuneiden poliisien itsearviot ja esimiesten arviot

Valmistuneet poliisit			Esimiehet						
\bar{x}	s	"Samaa mieltä" (%)	n	\bar{x}	s	"Samaa mieltä" (%)	n	\bar{X}	
4.9	0.3	87.6	105	Vastuuntunto: ymmärrän poliisityön vastuullisuuden	4.9	0.4	90.8	87	4.9
4.8	0.5	84.8	105	Ammatillisuus: haluan kehittää ammatitaitoani myös jatkossa	4.9	0.2	94.3	87	4.9
4.6	0.6	71.4	105	Ammatillisuus: olen kehittänyt ammatillisesti palvelusaikani kuluessa	4.9	0.4	86.2	87	4.7
4.6	0.5	63.8	105	Vastuuntunto: olen sisäistänyt poliisin yhteiset arvot (oikeudenmukaisuus, ammattitaito, palveluperiaate, henkilöstön hyvinvointi)	4.8	0.4	82.8	87	4.7
4.6	0.6	63.8	105	Tiimityöskentely: osaan ja haluan työskennellä ryhmässä	4.8	0.4	83.0	88	4.7
4.5	0.7	58.1	105	Vastuuntunto: suhtaudun vastuullisesti työturvallisuuteen noudattaen työturvallisuusohjeita	4.8	0.5	84.1	88	4.6
4.5	0.7	58.1	105	Käyttäytyminen ja stressinhallinta: fyysinen kuntoni vastaa työn vaatimuksia	4.8	0.6	83.0	88	4.6
4.5	0.5	56.2	105	Tiimityöskentely: otan luontevasti vastaan neuvoja ja ohjeita	4.7	0.5	75.0	88	4.6
4.5	0.6	53.3	105	Vastuuntunto: käytäydyn poliisin arvon mukaisesti myös vapaa-aikana	4.8	0.6	88.5	78	4.6
4.6	0.6	61.0	105	Käyttäytyminen ja stressinhallinta: kestäen työn psyykkistä painetta	4.6	0.6	59.0	83	4.6
4.5	0.6	49.5	105	Tiimityöskentely: kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani	4.5	0.6	57.5	87	4.5
4.4	0.8	50.5	105	Käyttäytyminen ja stressinhallinta: pystyn keskustelemaan myös hankalista asioista (esim. vaaratilanteiden purku)	4.5	0.7	61.5	78	4.4
4.3	0.6	37.1	105	Käyttäytyminen ja stressinhallinta: tunnistan omat heikkouteni ja haluan oppia kokemuksistani	4.6	0.7	67.1	85	4.4
4.3	0.6	40.0	105	Käyttäytyminen ja stressinhallinta: hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa	4.4	0.6	50.0	82	4.4

Lähde: PPeV 2011

\bar{X} = painotettu keskiarvo, mukana sekä valmistuneiden poliisien että esimiesten arviot

Joitakin eroja arvioissa kuitenkin oli. Valmistuneiden poliisien arviot itsestään olivat hieman kriittisempiä kuin esimiesten alaisarviot. Erot näyttävät kytkeytyvän sellaisiin sisäisiin tai ulkoisiin prosesseihin, joiden arviointi voi olla esimiehelle vaikeata (”tunnistan omat heikkouteni ja haluan oppia kokemuksistani”, ”käyttäydyn poliisin arvon mukaisesti myös vapaa-aikana”) tai joiden havaitseminen voi valmistuneelle poliisille itselleen olla ainakin osittain vaikeata (”olen kehittynyt ammatillisesti palvelusaikani kuluessa”). Toisaalta mukana on arvioita, joiden pitäisi olla suhteellisen selviä, jopa objektiivisesti havaittavia asioita (”suhtaudun vastuullisesti työturvallisuuteen noudattaen työturvallisuusohjeita”, ”fyysinen kuntoni vastaa työn vaatimuksia”). Kaikissa näissä asioissa esimiehet arvioivat valmistuneita poliiseja heitä itseään myönteisemmin.

Vaikka tulosten yleislinja on erittäin hyvä, jonkin verran kehittämistä on kuitenkin edelleen *käyttätymisessä ja stressinhallinnassa*, etenkin kiireen ja hankalien tilanteiden hallinnassa, omien heikkouksien tunnistamisessa ja vaikeiden asioiden purkamisessa ja niistä keskustelemisessa (esim. vaaratilanteiden purku). *Tiimityöskentelyvalmiuksissa* on tärkeää painottaa muiden huomioon ottamista (”kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani”). Yli puolet tähän kysymykseen vastanneista valmistuneista poliiseista näki ainakin joitakin ongelmia omassa käyttäytymisessään tämän valmiuden suhteen. Esimiesten palaute avovastauksissa oli joiltakin osin samansuuntaista tämän havainnon kanssa (ks. luku 8).

5.2 Ammatinvalinta

Valmistuneelta poliisilta itseltään kysyttiin edellisen lisäksi, ”Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella?”¹⁸ Vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” ja ”en”. Tämän kysy-

¹⁸ Samaa tai samanlaista kysymystä on käytetty aiemmin ainakin sosiaalialan tutkimuksessa sekä ammatillisen koulutuksen tutkimuksessa (Kemppainen, 2006; Vuorensyrjä, 2006; Kivinen ym., 1984; Kivinen ym., 1985; Montén, 1981). Kysymystä on käytetty mahdollisesti myös muussa aiemmassa tutkimuksessa, mutta sille ei ole kyetty löytämään edellisten lisäksi muuta lähdeettä tai lähdeviitettä.

Nyt toteutetun kyselyn ja aiempien kyselyjen toteuttamistavat eivät ole täysin vertailukelpoisia keskenään, mutta voidaan kuitenkin todeta, että lähihoitajista noin 74 % (Vuorensyrjä, 2006) ja sosiaalityöntekijöistä noin 55 % (Kemppainen, 2006) hakeutuisi uudelleen oman alansa koulutukseen, jos saisi tehdä koulutus- ja ammatinvalintansa uudelleen. Varhaisessa Monténin (1981, 180) tutkimuksessa apuhoitajista 59 % olisi valinnut saman koulutuksen noin viisi vuotta valmistumisen jälkeen. Sairaanhoidajilla sama osuus oli 84 % (Montén, 1981, 194; ks. näistä havainnoista myös Kivinen ym., 1984, 70; Kivinen ym., 1985, 88). Poliisia ehkä lähimmäs tulevalle merenkulkualalla osuudet olivat: perämiehet, 84 %; radiosähköttäjät, 54 %; yliperämiehet, 100 % ja; merikapteenit, 68 % (Montén, 1981, 145–152).

myksen jälkeen kysyttiin vielä avoimena kysymyksenä, ”Miksi pidät poliisin ammattia itsellesi sopivana, tai vaihtoehtoisesti itsellesi epäsopivana, ammatinvalintana? Voit tässä kuvata keskeiset syyt omin sanoin”.

Yhteensä 101 valmistunutta poliisia (96.2 %) vastasi ”kyllä” kysymykseen siitä, hakeutuisiko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisi tehdä ammatinvalintansa nykyisten tietojensa perusteella. Neljä (3.8 %) valmistunutta poliisia vastasi ”en”.

Kyselyn viimeisessä, uranäkymiä käsittelevässä osassa valmistuneita poliiseja pyydettiin arvioimaan omaa tulevaisuuttaan poliisihallinnossa. ”Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi?” Yhtenä vaihtoehtona oli, ”Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä”. Ne neljä vastaajaa, jotka katsoivat, etteivät hakeutuisi uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisivat tehdä koulutus- ja ammatinvalintansa nyt uudelleen, vastasivat myös tähän uranäkymiä koskeneeseen kysymykseen, että aikovat vaihtaa alaa. Heistä kolmella henkilöllä syynä oli työllisyystilanne. Poliisista ei löytynyt haluttua työpaikkaa tai ei työtä lainkaan. Yksi näistä kolmesta vastaajasta totesi lisäksi, että ”Poliisissa on työpahoinvointia johtuen huonosta johtamisesta”. Yhdellä mainituista neljästä vastaajasta ura jatkui yliopisto-opintojen parissa.

Kyselyn motiiviosan lopussa vastaajilta kysyttiin vielä seuraava avokysymys:

”Miksi pidät poliisin ammattia itsellesi sopivana, tai vaihtoehtoisesti itsellesi epäsopivana, ammatinvalintana? Voit tässä kuvata keskeiset syyt omin sanoin:”

Vastaukset tähän kysymykseen olivat hyvin yhdenmukaisia. Vastaajat viittasivat yhtäältä omaan luonteenpiirteisiinsä ja toisaalta työn luonteeseen sekä näiden keskinäiseen yhteensopivuuteen. Vastaajat kokivat olevansa rauhallisia ja tasapainoisia henkilöitä, jotka tulevat hyvin toimeen muiden ihmisten kanssa. Poliisin työ ja ammatti edellyttävät persoonallisuutta, joka auttaa selviytymään vaikeistakin inhimillisistä vuorovaikutustilanteista ja hetkistä. Työ on vaihtelevaa: monipuolista ja liikkuvaa, käytännönläheistä ja samalla haastavaa. Se on jatkuvaa vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa.

”Olen luonteeltani rauhallinen ja tulen hyvin toimeen ihmisten kanssa.” (v 8, 2.2)

”Olen kiinnostunut asioista, nautin olla ihmisten kanssa ja auttaa ihmisiä. Vahva oikeudentaju”(v 44, 2.2)

”Rauhallinen luonne auttaa selviytymään hankalistakin tilanteista. Fyysiset ja henkiset ominaisuudet hyvässä tasapainossa” (v 49, 2.2)

”Ammatti on minulle sopiva, koska pidän monipuolisesta ja liikkuvasta työstä ihmisten parissa.” (v 50, 2.2)

”Saa olla tekemisissä erilaisten ihmisten kanssa, päivät erilaisia, käytännön läheisyys, mahdollisuus soveltaa opittuja asioita erilaisissa tilanteissa ja sitä kautta kehittää itseään ihmisenä ja omaa ammattitaitoa.” (v 84, 2.2)

”Työ on haastavaa ja vaihtelevaa, ei ole kyllästymisen vaaraa. Joutuu/pystyy osaamaan monenlaista” (v 59, 2.2)

”Vaativa, vaihteleva, käytännönläheinen työ” (v 34, 2.2)

6 POLIISIN PERUSVALMIUDET JA YLEISET TYÖELÄMÄTAIDOT

Poliisiosaamista tarkastellaan tässä tutkimuksessa kahdesta eri näkökulmasta käsin. Arvioinnin kohteina ovat 1. yleiset, kaikille valmistuneille poliiseille yhteiset ammatilliset perusvalmiudet sekä yleiset työelämävalmiudet, minkä lisäksi arvioidaan 2. kenttätoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan tehtäväalueiden eriytyneitä ammatillisia tietoja ja taitoja.

Yleisosaamisesta oletettiin, että valmistuneet poliisit osaavat nämä perustiedot ja -taidot tehtäväalueesta riippumatta. Lisäksi oletettiin, että myös kaikki valmistuneiden poliisien esimiehet, tehtäväalueesta riippumatta, kykenevät arvioimaan näitä tietoja ja taitoja. Ammatillisesti eriytyneen poliisiosaamisen arvioinnista sen sijaan ajateltiin, että eri tehtäväalueilla toimivien esimiesten lähtökohdat arviointiin ovat erilaiset. Tältä osin esimiesten kyselylomakkeessa oli aina mukana ”en osaa sanoa” -vaihtoehto.

Poliisin perusvalmiuksia koskevan kysymyssarjan on tarkoitus kattaa poliisiosaamisen perusteiden keskeiset alueet ja myös joitakin yleisiä työelämävalmiuksia. Perusvalmiuksien kysymyssarja suunniteltiin Poliisiammattikorkeakoulussa koulutuksen palautejärjestelmätyöryhmän alatyöryhmässä. Määrittelyn perustana käytettiin opetussuunnitelman lisäksi aiempien vaikuttavuustutkimusten kyselylomakkeita, työharjoittelun arvioinnin lomakkeita ja jossain määrin myös muiden korkeakoulujen arviointilomakkeita.

Poliisityön edellyttämien perusvalmiuksien lisäksi tutkimuksessa pyrittiin ottamaan ennakoivasti huomioon poliisin tutkintorakenteen kokonaisuusdistus (ns. POLKU-hanke), jonka on omalta osaltaan tarkoitus vastata poliisityön muutoksiin tulevaisuudessa. Kysymyssarjaan otettiin mukaan muutamia kysymyksiä sellaisista tiedoista ja taidoista, joiden merkityksen voidaan olettaa kasvavan tulevaisuudessa. Näitä olivat kysymykset tiedonhaun ja tietolähteiden hyödyntämisen taidoista, ongelmanratkaisutaidoista, tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan hallinnasta, työmenetelmien kehittämisestä ja monikulttuurisen työn ja työotteen hallinnasta.¹⁹

Poliisin perusvalmiuksia ja yleisiä työelämävalmiuksia koskevat kysymykset esitettiin vastaajille seuraavasti.

Valmistuneen poliisin lomake: ”Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat sinuun ja omaan toimintaasi? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?”

¹⁹ Osa näistä tiedoista ja taidoista on kiinteästi mukana poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelmassa jo nyt, etenkin tiedonhaun ja tietolähteiden hyödyntämisen taidot sekä ongelmanratkaisutaidot (PBL).

*Esimiehen lomake: ”Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät so-
pivat arvioitavaan poliisiin ja hänen toimintaansa? Oletko väittä-
miin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?”*

Väittämiä olivat mm., ”käytän voimakeinoja vähimmän haitan periaatteen mukaisesti”, ”käytän poliisivaltuuksia tarkoituksenmukaisesti”, ”osaan perustella toimivaltuuksien käytön”, ”tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat”, ”kuljetan poliisiautoa esimerkiksi ja turvallisesti” ja ”ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa”. (Ks. taulukko 6.1.) Vastausvaihtoehtojen asteikko oli: 1 = Eri mieltä, 2 = Osittain eri mieltä, 3 = En eri enkä samaa mieltä, 4 = Osittain samaa mieltä, 5 = Samaa mieltä.

Taulukossa 6.1 on kuvattu vastausten keskiarvot ja keskihajonnat sekä valmistuneiden poliisien että heidän esimiestensä arvioista. Osaa-
misalueet on järjestetty painotettujen keskiarvojen mukaan parhaasta huonoimpaan osaamisalueeseen.

Valmistuneiden poliisien ja heidän esimiestensä arviot olivat hyvin samansuuntaisia, kun ajatellaan arvioiden keskinäistä järjestystä, mutta arvioiden tasoissa oli eroja. Esimiesten arviot olivat jonkin verran myönteisempiä kuin valmistuneiden poliisien omat arviot.

Tuloksia tarkastellaan seuraavassa muutamien yksittäisten muuttu-
jaryhmien kokonaisuuksina. Huomiota kiinnitetään erityisesti poliisitoi-
minnan ja -palvelujen perusvalmiuksiin, sovittelu- ja ongelmanratkaisu-
taitoihin, ajotaitoon, kielitaitoon, monikulttuurisuustaitoihin sekä niihin
tietoihin ja taitoihin, joita voidaan kutsua analyysi- ja kehittämisosaa-
miseksi.

Poliisitoiminta ja poliisipalvelut: Tulosten perusteella poliisitoi-
minnan ja poliisipalvelujen perustiedot ja -taidot hallitaan erittäin hyvin.
Erityisesti rangaistusvaatimusmenettely, poliisivaltuuksien tarkoituksen-
mukainen käyttö, toimivaltuuksien käytön perusteleva voimakeino-
jen käyttäminen vähimmän haitan periaatteen mukaisesti sekä asiakkai-
den kohteleva ystävällisesti ja tasapuolisesti hallitaan erittäin hyvin.
Valmistuneiden poliisien ja esimiesten arviot olivat tältä osin samansuun-
taiset.

Taulukko 6.1 Poliisin yleisosaaminen: valmistuneiden poliisien itsearviot ja esimiesten arviot

Valmistuneet poliisit				Esimiehet			
\bar{x}	s	"Samaa mieltä" (%)	n	\bar{x}	s	"Samaa mieltä" (%)	n
4.7	0.5	72.8	103	4.8	0.4	83.3	84
Osaan käyttää rangaistusvaatimusmenettelyä							
4.7	0.5	66.0	103	4.8	0.5	78.2	87
Käytän poliisivaltuuksia tarkoituksenmukaisesti							
4.5	0.6	59.8	102	4.8	0.5	87.4	87
Sovellun poliisilaitoksemme osoittamiin tehtäviin							
4.5	0.6	56.3	103	4.8	0.5	79.4	68
Käytän voimakeinoja vähemmän haittan periaatteen mukaisesti							
4.4	0.6	44.7	103	4.8	0.5	80.7	88
Palvelen asiakkaita ystävällisesti ja tasapuolisesti							
4.5	0.6	51.5	103	4.6	0.6	60.7	84
Osaan asettaa toimivaltuuksien käytön							
4.4	0.6	44.7	103	4.7	0.5	69.3	88
Osaan hyödyntää tiedonhakua ja eri tieto lähteitä monipuolisesti työssäni							
4.4	0.6	47.6	103	4.5	0.6	57.1	84
Kykenen kantamaan tehtävän edellyttämän vastuun (esim. partiojohtajana)							
4.3	0.6	36.9	103	4.6	0.6	67.0	88
Toimin tehtävissäni aktiivisesti, keskittyen olennaisiin asioihin							
4.3	0.7	39.8	103	4.6	0.6	65.5	87
Käytän hyvää suomen kieltä kirjoittaessani raportteja							
4.2	0.7	40.8	103	4.7	0.6	68.3	82
Osaan käyttää suppeaa tutkintaa							
4.4	0.6	45.6	103	4.4	0.7	50.6	87
Osaan asettaa työtehtäväni tärkeysjärjestykseen							
4.2	0.6	29.1	103	4.6	0.6	61.4	88
Edistän toiminnallani sovinnollisuutta							
4.1	0.8	35.0	103	4.6	0.7	68.1	69
Tunnen kenttäohjajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti							
4.2	0.6	30.1	103	4.4	0.6	41.5	82
Ongelmanratkaisutaitoni ovat riittävät työtehtäviini nähden							
4.2	0.6	27.2	103	4.4	0.7	45.7	70
Kuljetan poliisiautua esimerkillisesti ja turvallisesti							
3.9	0.7	17.5	103	4.5	0.7	58.3	84
Ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisien henkilöiden kanssa							
3.9	1.0	29.7	101	4.3	0.8	47.1	68
Kommunikoin sujuvasti englantia puhuvien asiakkaiden kanssa							
3.1	1.1	12.7	102	3.9	1.0	30.6	85
Olen mukana kehittämässä parempia työmenetelmiä yksikköni käyttöön							
3.1	1.1	8.7	103	3.9	0.8	21.9	73
Tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat							
2.7	1.0	1.9	103	3.8	0.8	17.9	56
Hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet							
2.4	1.0	1.0	103	3.4	1.0	8.7	46
Kommunikoin sujuvasti ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa							

Lähde: PPeV 2011

\bar{X} = painotettu keskiarvo, mukana sekä valmistuneiden poliisien että lähiesimiesten arviot

Sovittelu- ja ongelmanratkaisutaidot: Vaikka tässä tutkimuksessa ei raportoida tuloksia poliisin perusvalmiuksien alustavasta faktorianalyysistä, voidaan kuitenkin huomauttaa, että valmistuneiden poliisien osa-aineistossa tästä mittarista muodostuu ensimmäisenä²⁰ mielenkiintoinen tekijä, joka sitoo itseensä suhteellisesti eniten muuttujien keskinäistä varianssia. Suurin lataus tälle faktorille on muuttujalla ”edistän toiminnallani sovinnollisuutta”. Lisäksi tälle faktorille latautuvat ”palvelen asiakkaita ystävällisesti ja tasapuolisesti”, ”ongelmanratkaisutaitoni ovat riittävät työtehtäviini nähden” sekä ”käytän voimakeinoja vähemmän haitan periaatteen mukaisesti”.²¹

Sovittelun ja ongelmanratkaisutaitojen osa-alueen perusvalmiudet olivat hyvällä tasolla sekä valmistuneiden poliisien että esimiesten arvioiden mukaan. Etenkin palveluperiaate ja vähemmän haitan periaate oli omaksuttu hyvin.

Poliisiauton kuljettaminen: Arviot poliisiauton kuljettamisesta olivat jonkin verran edellä kuvattuja arvioita kielteisempiä, vaikka tässäkin 27 % valmistuneista poliiseista oli väitteeseen (”kuljetan poliisiautoa esimerkiksi ja turvallisesti”) nähden ”samaa mieltä” ja 65 % ”osittain samaa mieltä”. Esimiehistä 3 % oli kuitenkin ”osittain eri mieltä”, lisäksi 4 % esimiehistä ja 8 % valmistuneista poliiseista valitsi tämän väitteen arviona vaihtoehdon ”en eri enkä samaa mieltä”.

Ajokoulutukseen ja ajoasenteisiin kiinnitettiin huomiota sekä valmistuneiden poliisien että esimiesten avovastauksissa. Ajokoulutuksen mainitsi poliisikoulutuksen kehittämiskohteena yhteensä viisi (5) valmistunutta poliisia ja kaksi (2) esimiestä.

”(...) Poliisiautolla ajamisen, hälytysajon tarpeellisuuden, takaa-ajon vaarallisuuden (työturvallisuus) ymmärtämisessä vielä toivomisen varaa!” (e 78, 7)

”(...) Liikenteen sektorista katsottaessa puutteita osalla tulijoista autonkuljettamisen osa-alueella.” (e 32, 7)

”(...) Poliisikoulutuksessa olisi kehitettävää ajokoulutuksessa. Muun muassa hälytysajoa toivoisi olevan enemmän ennen työharjoittelua. Liukasrataharjoittelu myös toivottavaa.” (v 16, 5.2)

Analyysi- ja kehittämisosaaminen: Tiedonhaun taidot ja eri tietolähteiden monipuolinen hyödyntäminen sekä ongelmanratkaisutaidot ovat olleet esillä poliisin perustutkintokoulutuksessa ja nämä taidot hallitaan vastausten perusteella hyvin. Työmenetelmien aktiivinen kehittäminen ja tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteiden hallinta

²⁰ Ominaisarvokriteerin perusteella.

²¹ Skaalan reliabiliteetti tälle faktorille on VAR(F) = .720.

eivät valmistuneilla poliiseilla ole aivan samalla tasolla, mikä on kuitenkin ymmärrettävää, koska kyse on tiedoista ja taidoista, joiden merkitys korostuu useimmiten vasta myöhemmin uran aikana syvällisemmän ammatillisen erikoistumisen myötä. Valmistuneista poliiseista 14 % oli ”eri mieltä” ja 24 % ”osittain eri mieltä” arvioidessaan väitettä ”hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet”.

Kielitaito: Suomen kielen taito on valmistuneilla poliiseilla hyvä sekä heidän omien arvioidensa että esimiesten arvioiden perusteella. Myös kommunikaatio englannin kielellä sujuu kohtuullisesti. Sen sijaan ruotsin kielen kanssa on ongelmia. Valmistuneista poliiseista 1 % ja esimiehistä 9 % oli ”samaa mieltä” väitteen kanssa, jonka mukaan kommunikaatio ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa on sujuvaa. Tähän kysymykseen vastanneista esimiehistä noin 22 % oli väitteeseen nähden ”eri mieltä” tai ”osittain eri mieltä”, valmistuneista poliiseista peräti 56 %.

Immosen (2007, 34, 45) tutkimuksessa havainnot olivat samansuuntaisia. Opiskelijat kokivat, että ruotsin kielen perusteita tulisi kerrata nykyistä enemmän.

Tässä on huomattava se, että tämän tutkimuksen kyselylomake lähetettiin vain suomenkielisille poliisin perustutkintokoulutuksen kursseille. Tilanne olisi luonnollisesti täysin erilainen, – ruotsin kielen osaamista ja ruotsinkielisten poliisipalvelujen kokonaisuutta ajatellen – jos mukana olisi ollut ruotsinkielisiä poliisin perustutkintokoulutuksen kursseja.

Ulkomaalaisvalvonnan perusasiat ja monikulttuurisuustaidot: Ulkomaalaisvalvonnan perusasioissa ja monikulttuurisuustaidoissa näyttää olevan jonkin verran kehittämistä. Yhteensä 28 % valmistuneista poliiseista oli ”eri mieltä” tai ”osittain eri mieltä” siihen väitteeseen nähden, jonka mukaan ”tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat”, 5 % puolestaan siihen väitteeseen nähden, jonka mukaan ”ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa”.

Monet pääkaupunkiseudulle työllistyvistä poliiseista ovat omassa työssään tiiviissä vuorovaikutuksessa ulkomaalaistaustaisten, kulttuuriltaan hyvinkin monenlaisten ihmisten kanssa. Mikäli maahanmuutto tulevaisuudessa lisääntyy, tiiviin kulttuurienvälisen vuorovaikutuksen voidaan olettaa lisääntyvän ja yleistyvän vähitellen myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Kyselytutkimuksen vastausten perusteella yhteensä noin 37 % valmistuneista poliiseista on sijoittunut Helsingin, Itä-Uudenmaan tai Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksille.

7 AMMATILLISESTI ERIYTYNYT POLIISIOSAAMINEN

Ammatillisesti eriytyneen poliisiosaamisen kysymykset esitettiin valmistuneelle poliisille hieman eri tavoin kuin kysymykset henkilökohtaisista valmiuksista ja yleisestä poliisiosaamisesta. Valmistunutta poliisia pyydettiin arvioimaan samoja poliisiosaamisen osa-alueita kuin esimiehenkin, mutta toisin kuin esimieheltä, valmistuneelta poliisilta ei ammatillisesti eriytyneen poliisiosaamisen kysymyksissä pyydetty *henkilöarviota* (so. itsearviota), vaan arviota *poliisikoulutuksen työelämävastaavuudesta*.

Siten esimerkiksi kenttätoiminnan osaamisen kysymyksissä valmistuneen poliisin lomake erosi seuraavalla tavalla esimiehen lomakkeesta. Valmistuneelta poliisilta pyydettiin arviota poliisikoulutuksen työelämävastaavuudesta:

”Seuraavaksi pyydämme sinua arvioimaan poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta.

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla:”

	Välttävät	Tyydyttävät	Hyvät	Kiitettävät	Erinomaiset
	kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin				kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	1	2	3	4	5
Ensimmäisen partion periaate	1	2	3	4	5
Kiinniottolanteet	1	2	3	4	5
...

Esimiehen lomakkeessa pyydettiin kyselytutkimuksen muiden osien tapaan henkilöarviota.

”Seuraavaksi pyydämme sinua arvioimaan arvioitavan poliisin ammatillisia tietoja ja taitoja poliisin osaamisvaatimusten näkökulmasta.

Kuinka hyvät ammatilliset valmiudet arvioitavalla poliisilla on seuraavilla eri osa-alueilla:”

	Välttävät	Tyydyttävät	Hyvät	Kiitettävät	Erinomaiset
	kyseinen osa-alue kuuluu arvioitavan poliisin heikoimpiin				kyseinen osa-alue kuuluu arvioitavan poliisin parhaimpiin
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	1	2	3	4	5
Ensimmäisen partion periaate	1	2	3	4	5
Kiinniottilanteet	1	2	3	4	5
...

Ammatillisesti eriytyneenä osaamisena tutkittiin kenttätoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan tietoja ja taitoja. Jaottelu vastaa poliisin perustutkintokoulutuksen ammattiopintojen ainejaottelua. Kenttätoiminnan koulutus sisältää ammattiopinnoissa mm. poliisihallinnon, liikunnan ja voimankäyttökoulutuksen lähiopintoja. Liikenteen koulutuksessa käsitellään mm. liikennevalvontaa ja sen lainsäädäntöä sekä liikennerikostutkintaa. Rikostorjunnan koulutus sisältää mm. rikosoikeuden, kriminaalitekniikan, kriminaalitaktiikan sekä tietojärjestelmien lähiopintoja. (Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma 2008; 2009; 2010; 2010–2011.)

Kenttätöiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan tietoja ja taitoja koskeneet kysymyssarjat suunniteltiin vaikuttavuuspalautteen työnyrkis-sä. Määrittelyn perustana käytettiin pääasiassa opetus suunnitelmaa sekä aiempien vaikuttavuustutkimusten kyselylomakkeita. Kenttätöiminnan osaamista analysoitiin yhteensä 15 muuttujan, liikennevalvontaa 9 muuttujan ja tutkintaa 14 muuttujan avulla, minkä lisäksi jokaisen tehtäväalueen kysymyssarjaan sisältyi kysymys motivaatiosta tehtäväalueen tehtäviin. Valmistuneelta poliisilta pyydettiin arviota *koulutuksen tuottamasta motivaatiosta* esimerkiksi liikennevalvonnan tehtäviin, esimieheltä arviota *valmistuneen poliisin motivaatiosta* tehtäväalueen tehtäviin. Motivaatiokysymyksiä käsitellään erikseen luvussa 7.4.

7.1 Kenttätöiminta

7.1.1 Kenttätöiminnan osaaminen: perustulokset

Sekä valmistuneet poliisit että heidän esimiehensä arvioivat kenttätöiminnan osaamista kolmesta tässä tutkitusta osaamisalueesta kaikkein myönteisimmin. Kaikkien yksittäisten muuttujien keskiarvot asettuivat arviointiin käytetyllä asteikolla ”hyviksi” (= 3) tai ”kiitettäväksi” (= 4).

Esimiesten arviot alaisistaan olivat erittäin myönteisiä. Osaaminen arvioitiin kaikilta osin keskimäärin ”kiitettäväksi”. Myös valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista suhteessa poliisityön vaatimuksiin olivat myönteisiä. Valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan koulutus oli antanut kiitettävät valmiudet voimankäyttöä koskeviin säädöksiin, kotihälytyksiin, päihtyneiden kohteluun, rangaistusvaatimuksen täyttämiseen ja tiedoksi antamiseen sekä kiinniottotilanteisiin. Muilla kenttätöiminnan osaamisalueilla koulutus oli antanut valmistuneiden poliisien mukaan keskimäärin hyvät valmiudet. (Ks. taulukot 7.1 ja 7.2.)

Taulukko 7.1 Kenttätöiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisi-koulutuksen antamista valmiuksista

	\bar{x}	s	n
Voimankäyttöä koskevien säädösten tunteminen	3.7	0.8	104
Kotihälytykset	3.6	0.8	104
Päihtyneiden kohtelu	3.6	0.8	104
Rangaistusvaatimuksen täyttäminen ja tiedoksi antaminen	3.6	0.8	104
Kiinniottotilanteet	3.5	0.8	103
Aggressiivisen asiakkaan käsittely	3.4	0.9	104
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	3.4	0.8	104
Ensimmäisen partion periaate	3.3	0.8	104
Pahoinpitelyt	3.3	0.6	104
Rattijuopumustilanteet	3.3	0.9	104
Varkaudet	3.2	0.7	102
Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta	3.1	0.8	104
Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)	3.1	0.9	104
Poliisitaktiikan soveltaminen tehtävillä	3.0	0.8	104
Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta	3.0	0.9	104

Lähde: PPeV 2011

Taulukko 7.2 Kenttätöiminta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta

	\bar{x}	s	n
Rangaistusvaatimuksen täyttäminen ja tiedoksi antaminen	4.1	0.7	69
Rattijuopumustilanteet	4.0	0.7	60
Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)	4.0	0.7	69
Päihtyneiden kohtelu	3.9	0.8	58
Aggressiivisen asiakkaan käsittely	3.7	0.8	62
Ensimmäisen partion periaate	3.7	0.6	57
Voimankäyttöä koskevien säädösten tunteminen	3.7	0.7	65
Kiinniottotilanteet	3.6	0.7	63
Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta	3.6	0.7	58
Pahoinpitelyt	3.6	0.6	58
Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta	3.6	0.7	60
Kotihälytykset	3.5	0.7	53
Poliisitaktiikan soveltaminen tehtävillä	3.5	0.6	58
Varkaudet	3.5	0.6	57
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	3.5	0.7	59

Lähde: PPeV 2011

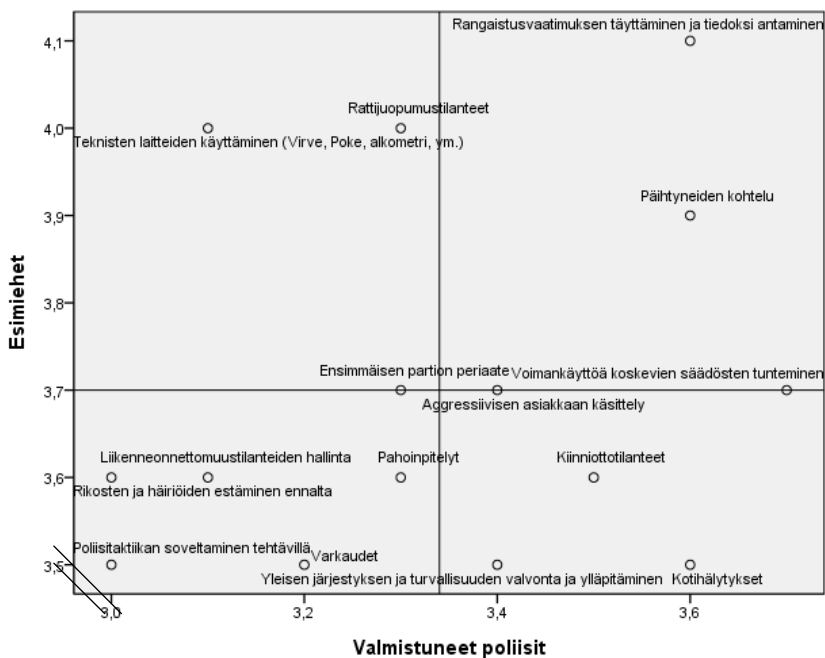
Arvioissa oli kuitenkin jonkin verran vaihtelua. Jos valmistuneiden poliisien arvioiden keskiarvot koulutuksen tuottamista valmiuksista ja esimiesten arvioiden keskiarvot alaistensa osaamisesta asetetaan samaan tasoon ja jos koordinaatisto jaetaan neljään lohkoon keskiarvojen mukaan, koordinaatistoon muodostuu neljä listaa koulutuksen ja osaamisen suhteellisista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kenttätöiminnassa. (Ks. kuvio 7.1; vrt. kuviot 7.3 ja 7.5.)

Tällaisen koordinaatiston perusteella kenttätöiminnan koulutuksessa ja osaamisessa on erittäin hyvästä perustasosta huolimatta edelleen jonkin verran kehitettävää poliisitaktiikan soveltamisessa, liikenneonnettomuuksien hallinnassa, rikosten ja häiriöiden ennalta estämisessä sekä varkauksien ja pahoinpitelyjen selvittämisessä. Päinvastaisessa selvien vahvuuksien koordinaattilohkossa sijaitsevat rangaistusvaatimuksen täyttäminen ja tiedoksi antaminen sekä päihtyneiden kohtelun osaaminen. (Ks. kuvio 7.1.)

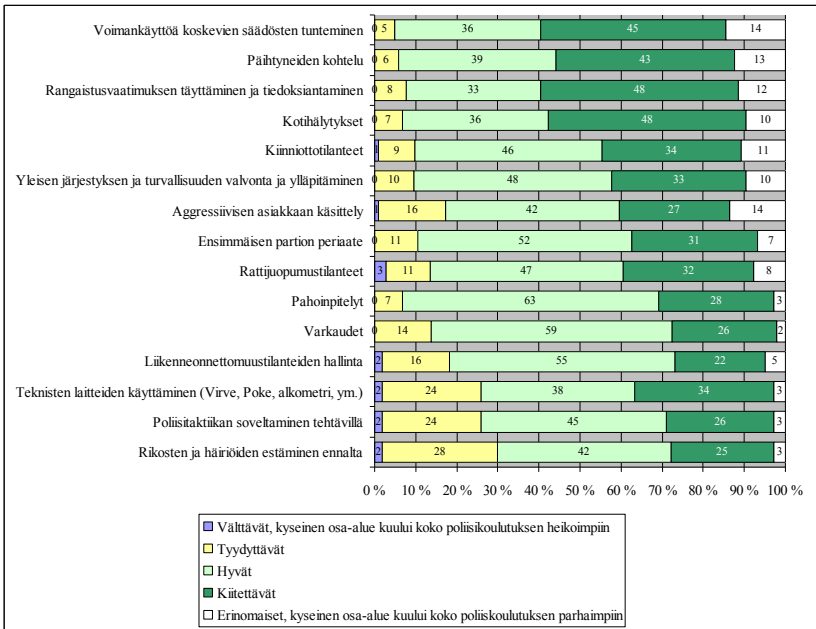
Mielenkiintoisia ovat myös havainnot valmistuneiden poliisien ja esimiesten arvioiden suhteellisista eroista, joita havaitaan kenttätöiminnassa, mutta ei juurikaan liikennevalvonnan eikä tutkinnan osaamisalueilla (koordinaatiston kaakkoinen ja luoteinen lohko). Kenttätöiminnan alueella valmistuneet poliisit kokivat koulutuksen antaneen suhteellisen hyvät valmiudet ja perehdytyksen voimankäyttöä koskeviin säädöksiin sekä kotihälytyksiin ja kiinniottotilanteisiin. Myös esimiehet arvioivat, että heidän alaisensa hallitsevat nämä osaamisalueet sinänsä kiitettävästi, mutta eivät kuitenkaan nähneet etenäkään kotihälytysten hoitamista valmistuneiden poliisien suhteellisena vahvuutena, vaan päinvastoin osaamisalueena, joka ei ole aivan yhtä vahva kuin muut kenttätöiminnan osaamisalueet.

Päinvastaiseen koordinaattilohkoon sijoittuu erityisesti teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke ym.). Esimiehet mielsivät sen yhdeksi valmistuneiden poliisien suhteellisista vahvuuksista, mutta valmistuneet poliisit eivät kokeneet saaneensa siihen suhteellisesti parhaita valmiuksia koulutusaikanaan.

Mahdollisia koulutuksen ja osaamisen kehittämiskohteita etsittäessä on hyvä pitää mielessä, että kenttätöiminnan koulutusta ja osaamista koskevat arviot olivat tasoltaan kautta linjan ”hyviä” tai ”kiitettäviä”. Valmistuneet poliisit arvioivat hyvin myönteisesti suhteellisesti huonoimmiksikin arvioituja kenttätöiminnan osaamisalueita. Jos esimerkiksi tarkastellaan ”rikosten ja häiriöiden estämistä ennalta”, niin yhteensä 70 % valmistuneista poliiseista arvioi koulutuksen antamia valmiuksia tältä osin vähintään ”hyviksi”, yli neljäsosa vähintään ”kiitettäväksi”. Valmistuneiden poliisien vastausjakaumat on esitetty kuviossa 7.2.

Kuvio 7.1 Kenttätoiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta
Lähde: PPeV 2011

Kuvio 7.2 Kenttötoiminta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista
Lähde: PPeV 2011

7.1.2 Kenttötoiminnan osaamisen ulottuvuudet

Ammatillisesti eriytyneen poliisiosaamisen muuttujia tarkastellaan tässä tutkimuksessa sekä indikaattorimuuttujien että latenttien muuttujien (muuttujaulottuvuuksien) näkökulmista. Muuttujaulottuvuuksia käytetään vertailtaessa toisiinsa eri kursseilta valmistuneiden poliisien arvioita poliisin perustutkintokoulutuksen antamista valmiuksista. Tässä alaluovussa esitellään lyhyesti ne kenttötoiminnan osaamisen muuttujaulottuvuudet, joita luvun 7.4 kurssikohtaisissa analyyseissa käytetään.

Kenttötoiminnan indikaattorimuuttujat latautuivat samalla tavalla sekä valmistuneiden poliisien osa-aineistossa että esimiesten osa-aineistossa, vaikka arvioinnin näkökulma ei ollut sama. Valmistuneet poliisit arvioivat koulutuksen antamia valmiuksia, esimiehet puolestaan arvioivat henkilöarviona alaisenaan toimivan valmistuneen poliisin osaamista eri osaamisalueilla.

Valmistuneiden poliisien osa-aineistossa kenttötoiminnan osaamisen muuttujat latautuivat eri faktoreille taulukon 7.3 osoittamalla tavalla. Valmistuneiden poliisien ja esimiesten erillisten osa-aineistojen faktoriratkai-

suissa vain ”päihtyneiden kohtelu” ja ”kiinniottotilanteet” latautuivat eri faktoreille, mutta kummassakin ratkaisussa oli sivulataus, joka tuki toisen faktoriratkaisun faktoritulointaa. Päihtyneiden kohtelu latautui sekä valmistuneiden poliisien että esimiesten ratkaisussa faktoreille F1 (faktorin paino suurempi valmistuneilla poliiseilla) ja F2 (faktorin paino suurempi esimiehillä). Kiinniottotilanteiden muuttuja latautui sekä valmistuneiden poliisien että esimiesten ratkaisussa faktoreille F1 (faktorin paino suurempi valmistuneilla poliiseilla) ja F3 (faktorin paino suurempi esimiehillä).

”Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta” latautui valmistuneilla poliiseilla läpäisevästi faktoreille F1 – F3. Esimiehillä siitä muodostui puolestaan oma, erillinen faktorinsa. Muuttuja jätettiin pois taulukon 7.3 ratkaisusta ja luvun 7.4 analyyseissa sitä tarkastellaan omana erillisenä osaamisalueenaan (”faktori” F4). Faktoriratkaisu tarkentuu tulevaisuudessa, kun havaintoyksiköiden määrä kasvaa. Tällä hetkellä tuloksia on pidettävä alustavina.

Taulukko 7.3 Kenttätoiminnan osaamisen ulottuvuudet: kolmen faktorin ratkaisu

	F1	F2	F3	h²
Aggressiivisen asiakkaan käsittely	0.806	0.026	-0.063	0.611
Voimankäyttöä koskevien säädösten tunteminen	0.713	-0.098	0.074	0.512
Poliisitaktiikan soveltaminen tehtävillä	0.595	0.144	0.041	0.491
Kiinniottotilanteet	0.581	-0.176	0.359	0.578
Kotihälytykset	0.509	0.326	-0.050	0.474
Päihtyneiden kohtelu	0.292	0.241	0.175	0.345
Rangaistusvaatimuksen täyttäminen ja tiedoksi antaminen	0.154	0.802	-0.184	0.619
Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta	0.103	0.673	-0.005	0.523
Rattijuopumustilanteet	-0.283	0.657	0.304	0.552
Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)	0.002	0.465	0.196	0.357
Ensimmäisen partion periaate	0.140	-0.005	0.709	0.635
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	0.149	-0.066	0.637	0.489
Pahoinpitelyt	0.062	0.065	0.593	0.449
Varkaudet	-0.115	0.246	0.591	0.479
α	.828	.771	.794	
Var(F)	.848	.787	.817	
KMO				.867
Bartlett, p				< .001
Residuaalimatriisi, havaintoja > 0.05				22
n (listwise)				101
Puuttuvia tietoja				4
N				105

Lähde: PPeV 2011

EFA, PAF, Promax, $\kappa = 4$.

Valmistuneiden poliisien osa-aineisto

Faktoreiden keskinäiset korrelaatiot on kuvattu taulukossa 7.4, jossa on myös nimetty analyysin tuloksena saadut osaamisen muuttujaulottuvuudet. Faktorien sisällöllisessä tulkinnassa ja nimeämisessä on ollut mukana myös Poliisiammattikorkeakoulun työssäoppimistiimi, erityisesti ylikomisario Jarmo Koivisto²².

Taulukko 7.4 Faktorien keskinäiset korrelaatiot

Faktori	F1	F2	F3
F1: Voimankäyttöä koskevat säädökset, poliisin toimintatatiikka ja asiakkaan hallintaa edellyttävät tilanteet	1.000		
F2: Kenttätutkinnan osaaminen ja teknisten välineiden hallinta	0.464***	1.000	
F3: Tehtäväprosessien hallinta kenttätoiminnassa	0.588***	0.554***	1.000

Lähde: PPeV 2011

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

Korrelaatioiden tilastolliset merkitsevyydet faktoripistemäärien keskinäisistä korrelaatioista

7.2 Liikennevalvonta

7.2.1 Liikennevalvonnan osaaminen: perustulokset

Liikennevalvonnan koulutusta ja osaamista arvioitiin kenttätoimintaa jonkin verran kielteisemmin. Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista vaihtelivat keskimäärin ”tydyttävistä” valmiuksista ”hyviin” valmiuksiin, esimiesten arviot alaistensa osaamisesta vaihtelivat keskimäärin ”hyvistä” valmiuksista ”kiitettäviin” valmiuksiin. (Ks. taulukot 7.5 ja 7.6.)

²² Koivistolta ja työssäoppimistiimiltä saatiin faktorien tulkintaan ja nimeämiseen apua kaikilla osaamisalueilla, so. kenttätoiminnassa, liikennevalvonnessa ja tutkinnassa.

Taulukko 7.5 Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista

	\bar{x}	s	n
Tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen	3.4	0.8	104
Turvalaitteiden käytön valvonta (mm. turvavyöt)	3.1	0.8	104
Liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset, ym.)	3.0	0.8	104
Nopeusvalvonta	3.0	0.9	103
Valvontailmoituksen täyttäminen	3.0	0.9	104
Ajotapavalvonta	2.7	0.9	103
Ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen	2.5	0.8	104
Liikenteenvalvontalaitteiden käyttäminen (tutka, vaaka, huumeseuila, ym.)	2.4	0.9	104
Ajoneuvon kuormauksen valvonta	2.1	0.7	104

Lähde: PPeV 2001

Taulukko 7.6 Liikennevalvonta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta

	\bar{x}	s	n
Nopeusvalvonta	3.8	0.7	53
Valvontailmoituksen täyttäminen	3.8	0.9	53
Tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen	3.7	0.6	54
Liikenteenvalvontalaitteiden käyttäminen (tutka, vaaka, huumeseuila, ym.)	3.6	0.7	52
Turvalaitteiden käytön valvonta (mm. turvavyöt)	3.6	0.7	53
Liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset, ym.)	3.5	0.8	53
Ajotapavalvonta	3.3	0.7	53
Ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen	3.1	0.7	53
Ajoneuvon kuormauksen valvonta	2.8	0.9	52

Lähde: PPeV 2011

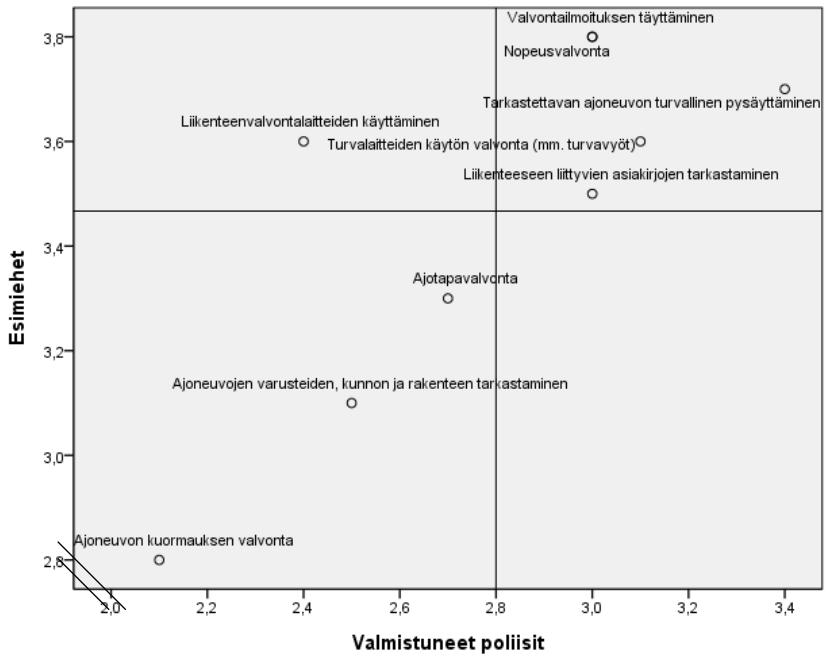
Valmistuneiden poliisien koulutusta koskevat ja esimiesten osaamista koskevat arviot olivat liikennevalvonnan osalta linjassa keskenään. Koulutus antoi valmistuneiden poliisien mukaan keskimääräistä paremmat valmiudet, ja myös esimiehet havaitsivat alaistensa osaamisen keskimääräistä paremmaksi, seuraavilla osaamisalueilla: tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen, turvalaitteiden käytön valvonta (mm.

turvavyöt), liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset, ym.), nopeusvalvonta sekä valvontailmoituksen täyttäminen. Koordinaatiston päinvastaiseen lohkoon, keskimääräistä huonompiin liikennevalvonnan valmiuksiin ja osaamisiin, kuuluivat: ajotapavalvonta, ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen sekä ajoneuvon kuormauksen valvonta. Etenkin kaksi jälkimmäistä osaamisaluetta erosivat selvästi muista liikennevalvonnan osa-alueista. (Ks. kuvio 7.3.)

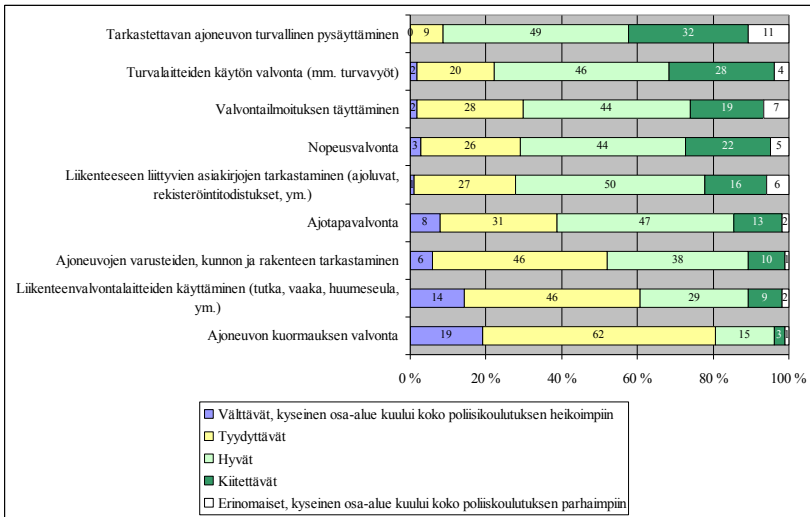
Valmistuneista poliiseista yli puolet arvioi, että koulutus oli antanut korkeintaan ”tyydyttävät” valmiudet ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastamiseen (koulutuksen antamat valmiudet arvioi ”välttäviksi” 6 % vastanneista), liikenteenvalvontalaitteiden käyttämiseen (tutka, vaaka, huumeseula, ym.) (”välttäviksi” 14 %) sekä ajoneuvon kuormauksen valvontaan (”välttäviksi” 19 %). (Ks. kuvio 7.4.)

Liikennevalvonnan koulutusta ja osaamista koskevat arviot erosivat kenttätöiminnan vastaavista arvioista kahdella tavalla. Arviot olivat tasoltaan jonkin verran huonompia kuin kenttätöimintää koskevat arviot. Selvä ero oli myös siinä, että liikennevalvonnassa, toisin kuin kenttätöiminnassa, valmistuneiden poliisien ja esimiesten arviot olivat yhteneväisiä eli linjassa keskenään. Koordinaatistossa havainnot keskittyivät koilliseen ja lounaiseen lohkoon. Kaakkoinen ja luoteinen lohko ovat lähes tyhjiä.

Ainoa poikkeus tästä säännöstä on liikennevalvontalaitteiden käyttäminen. Kenttätöiminnassa teknisten laitteiden käyttäminen ja liikennevalvonnassa liikennevalvontalaitteiden käyttäminen olivat molemmat esimiesten arvioiden perusteella keskimääräistä paremmalla osaamistasolla, vaikka valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista olivat keskimääräistä jonkin verran huonommalla tasolla. Esimiehet arvioivat, että liikennevalvontalaitteiden käytön osaaminen on keskimäärin ”kiitettävällä” tasolla, vaikka valmistuneet poliisit arvioivat, että he olivat saaneet koulutuksesta tälle osaamisalueelle keskimäärin vain ”tyydyttävät” valmiudet. (Ks. kuviot 7.3 ja 7.4.)

Kuvio 7.3 Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta
Lähde: PPeV 2011

Kuvio 7.4 Liikennevalvonta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista

Lähde: PPeV 2011

7.2.2 Liikennevalvonnan osaamisen ulottuvuudet

Liikennevalvonnan indikaattorimuuttujat latautuivat eri tavoin valmistuneiden poliisien osa-aineistossa ja esimiesten osa-aineistossa. Esimiehillä muuttujista muodostui yksi faktori, valmistuneilla poliiseilla kaksi faktoria. Valmistuneiden poliisien arviot olivat tältä osin jonkin verran hienojakoisempia kuin esimiesten. Seuraavassa kuvataan valmistuneiden poliisien osa-aineistosta estimoitu faktoriratkaisu.

Valmistuneiden poliisien osa-aineistossa liikennevalvonnan valmiuksien indikaattorimuuttujat latautuivat kahdelle faktorille taulukon 7.7 osoittamalla tavalla. Faktorille 5 latautuivat turvalaitteiden käytön valvonta (mm. turvavyöt), nopeusvalvonta, ajotapavalvonta, valvontailmoituksen täyttäminen, liikennevalvontalaitteiden käyttäminen (tutka, vaaka, huumeseuila, ym.) sekä tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen. Vahvin sivulataus toiselle faktorille oli liikennevalvontalaitteiden käyttämisen indikaattorimuuttujalla. Faktorille 6 latautuivat ajoneuvon kuormauksen valvonta, ajoneuvon varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen sekä selvästi heikoimmalla latauksella liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset ym.).

Taulukko 7.7 Liikennevalvonnan osaamisen ulottuvuudet: kahden faktorin ratkaisu

	F5	F6	h²
Turvalaitteiden käytön valvonta (mm. turvavyöt)	0.852	-0.064	0.662
Nopeusvalvonta	0.823	-0.024	0.653
Ajotapavalvonta	0.816	-0.032	0.634
Valvontailmoituksen täyttäminen	0.547	0.112	0.389
Liikenteenvalvontalaitteiden käyttäminen (tutka, vaaka, huumeseula, ym.)	0.466	0.233	0.408
Tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen	0.453	0.201	0.360
Ajoneuvon kuormauksen valvonta	-0.081	0.839	0.625
Ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen	0.053	0.775	0.655
Liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset, ym.)	0.157	0.496	0.368
α	.855	.770	
Var(F)	.877	.828	
KMO			.845
Bartlett, p			< .001
Residuaalimatriisi, havainnot > 0.05			12
n (listwise)			102
Puuttuvia tietoja			3
N			105

Lähde: PPeV 2011

EFA, PAF, Promax, $\kappa = 4$.

Valmistuneiden poliisien osa-aineisto

Faktoreiden keskinäinen korrelaatio on kuvattu taulukossa 7.8. Taulukossa on myös nimetty analyysin tuloksena saadut liikennevalvonnan osaamisen kaksi muuttujalottuvuutta.

Taulukko 7.8. Faktorien keskinäiset korrelaatiot

Faktori	F5	F6
F5: Liikennevalvonnan perusteiden ja valvontalaitteiden hallinta	1.000	
F6: Ajoneuvojen liikennekelpoisuuden ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen valvonta	0.629***	1.000

Lähde: PPeV 2011

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

Korrelaation tilastollinen merkitsevyys faktoripistemäärien keskinäisestä korrelaatiosta

7.3 Tutkinta

7.3.1 Tutkinnan osaaminen: perustulokset

Tutkinnassa tietojärjestelmien koulutus ja osaaminen nousevat esiin alueena, jotka hallitaan poikkeuksellisen hyvin. Sekä valmistuneiden poliisien että heidän esimiestensä arviot ovat tältä osin samansuuntaiset. Koulutuksen antamat valmiudet ja valmistuneiden poliisien osaaminen ovat ”kiitettäviä”, kun arvioitavana ovat poliisin eri tietojärjestelmien käytön osaaminen (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip) ja ilmoitusten kirjaaminen poliisiasiain tietojärjestelmään (Patja). Näiden lisäksi myös rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen (valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan) ja esitutkintapöytäkirjan laatiminen (esimiesten arvioiden mukaan) on koulutettu, tai hallitaan, kiitettävästi. (Ks. taulukot 7.9 ja 7.10 sekä kuvat 7.5 ja 7.6.)

Taulukko 7.9 Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista

	\bar{x}	s	n
Patja-ilmoitusten kirjaaminen	3.9	0.8	102
Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)	3.9	0.8	104
Rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa	3.5	0.8	104
Rikosprosessin kulku	3.3	0.8	103
Tapahtumapaikan tekninen tutkinta	3.3	0.8	104
Kuolemansyyn selvittäminen	3.2	0.9	104
Esitutkintapöytäkirjan laatiminen	3.1	0.9	104
Pakkokeinojen käyttäminen	3.1	0.9	104
Kuulustelut	2.9	0.9	104
Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen	2.8	0.7	104
Todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa	2.7	0.8	104
Teknisen näytön hyödyntäminen	2.6	0.8	104
Henkilörekisteröinti	2.4	0.9	104
Tutkinnan päättäminen	2.3	0.8	104

Lähde: PPeV 2011

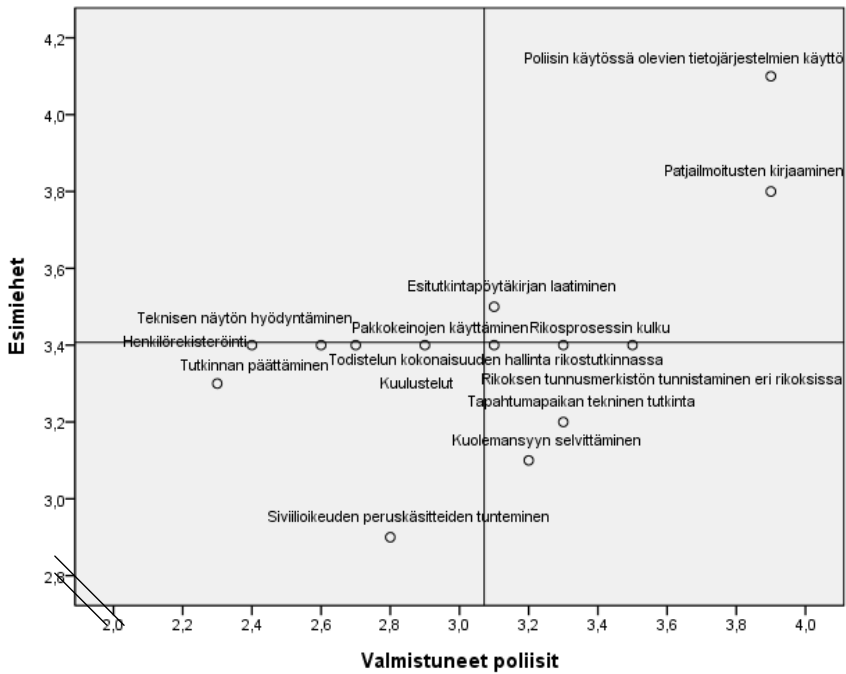
Taulukko 7.10 Tutkinta: esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta

	\bar{x}	s	n
Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)	4.1	0.6	87
Patjailmoitusten kirjaaminen	3.8	0.7	87
Esitutkintapöytäkirjan laatiminen	3.5	0.7	71
Henkilörekisteröinti	3.4	1.0	65
Kuulustelut	3.4	0.7	78
Pakkokeinojen käyttäminen	3.4	0.7	82
Rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa	3.4	0.7	82
Rikosprosessin kulku	3.4	0.7	75
Teknisen näytön hyödyntäminen	3.4	0.7	65
Todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa	3.4	0.7	65
Tutkinnan päättäminen	3.3	0.8	68
Tapahtumapaikan tekninen tutkinta	3.2	0.7	70
Kuolemansyyin selvittäminen	3.1	0.9	51
Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen	2.9	0.9	54

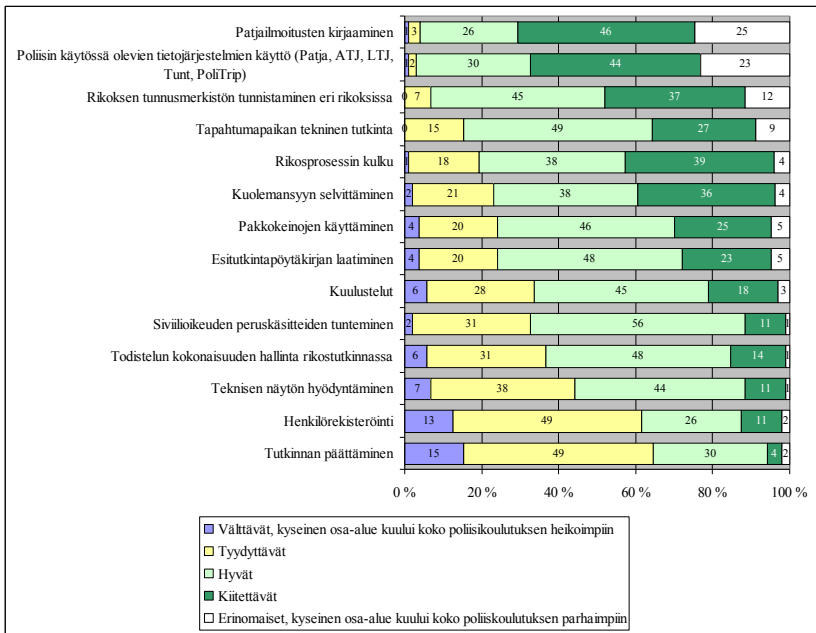
Lähde: PPeV 2011

Muilta osin koulutus ja osaaminen ovat arvioiden perusteella keskimäärin ”hyvällä” tasolla, kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan koulutus on antanut vain ”tydyttävät” valmiudet henkilörekisteröintiin ja tutkinnan päättämiseen. Valmistuneista poliiseista 62–64 % arvioivat saaneensa koulutuksesta korkeintaan tyydyttävät valmiudet näillä osaamisalueilla (13–15 % arvioivat saaneensa ”välttävät” valmiudet). (Ks. kuvio 7.6.)

Näistä tutkinnan päättämisen osaaminen saa keskimääräistä jonkin verran huonomman arvion myös esimiesten vastauksissa. Toisena osaamisalueena siinä koordinaattilohkossa, jossa valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta ovat keskimääräistä huonommat, on siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen. Molempien arviot siviilioikeuden peruskäsitteiden tuntemisesta ovat keskimäärin ”tydyttävän” ja ”hyvän” välissä, molemmilla kuitenkin lähempänä hyvää kuin tyydyttävää. (Ks. kuvio 7.5.)

Kuvio 7.5 Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista ja esimiesten arviot valmistuneiden poliisien osaamisesta
Lähde: PPeV 2011

Kuvio 7.6 Tutkinta: valmistuneiden poliisien arviot poliisikoulutuksen antamista valmiuksista
Lähde: PPeV 2011

7.3.2 Tutkinnan osaamisen ulottuvuudet

Tutkinnan indikaattorimuuttujat latautuivat eri tavoin valmistuneiden poliisien osa-aineistossa ja esimiesten osa-aineistossa. Tässä noudatetaan valmistuneiden poliisien osa-aineiston faktoriratkaisua.

Valmistuneiden poliisien osa-aineistossa rikostutkinnan valmiuksien indikaattorimuuttujat latautuivat kahdelle faktorille taulukon 7.11 osoittamalla tavalla. Faktorille 7 latautuivat tutkinnan päättäminen, todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa, henkilörekisteröinti, kuulustelut, teknisen näytön hyödyntäminen, rikosprosessin kulku, pakkokeinojen käyttäminen, esitutkintapöytäkirjan laatiminen, siviilioikeuksien peruskäsitteiden tunteminen sekä kuulemansyyn selvittäminen. Faktorille 8 latautuivat Patjailmoituksen kirjaaminen, rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa, poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip) sekä tapahtumapaikan tekninen tutkinta.

Faktoriratkaisu ei ole yhtä selväpiirteinen kuin kenttätöiminnan ja liikennevalvonnan vastaavat ratkaisut ja on mahdollista että se muuttuu, kun vaikuttavuustutkimuksen aineistoon kertyy lisää havaintoja. Faktoritulkin-
nat ja faktoreiden keskinäinen korrelaatio on kuvattu taulukossa 7.12.

Taulukko 7.11 Tutkinnan osaamisen ulottuvuudet: kahden faktorin ratkaisu

	F7	F8	h²
Tutkinnan päättäminen	0.798	-0.096	0.553
Todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa	0.716	0.063	0.572
Henkilörekisteröinti	0.681	-0.127	0.373
Kuulustelut	0.669	-0.007	0.442
Teknisen näytön hyödyntäminen	0.638	0.124	0.519
Rikosprosessin kulku	0.590	0.099	0.429
Pakkokeinojen käyttäminen	0.589	-0.019	0.334
Esitutkintapöytäkirjan laatiminen	0.536	0.216	0.476
Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen	0.531	-0.043	0.256
Kuolemansyyntä selvittäminen	0.475	0.124	0.313
Patja-ilmoitusten kirjaaminen	-0.111	0.924	0.740
Rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa	0.011	0.755	0.579
Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)	-0.017	0.702	0.478
Tapahtumapaikan tekninen tutkinta	0.270	0.381	0.344
α	.871	.798	
Var(F)	.882	.846	
KMO			.869
Bartlett, p			< .001
Residuaalimatriisi, havaintoja > 0.05			36
n (listwise)			101
Puuttuvia tietoja			4
N			105

Lähde: PPeV 2011

EFA, PAF, Promax, $\kappa = 4$.

Valmistuneiden poliisien osa-aineisto

Taulukko 7.12 Faktorien keskinäiset korrelaatiot

Faktori	F7	F8
F7: Rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallinta	1.000	
F8: Rikostutkinnan säädökset, tietojärjestelmät ja tekniikka	0.612***	1.000

Lähde: PPeV 2011

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

Korrelaation tilastollinen merkitsevyys faktoripistemäärien keskinäisestä korrelaatiosta

7.4 Kurssien P126–P129 keskinäinen vertailu

Tutkimuksen aineisto on poikkileikkausluontoinen, eikä siihen sisälly pitkittäis- tai kohorttitutkimuksen ominaisuuksia. Keskeisten tulosten ajalliseen vertailuun voidaan käyttää lähinnä vain aiempia, ennen poliisioppilaitosten yhdistymistä toteutettuja vaikuttavuustutkimuksia ja työelämävastaavuuden tutkimuksia. (Virta & Raivola, 1994; Valto, 1998; Koivisto & Silvola, 2001; Rajamäki, 2005; Luoma, 2006; Koivisto & Tuohi, 2006; ks. myös Immonen, 2007, vrt. Honkonen, 2001; Raivola & Taiha-Vepsäläinen, 2004.)

Tämän tutkimuksen sisällä voidaan kuitenkin tutkia ajallista muutosta vertaamalla toisiinsa kursseja P126–P129. Kurseja vertaillaan toisiinsa kahdesta eri näkökulmasta käsin. Näitä näkökulmia ovat valmistuneiden poliisien työmarkkina-asema heti koulutuksesta valmistumisen jälkeen sekä ammatillisesti eriytynyt poliisiosaaminen. Tulokset viittaavat työmarkkina-tilanteen ajalliseen kehitykseen, mutta myös koulutuksen onnistumiseen eri kurssien koulutuksessa. Jatkossa tällainen vertailu voi mahdollistaa mm. erilaisten pedagogisten ratkaisujen vertaamisen toisiinsa.

7.4.1 Työllistyminen kursseilta P126–P129

Kurssikohtaiset havaintomäärät ovat suhteellisen pieniä. Tästä syystä kursseilta P126–P129 valmistuneiden poliisien työmarkkina-asemaa heti koulutuksen jälkeen kuvataan vain suurimman muuttujanarvojen luokan, työllistyneiden, mukaan. Tarkastelussa yhdistetään toisiinsa poliisihallintoon työllistyneet ja poliisihallinnon ulkopuolelle muihin turvallisuusalan tehtäviin työllistyneet. Muuhun palkkatyöhön työllistyneitä heti koulutuksen jälkeen ei ollut. Ne, jotka ylipäätään olivat työllistyneet, olivat saaneet töitä turvallisuusosalta.

Taulukko 7.13 Työllistyminen kurseilta P126–P129

Kurssi	Valmistumisen ajankohta	Työllisiä heti valmistumisen jälkeen* [PpEV 2011]	Muita kuin työllisiä heti valmistumisen jälkeen [PpEV 2011]	n	N	Poliisityöhön työllistyneet** [Opintopalvelut, työllistymisraportointi]	Muita kuin poliisityöhön työllistyneitä** [Opintopalvelut, työllistymisraportointi]
P126	7/2009	89 %	11 %	35	35	79 %	21 %
P127	9/2009	87 %	13 %	31	31	71 %	29 %
P128	11/2009	79 %	21 %	14	14	55 %	45 %
P129	12/2009	60 %	40 %	25	25	49 %	51 %

Lähteet: PpEV 2011; Opintopalvelut, työllistymisraportointi 2009; Jarmo Koivisto, henkilökohtainen tiedonanto 30.5.2011

* ”Pääsin poliisikoulutustani vastaavaan työhön (työ poliisihallinnossa)”, ”Pääsin turvallisuusalan työhön poliisihallinnon ulkopuolelle”

** Ensimmäisen valmistumisen jälkeisen työllistymisraportin mukaan. Työllistymisraporttien päivämäärät: 19.8.2009, 16.10.2009, 9.11.2009 ja 20.1.2010. Kurssin P126 luvussa ”Poliisityöhön työllistyneet” on mukana myös yksi hätäkeskukseen työllistynyt.

Kyselytutkimusaineiston perusteella näyttää siltä, että vastavalmistuneiden poliisien työllisyystilanne heikkeni voimakkaasti loppuvuoden 2009 aikana. Havainnot opintopalvelujen tuottamista työllistymisraporteista ovat samansuuntaisia, vaikka tilastoinnin kriteerit, ajankohdat jne. eivät näissä kahdessa tietolähteessä (PPeV 2011; Opintopalvelujen työllistymisraportointi 2009) olekaan aivan samanlaiset. Havainnot ovat yhdenmukaisia myös sikäli, että kurssin P129 niistä valmistuneista poliiseista, jotka eivät olleet työllistyneet, kaikki olivat jääneet työttömiksi heti valmistumisen jälkeen (n = 10, 40 %; muista syistä työelämän ulkopuolelle jääneitä ei siis ollut, PPeV 2011). (Ks. taulukko 7.13.)

Heikkenevä työllisyystilanne ei vaikuttanut merkittävästi arvioon siitä, onko ammatinvalinta ollut oikea vai ei. Niitä, jotka vastasivat, että eivät enää hakeutuisi poliisikoulutukseen, jos saisivat tehdä koulutus- ja ammatinvalintansa uudestaan, oli valmistuneiden poliisien osa-aineistossa yhteensä neljä (4) ja jokaisen kurssin vastaajissa yksi (1). Työtilanne vaihtelee ajankohdasta toiseen ja valmistuneet poliisit voivat itse vaikuttaa tähän yleisen työtilanteen vaihteluun vain hyvin vähän tai eivät lainkaan. Koulutus- ja ammatinvalinta on tätä hetkellistä vaihtelua pidemmän aikavälin ratkaisu.

7.4.2 Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kursseilla P126–P129

Tässä luvussa tutkitaan kurssikohtaisesti valmistuneiden poliisien arvioita koulutuksen antamista valmiuksista. Tarkastelussa hyödynnetään niitä faktorianalyyseissa estimoituja osaamisen muuttujaulottuvuuksia, joita käsiteltiin luvussa 7.3. Muuttujaulottuvuudet ovat:

F1: Voimankäyttöä koskevat säädökset, poliisin toimintataktiikka ja asiakkaan hallintaa edellyttävät tilanteet

F2: Kenttätutkinnan osaaminen ja teknisten välineiden hallinta

F3: Tehtäväprosessien hallinta kenttätoiminnassa

F4: Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta

F5: Liikennevalvonnan perusteiden ja valvontalaitteiden hallinta

F6: Ajoneuvojen liikennekelpoisuuden ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen valvonta

F7: Rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallinta

F8: Rikostutkinnan säädökset, tietojärjestelmät ja tekniikka

Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista on raportoitu kursseittain taulukossa 7.14 (keskiarvot, keshihajonnat) ja kuvioissa 7.7–7.9 (jakaumat). Kurssilta P126 valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista eri osaamisalueilla ovat systemaattisesti joko yhtä hyviä tai parempia kuin kursseilta P127 ja P128 valmistuneiden poliisien vastaavat arviot. Kurssin P126 ero kurssilta P129 valmistuneiden poliisien esittämiin arvioihin on pienempi ja liikennevalvonnan osaamisalueilla sekä tehtäväprosessien hallinnassa (kenttätoiminta) kurssilta P129 valmistuneiden arviot olivat itse asiassa parempia kuin kurssilta P126 valmistuneiden arviot.

Taulukko 7.14 Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista kursseittain

Kurssi	F1 Voimankäyt- töä koskevat säädykset, poliisin toiminta- taktiikka ja asiakkaan hallintaa edellyttävät tilanteet	F2 Kenttä- tutkinnan osaaminen ja teknisten välineiden hallinta	F3 Tehtävä- prosessien hallinta kenttä- toiminnassa	F4 Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta	F5 Liikenne- valvonnan perusteiden ja valvonta- laitteiden hallinta	F6 Ajoneuvojen liikenne- kelpoisuuden ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen valvonta	F7 Rikoksen tutkinta- prosessin kokonai- suuden hallinta	F8 Rikos- tutkinnan säädykset, tieto- järjestelmät ja teknikka
P126	\bar{x} 3.5 s 0.7 n 35	3.4 0.7 35	3.3 0.7 34	3.2 0.9 35	3.0 0.7 35	2.6 0.7 35	3.0 0.7 34	3.8 0.6 35
P127	\bar{x} 3.5 s 0.6 n 30	3.3 0.5 31	3.3 0.4 31	2.7 0.9 31	2.9 0.7 29	2.3 0.5 31	2.6 0.4 31	3.6 0.6 29
P128	\bar{x} 3.3 s 0.6 n 13	3.1 0.7 13	3.2 0.6 12	2.9 0.8 13	2.8 0.6 13	2.4 0.7 13	2.9 0.5 13	3.5 0.7 13
P129	\bar{x} 3.5 s 0.5 n 25	3.2 0.7 25	3.4 0.5 25	3.1 0.8 25	3.1 0.6 25	2.7 0.6 25	2.7 0.6 25	3.6 0.7 25
Yht.	\bar{x} 3.5 s 0.6 n 103	3.3 0.6 104	3.3 0.6 102	3.0 0.9 104	2.9 0.7 102	2.5 0.7 104	2.8 0.6 103	3.7 0.6 102

Lähde: PPeV 2011

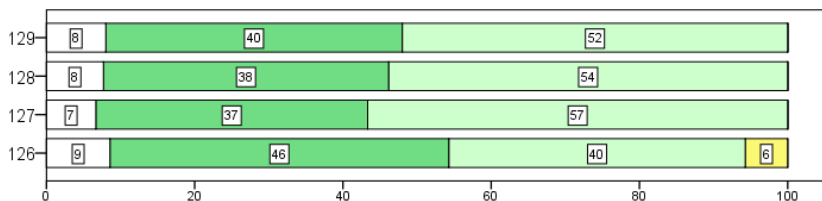
Kurssi P128 antoi muita kursseja kielteisemmät arviot seuraavilla osa-alueilla: F1 voimankäyttöä koskevat säädökset, poliisin toimintataktiikka ja asiakkaan hallintaa edellyttävät tilanteet, F2 kenttätutkinnan osaaminen ja teknisten välineiden hallinta, F3 tehtäväprosessien hallinta kenttätoiminnassa, F5 liikennevalvonnan perusteiden ja valvontalaitteiden hallinta sekä F8 rikostutkinnan säädökset, tietojärjestelmät ja tekniikka.

Kurssi P127 antoi muita kursseja kielteisemmät arviot seuraavilla osa-alueilla: F4 rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta, F6 ajoneuvojen liikennekelpoisuuden ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen valvonta sekä F7 rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallinta. Kurssien välinen vaihtelu on yleisesti ottaen suurempaa liikennevalvonnassa ja tutkinnassa kuin kenttätoiminnassa,²³ lukuun ottamatta rikostutkinnan säädösten, tietojärjestelmien ja tekniikan osaamista, jonka sisällä etenkin poliisin tietojärjestelmiä koskeva osaaminen on ollut kautta linjan erittäin hyvällä tasolla.

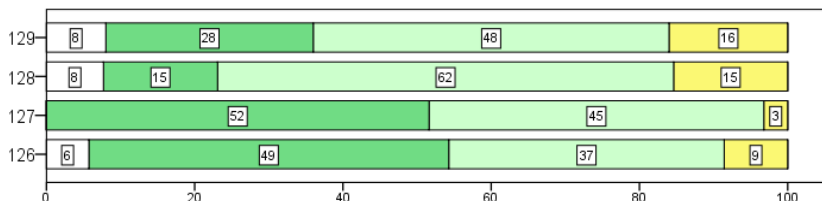
Keskiarvohavaintojen perusteella tehdyt päätelmät vahvistuvat ja-kaumatarkastelussa (kuviot 7.7–7.9). Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista heikkenivät kurssilta P126 kursseille P127 ja P128, mutta palautuivat lähelle entistä tasoa, osin paremmiksikin, kurssilla P129. Liikennevalvonnan koulutus sai parhaat arvionsa viimeimmän kyselyssä mukana olleen kurssin P129 valmistuneilta poliiseilta.

²³ Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta ei ole tässä suhteessa vertailukelpoinen muiden osaamisalueiden kanssa, koska se koostuu vain yhdestä indikaattorimuuttujasta.

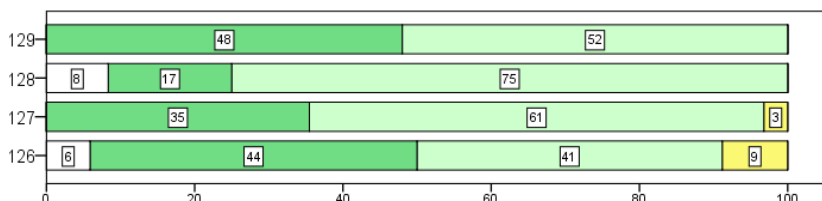
Voimankäyttöä koskevat säädökset, poliisin toimintatatiikka ja asiakkaan hallintaa edellyttävät tilanteet

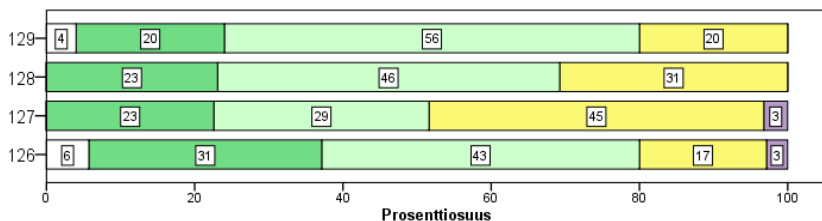
Kenttätutinnan osaaminen ja teknisten välineiden hallinta

Tehtäväprosessien hallinta kenttätoiminnassa

Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta

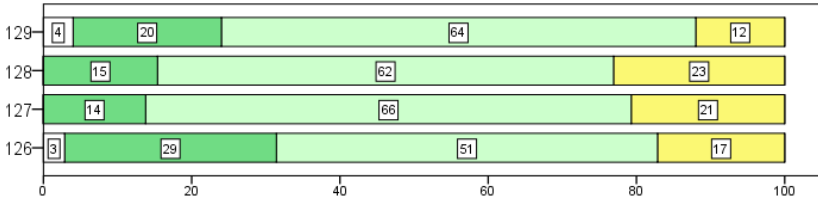

- Välttävät, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin
- Tyydyttävät
- Hyvät
- Kiihtettävät
- Erinomaiset, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin

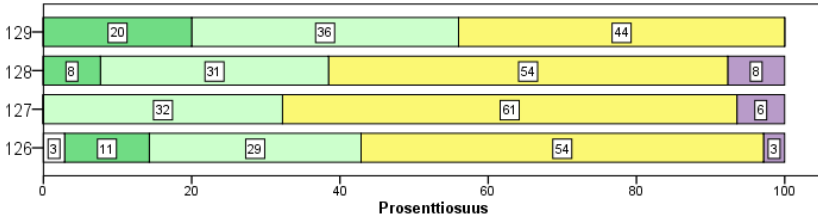
Kuvio 7.7 Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kurseilla P126–P129: kenttätoiminnan osaaminen

Lähde: PPeV 2011

Liikennevalvonnan perusteiden ja valvontalaitteiden hallinta

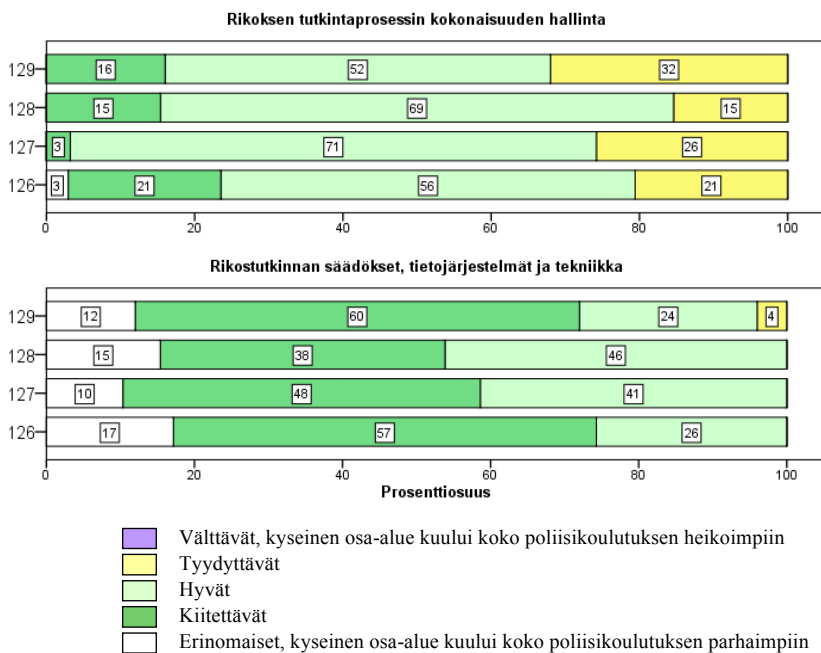

Ajoneuvojen liikennekelpoisuuden ja liikenteeseen liittyvien asiakirjojen valvonta

- Välttävät, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin
- Tyydyttävät
- Hyvät
- Kiitettävät
- Erinomaiset, kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin

Kuvio 7.8 Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kursseilla P126–P129: liikennevalvonnan osaaminen
Lähde: PPeV 2011

Kuvio 7.9 Koulutuksen antamien valmiuksien arviot kurseilla P126–P129: tutkinnan osaaminen

Lähde: PPeV 2011

Kokemus koulutuksen antamista valmiuksista ja koulutuksen tuottamasta motivaatiosta eri tehtäväalueiden työtehtäviin näyttävät kulkevan käsi kädessä (taulukko 7.14, taulukko 7.15). Koulutuksen tuottama motivaatio kenttätöiminnan tehtäviin on keskimäärin suurempi kuin liikennevalvonnan tai tutkinnan tehtäviin. Se oli korkeimmillaan kurssilta P126 valmistuneiden poliisien arvioissa ja alimmillaan kurssilta P128 valmistuneiden poliisien arvioissa. Motivaatio liikennevalvonnan tehtäviin oli niin ikään parempi kurseilta P126 ja P129 valmistuneiden poliisien arvioissa kuin kurseilta P127 ja P128 valmistuneiden poliisien arvioissa. (Ks. taulukot 7.14 ja 7.15.)

Taulukko 7.15 Koulutuksen tuottama motivaatio eri tehtävälalueiden tehtäviin: valmistuneiden poliisien arviot

Kurssi		Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystehtäviin	Koulutuksen tuottama motivaatio liikennevalvonta-tehtäviin	Koulutuksen tuottama motivaatio rikostutkinnan tehtäviin
P126	\bar{x}	4.0	3.2	3.3
	s	0.7	0.9	1.0
	n	35	35	35
P127	\bar{x}	3.8	2.7	3.0
	s	0.8	0.8	0.9
	n	31	30	31
P128	\bar{x}	3.5	2.9	3.5
	s	0.8	1.0	0.8
	n	13	13	13
P129	\bar{x}	3.8	3.1	3.0
	s	0.7	1.1	0.9
	n	25	25	25
Yhteensä	\bar{x}	3.8	3.0	3.2
	s	0.8	0.9	0.9
	n	104	103	104

Lähde: PPeV 2011

Kurssilta P128 valmistuneiden poliisien arvio koulutuksen tuottamasta motivaatiosta rikostutkinnan tehtäviin näyttää muodostavan eräänlaisen poikkeuksen edellä sanottuun. Koulutuksen tuottama motivaatio rikostutkinnan tehtäviin on suhteellisen korkea ja itse asiassa samalla tasolla kuin koulutuksen tuottama motivaatio kenttätutkinnan tehtäviin (taulukko 7.15), vaikka koulutuksen tuottamia valmiuksia rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallintaan (F7) pidettiin huonompina kuin koulutuksen tuottamia valmiuksia kenttätoiminnan osa-alueisiin (F1, F2, F3, taulukko 7.14). Kurssilta P128 valmistuneiden poliisien motivaatio rikostutkinnan tehtäviin on hieman korkeampi kuin kurssilta P126 valmistuneiden motivaatio, vaikka arviot koulutuksen antamista valmiuksista ovat hieman kurssia P126 huonommat (taulukot 7.14 ja 7.15).

Jos kuitenkin tarkastellaan hieman tarkemmin sitä, millä tavoin kurssilta P128 valmistuneet poliisit arvioivat koulutuksen antamia valmiuksia rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallintaan, voidaan havaita, että nämä arviot ovat suhteellisesti – so. suhteessa muihin osa-alueisiin – selvästi parempia kuin muiden kurssien vastaavien arvioparien suhteet. Taulukkoon 7.16 on laskettu alkuperäisestä aineistosta²⁴ osaamisaluetta F7 (rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallinta) koskevan arvion suhde muita osaamisalueita koskeviin arvioihin kaikilta kursseilta. Näin tulkittuna edellä kuvatut – näennäisesti poikkeavat – havainnot ovatkin linjassa muiden havaintojen kanssa ja itse asiassa edelleen validoivat muita havaintoja.

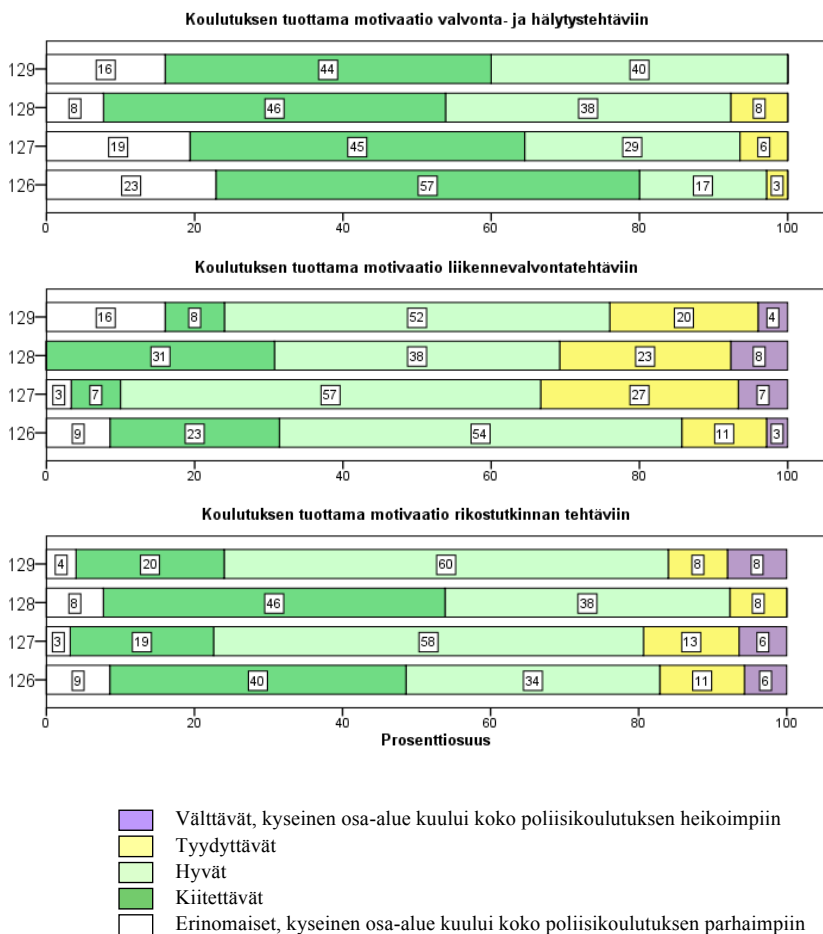
Rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallintaan kuuluvat opinnot (yhteensä 10 indikaattorimuuttujaa) antoivat kurssilta P128 valmistuneille poliiseille suhteellisen hyvät valmiudet rikostutkinnan tehtäväalueen tehtäviin, kun vertaillaan keskenään koulutuksen eri osa-alueille antamia valmiuksia (taulukko 7.16). Koulutuksen tuottama motivaatio rikostutkinnan tehtäviin oli kurssilta P128 valmistuneiden arvioissa suhteellisen korkea (taulukko 7.15). *Koulutuksen tuottamien valmiuksien ja motivaation yhteisvaihtelu* havaitaan siis sittenkin myös tässä yhteydessä.

Taulukko 7.16 Koulutuksen tuottamat valmiudet rikoksen tutkintaprosessin kokonaisuuden hallintaan (F7): arviot suhteessa muiden osaamisalueiden arvioihin eri kursseilta valmistuneiden poliisien vastauksissa

	P126	P127	P128	P129
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F1)$	0.86	0.77	0.88	0.78
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F2)$	0.89	0.80	0.94	0.84
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F3)$	0.91	0.81	0.91	0.81
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F4)$	0.95	0.98	0.99	0.88
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F5)$	1.01	0.93	1.05	0.89
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F6)$	1.16	1.14	1.21	1.00
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F7)$	1.00	1.00	1.00	1.00
$\bar{x}(F7)/\bar{x}(F8)$	0.80	0.74	0.83	0.75

Lähde: PPeV 2011

²⁴ So. ei taulukon 7.14 pyöristyksistä, vaan alkuperäisestä aineistosta.

Kuvio 7.10 Koulutuksen tuottama motivaatio eri tehtäviin: kurseilta P126–P129 valmistuneiden poliisien arviot
Lähde: PPeV 2011

8 ARVIOT POLIISIN PERUSTUTKINTO-KOULUTUKSEN VAHVUUKSISTA JA KEHITTÄMISKOHTEISTA

Kyselylomakkeeseen sisältyi avokysymyksiä, joissa valmistuneet poliisit ja heidän esimiehensä saivat mahdollisuuden arvioida omin sanoin poliisikoulutuksen vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Tässä luvussa analysoidaan näihin avokysymyksiin annettuja vastauksia.

Vastauksia analysoidaan sisällönanalyysin menetelmin ja analyysin kohteina (analyysiyksikköinä) ovat ne väitteet tai väitelauseet, joita valmistuneet poliisit ja heidän esimiehensä esittivät poliisikoulutuksen vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Koulutuksen vahvuuksista kysyttiin valmistuneilta poliiseilta:

”Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?”

Kehittämiskohteiden analyysi jakautuu kahteen osaan. Valmistuneille poliiseille esitettiin ensinnäkin kysymys:

”Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?”

Tämän lisäksi valmistuneilta kysyttiin:

”Oliko poliisikoulutuksessa sellaista koulutusta, jota oli liikaa, tai joka oli mielestäsi poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta turhaa?”

Esimiehille suunnattu avokysymys sijoittui koko kyselylomakkeen loppuun ja oli valmistuneiden poliisien kysymyksiä vapaamuotoisempi:

”Lopuksi voit antaa avointa palautetta Poliisiammattikorkeakoulun perustutkintokoulutuksen tuottamasta poliisiosaamisesta (ja halutessasi myös tästä kyselytutkimuksesta). Miltä tilanne näyttää perustutkintokoulutuksesta valmistuneen esimiehenä? Mitkä ovat perustutkintokoulutuksen keskeiset vahvuudet? Mitkä ovat keskeiset heikkoudet = kehittämiskohteet?”

Kysymyksiin annetut vastaukset luokiteltiin alustavasti ensimmäisen luentakerran jälkeen ja luokille annettiin ensimmäiset tulkinnot. Tämän jälkeen vastaukset luokiteltiin vielä uudelleen ja luokille annettiin uudet

tulkinnat. Menettely on sisällönanalyyysissa tavallinen ja perustuu siihen, että aineisto hahmottuu luokittelun kuluessa, siis itse lajitteluprosessissa ja luokkien tulkintaprosessissa.

Analyysiyksikköinä (havaintoyksikköinä), joiden määriä seuraavassa analysoidaan, käytettiin väittämiä vahvuuksista ja kehittämiskohteista. Väittämien määrä (mainintoja) on raportoiduissa taulukoissa suurempi kuin vastaajien määrä (henkilömäärä), koska yhdessä vastauksessa mainittiin tavallisesti useita vahvuuksia tai useita kehittämiskohteita.

8.1 Vahvuudet

Koulutuksen vahvuuksia koskevaan kysymykseen vastasi yhteensä 93 valmistunutta poliisia. Erillisiä mainintoja yksittäisistä vahvuuksista oli yhteensä 204. (Ks. taulukko 8.1.)

Valmistuneet poliisit mainitsivat poliisikoulutuksen vahvuuksina yleisimmin voimankäyttökoulutuksen (voimankäyttö, itsepuolustus; 34 mainintaa), kenttätoiminnan koulutuksen (kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät; 24 mainintaa), poliisin tietojärjestelmien koulutuksen (poliisin tietojärjestelmät, Patja; 23 mainintaa) sekä rikosoikeuden koulutuksen (20 mainintaa).

Myös rikostutkinnan koulutus (rikostutkinta, rikostorjunta; 12 mainintaa), liikennevalvonnan koulutus (liikennevalvonta; 10 mainintaa), esitutkinnan koulutus (esitutkinta, esitutkinta ja pakkokeinojen käyttö; 10 mainintaa), tekninen rikostutkinta (9 mainintaa) sekä poliisihallinto (poliisihallinto, poliisilaki; 9 mainintaa) mainittiin suhteellisen usein. Äidinkielen koulutus, kotihälytysten koulutus ja perheväkivallan luennot saivat valmistuneilta poliiseilta niin ikään kiitosta. Yhden tai muutaman yksittäisen kerran koulutuksen vahvuuksina mainittiin mm. harjoittelujaksot ja käytännön harjoittelu, ajokoulutus (poliisiauton kuljettaminen, liikennesääntöjen hallinta ajon aikana ym.), asiakkaan kohtaaminen ja puhuttaminen vuorovaikutustilanteissa, ensipartion toiminta, päihtyneiden kohtelu, poliisipartion sisäinen yhteistyö (kolmiosäntö ja roolit, puhuttaja – varmistaja), valokuvaaminen sekä kuolemansyyn tutkinta.

Taulukko 8.1 ”Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?” Valmistuneiden poliisien vastaukset

	Mainintoja
Voimankäyttökoulutus, itsepuolustuskoulutus	34
Kenttätoiminta, hälytys- ja valvontatehtävät	24
Poliisin tietojärjestelmät (Patja)	23
Rikosoikeus	20
Rikostutkinta, rikostorjunta	12
Liikennevalvonta	10
Esitutkinta, esitutkinta ja pakkokeinojen käyttö	10
Tekninen rikostutkinta	9
Poliisihallinto, poliisilaki	9
Äidinkieli	5
Kotihälytykset, perheväkivallan luennot	5
Muita mainintoja	43
Yhteensä	204

Lähde: PPeV 2011

Voimankäyttökoulutus ja kenttätoiminnan koulutus : Voimankäyttö- ja itsepuolustuskoulutus koettiin tutkinnon erityiseksi vahvuudeksi. Maininta toistui samanlaisena valmistuneiden poliisien vastauksissa ja oli hyvin usein järjestyksessä ensimmäinen niistä koulutuksen osaamisalueista, jotka vahvuuksia koskevaan vastaukseen oli kirjattu.

”Voimankäyttö, poliisihallinto, pakkokeinot, psykologia.” (v 30, 5.1)

”Voimankäyttö, poliisijärjestelmät (rekisterit)” (v 39, 5.1)

”Voimankäyttö, poliisin perustehtävät (näpistys, pahoinpitely, sakkot, ...)” (v 27, 5.1)

”Voimankäyttö, rikosoikeus” (v 86, 5.1)

Kenttätoiminnan koulutus (kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät, YJT, JP) koettiin kokonaisuudessaan tutkinnon selväksi vahvuudeksi. Valmistuneiden poliisien näkemys oli, että tähän puoleen koulutusta panostetaan paljon ja että se myös tuottaa tulosta.

”Kenttätehtävät: kotikeikat - YJT - kiinniotot” (v 15, 5.1)

”Kenttätöiminnan osalta parhaimmat valmiudet, esim. konkreettisen käytännön asioiden opetteleminen ja läpikäyminen.” (v 93, 5.1)

”Kenttätöiminnassa perus hälytystehtävien hoitamiseen sain hyvät valmiudet. Toimivaltuudet käytiin tunneilla läpi ja opittua pääsi soveltamaan useissa käytännön harjoituksissa. Tutkintaan saimme hyvät valmiudet myöskin. Esitutkintapöytäkirjan rakenne ja mitä kuulustelussa on syytä ottaa huomioon tuli hyvin selville.” (v 74, 5.1)

”YJT ja liikenne (pois lukien raskas liikenne) Johtuu varmaan siitä, että ko. tehtävät kiinnostavat eniten” (v 42, 5.1)

”YJT-puolen opinnoista sain ehkä eniten toiminta malleja. Myös rikostutkinnan osalta oli aika hyvät lähtötiedot.” (v 60, 5.1)

Poliisin tietojärjestelmät (Patja): Poliisin tietojärjestelmien koulutus koettiin hyväksi, osaamisalue mainittiin 23 kertaa tutkinnon vahvuutena. Havainto on sama kuin aiemmissa vaikuttavuustutkimuksissa.

”Poliisin tietojärjestelmät (Patja) - Perusasiat opetettiin hyvin” (v 94, 5.1)

”Patja ym. järjestelmän käyttäminen/tietojärjestelmät. Valokuvaaminen/tekniikka. Ensipartion periaate/kenttätöiminta” (v 18, 5.1)

”Tietojärjestelmät (Patja)” (v 103, 5.1)

”Tietojärjestelmät, asiakkaan kohtaaminen ja puhuttaminen” (v 34, 5.1)

Rikosoikeus: Rikosoikeuden koulutus koettiin tutkinnon selvänä vahvuutena. Koulutus koettiin tältä osin kattavana ja perusteellisena ja myös selkeänä eli sisäisesti hyvin jäsentyneenä.

”Rikosoikeuden opinnot olivat hyvät. Esitutkinnan kokonaisuus oli hyvä ja ehyt. Jos olisin kentällä töissä, peruspoliisityöt sujuisivat luultavasti myös hyvin. Äidinkielen opinnot tulivat tarpeeseen.” (v 31, 5.1)

”Rikosoikeus ja tietojärjestelmät.” (v 51, 5.1)

”Rikosoikeus, rikosprosessioikeus, poliisihallinto” (v 102, 5.1)

”Rikosoikeutta opetettiin hyvin. Samoin voimankäyttöä.” (v 97, 5.1)

Esimiehille lähetetyn lomakkeen lopussa oli vahvuuksia ja kehittämis-kohteita koskenut kysymys. Siihen vastasi yhteensä 54 esimiestä. Erillisiä mainintoja vahvuuksista oli yhteensä 70 (ks. taulukko 8.2).

Esimiesten näkemyksen mukaan poliisin perustutkintokoulutuksen selvä vahvuus on se, että tutkinto antaa valmistuneille poliiseille hyvän peruspoliisiosaamisen. Tutkinto tuottaa hyvät ja kattavat perustiedot ja -taidot, joille on työelämässä hyvä rakentaa syvempää ja eriytyneempää osaamista.

Esimiesten arviot perusvalmiuksista olivat erittäin myönteiset ja näkemys oli, että tästä kannattaa myös jatkossa pitää kiinni, kun tutkintoa kehitetään.

”Perusvalmiudet hyvät koulutuksesta tulleilla. Tutkinnon käytännönläheisyyttä voisi kehittää ⇒ tämä on muutakin kuin vain kuulustelemista. Järjestelmien käyttöä tiedonhankintaan.” (e 4, 7)

”Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuneilla poliisimiehillä on erinomaiset valmiudet ja kun henkilökohtainen ominaisuus sopii tähän hommaan on tulos todella hyvä. Arvioitava henkilö on yksi parhaista nuorista kohtaamistani poliisimiehistä! Keskeiset vahvuudet? – valmius poliisityöhön – tietojärjestelmien käyttö Kehittämiskohteet? – kuulustelut” (e 61, 7)

”Poliisikoulu tuottaa nykyisellään erinomaisia poliisimiehiä. ONNITTELU” (e 25, 7)

”Poliisikoulusta valmistuu osaavaa väkeä. Tiedoissa + taidoissa ei moittimista, taktinen/tilannekohtainen ajattelu + asiakkaiden käsittely opitaan vasta käytännössä ja iän karttuessa.” (e 90, 7)

”Nykyisin oppilaitoksesta näyttää tulevan vain priimaa laaja-alaisesti oppinutta, valmista poliisihenkilöstöä. Kiitos, jatkakaa samalla mallilla, selkeää puutetta osaamisessa en ole huomannut” (e 54, 7)

”Nykyään valmistuvilla poliisimiehillä on selvästi paremmat valmiudet tutkintatehtäviin kuin takavuosina, vaikka vieläkin tutkintaa on koulutuksessa selvästi vähemmän kuin kenttätöiminnan koulutusta” (e 36, 7)

”Kaiken kaikkiaan koulusta tulee hyviä poliisimiehiä, niin naisia kuin miehiä” (e 20, 7)

”Keskeiset vahvuudet ovat hyvät perustaidot kautta linjan, helppo jatkaa työssäoppimista.” (e 41, 7)

”28 vuotta sitten, kun poliisina aloitin, ei oikein mistään tiennyt mitään, eikä kukaan 10 vuoteen opettanutkaan. Nykyiset valmistuneet ovat pääsääntöisesti olleet hyvin valmiita ja motivoituja! Poliisiautolla ajamisen, hälytysajon tarpeellisuuden, takaa-ajon vaarallisuuden (työturvallisuus) ymmärtämisessä vielä toivomisen varaa!” (e 98, 7)

”Kyseisen henkilön osalta taso on todella hyvä. Taso vaihtelee tapauksittain. Perusasioiden opetus tärkeää ja ne ovat hyvin hallinnassa. Tärkeää on myös asenteisiin vaikuttaminen; käyttäytyminen, suhtautuminen asiakkaisiin ja työyhteisöön, motivaatio ja into oppimiseen. Näillä eväillä on hyvä jatkaa työyhteisössä.” (e 68, 7)

”Saatu koulutus on ollut hyvä ja monipuolinen, antaen hyvät käytännön valmiudet. Koskaan tilanne ei ole ollut näin hyvä saadun peruskoulutuksen osalta. (...)” (e 8, 7)

Hyvän peruspoliisiosaamisen lisäksi esimiehiltä saivat kiitosta myös poliisin tietojärjestelmien osaaminen (Patja ym.), valmistuneiden poliisien hyvä motivaatio poliisityöhön sekä valmistuneiden poliisien hyvät yleiset ATK-valmiudet (tietokoneet, tietotekniset laitteet, ohjelmistot). Vahvuuksina mainittiin myös mm. rikosoikeus, kuulustelut ja voimankäyttö.

Taulukko 8.2 ”Mitkä ovat perustutkintokoulutuksen keskeiset vahvuudet?” Esimiesten vastaukset

Vahvuudet	Mainintoja
Hyvä peruspoliisiosaaminen/hyvät ja kattavat perustiedot ja -taidot	35
Tietojärjestelmien osaaminen (Patja ym.)	8
Motivaatio	7
ATK-osaaminen, koneet, laitteet, ohjelmistot	7
Kirjalliset valmiudet	2
Käyttäytyminen, asiakastilanteet	2
Kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät	2
Henkilökohtaiset valmiudet/soveltuvuus	2
Muita mainintoja	5
Yhteensä	70

Lähde: PPeV 2011

8.2 Kehittämiskohteet

Koulutuksen kehittämiskohteita koskevaan kysymykseen vastasi yhteensä 89 valmistunutta poliisia. Erillisiä mainintoja yksittäisistä kehittämiskohteista oli yhteensä 178. (Ks. taulukko 8.3.)

Perustutkintokoulutuksen keskeisiksi kehittämiskohteiksi mainittiin käytännöllisen harjoittelun lisääminen, erityisesti siinä mielessä, että kaikkien oppiaineiden yhteydet käytäntöön olisivat selviä ja konkreettisia. Teoreettista opiskelua sinänsä ei juurikaan kritisoitu, mutta oppiaineilta edellytettiin, että niiden sisältö saisi mielekkään, konkreettisen merkityksen osana poliisityötä. Myös liikennevalvonta, rikostutkinta ja rikosprosessi sekä kuulustelut mainittiin tutkintokoulutuksen keskeisinä kehittämiskohteina.

Käytännön harjoittelua koskevien kehittämisehdotusten suhteen tulokset ovat olleet samansuuntaisia kaikissa tähän mennessä toteutetuissa vaikuttavuustutkimuksissa (Virta & Raivola, 1994; Valto, 1998; Koivisto & Silvola, 2000; Rajamäki, 2005; Luoma, 2006; Koivisto & Tuohi, 2006; Immonen, 2007). Virta ja Raivola (1994) toteavat aikaisempaan tutkimukseen perustuen, että koulutuksen liialla teoreettisuudella tarkoitetaan yleensä koulutuksen ”epäkonkreettisuutta, oppia vailla sovelluksia.” (Virta & Raivola, 1994, 12.) Valto (1998) katsoo, että poliisiopiskelijoilla on ”teorian ja teoreettisuuden pelkoa”. ”Perusteluina tuli esiin eri muodoissa vahva käsitys ja usko siitä, että poliisin ammatissa ja arkipäivän työtehtävissä on valtaosa sellaisia elementtejä, joita voi oppia ainoastaan tekemällä ja harjoittelemalla.” (Valto 1998, 7, ks. 6–7.) Immosen (2007) mukaan kyse on myös mieltymyksistä. Merkittävin syy esimerkiksi opintojaksopalautteiden eroihin eri jaksoilla saattaa olla siinä, että toiset jaksot ovat yksinkertaisesti käytännönläheisempiä kuin toiset. ”Poliisikokelaat pitävät käytännön tekemisestä.” (Immonen, 2007, 69.) Poliisikoulutus ei voi kuitenkaan perustua yksinomaan poliisiopiskelijoiden mieltymyksiin. Immonen kirjoittaa tästä varsin järkevästi:

”Perusopinnoissa on jatkuvasti aikapula: on opetettava ja opittava paljon teorian tietoa. Poliisin toiminta on tiukasti lainsäädännöllä säädeltyä. Oikeusjärjestelmän perusteet, poliisin toimivaltasäännökset, rikosoikeusjärjestelmä, rikosprosessioikeuden ja esitutkintalain säännökset sekä monta muuta asiaa on opittava perusopinnoissa kunnolla. Perusopinnoissa ei voi uhrata liian paljon aikaa käytännön harjoitukseen, vaan valtaosa käytännön harjoittelusta on suoritettava sitä varten kehitellyllä perustutkinnon jaksolla – ohjatussa työharjoittelussa.” (Immonen, 2007, 86.)

Taulukko 8.3 ”Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?” Valmistuneiden poliisien vastaukset

	Mainintoja
Käytännöllisiä harjoituksia, oppiaineiden ja -aiheiden yhteydet käytäntöön	22
Liikennevalvonta	15
Rikostutkinta, rikosprosessi	14
Kuulustelut, esim. todellisten kuulustelukertomusten läpikäyminen, kuulusteluoppi, kuulustelutaktiikka	13
Ulkomaalaisvalvonta, ulkomaalaisasiat	9
Voimankäyttö, itsepuolustuskoulutus	9
Tehtäväkokonaisuudet/ case-harjoitukset	7
Esitutkinta, esitutkintapöytäkirja, esitutkinnan lainsäädäntö	6
Kenttätoiminta	6
Ajokoulutus, mm. hälytysajo, liukasrataharjoittelu	5
Raskaan liikenteen valvonta	5
Muita mainintoja	67
Yhteensä	178

Lähde: PPeV 2011

Käytännön harjoittelu – kohti soveltamista, sulauttamista ja kokonaisuuksien hallintaa: Käytännön harjoittelun kehittäminen valmistuneiden poliisien kehittämisehdotuksena oli vastauksissa hyvin jäsenneily ja perusteltu näkemys, ei teoreettisen opiskelun yleistä kritiikkiä. Näkemys oli, että oppiaineille olisi kyettävä osoittamaan selvä, konkreettinen merkitys osana poliisityötä. Parhaiten tämä onnistuu laajempien tehtäväkokonaisuuksien yhteydessä, esimerkiksi ”keikan elinkaaren” hallintana ja ”case-harjoituksina”. Nämä kehittämisehdotukset – käytännön harjoittelu, soveltaminen, sulauttaminen, case-harjoitukset – esitettiin usein yhteydessä toisiinsa.

”- Kaikki käytännön tekeminen ⇒ lisää käytännön harjoituksia esim. partio xx ajaa tehtävälle 34 poimii kyytiin ja kippaa sisään. Hoitaa hommat radiolla ja pokella kuten oikeastikin. Yms. perus keikkoja.” (v 69, 5.2)

”Keikan elinkaari – hälytystehtävän hoitaminen alusta loppuun – selvisi oikeastaan vasta työelämässä.” (v 34, 5.2)

”Kokonaisuudet, esim. rekisteröinti, ajoneuvon + kuljettajan tarkastus jne. Asiat käsiteltiin paloina ⇒ enemmän alusta loppuun tehtäviä harjoituksia” (v 58, 5.2)

”Kokonaisuus. Miten homma toimii akselilla kenttä ⇒ tutkinta ⇒ käräjät jne. Asiat käsiteltiin liiaksi yksittäisinä asiankokonaisuuksina, eikä päässyt muodostumaan ymmärrystä juuri kokonaisuudesta.” (v 20, 5.2)

”– Enemmän käytännönläheistä koulutusta – Moni hieman erikoisempi asia esim. ulkomaalaistutkinta jäi hyvin epäselväksi, mutta ymmärrän hyvin, että kaikkea ei voi opettaa niin lyhyessä ajassa.” (v 94, 5.2)

”kenttätoiminta. Mieluiten käytännön harjoituksia, (case-harjoittelu) mutta myös teoria puolta kenttätystä. ⇒ voimankäyttö 1h/ viikko ei riitä antamaan valmiuksia voimankäyttöön, pitäisi opettaa enemmän!” (v 107, 5.2)

”Ei voi sanoa, että jokin osa-alue olisi jäänyt pimentoon, mutta rattijuopumusten tutkinta ns alusta loppuun olisi ollut hyvä kouluttaa.” (v 26, 5.2)

”Enemmän käytännön harjoituksia, vain tekemällä oppii.” (v 84, 5.2)

”Hankalien asiakkaiden kohtaaminen. Kehittämistä olisi tilanearvion, kiinnioton, voimankäytön ja jälkitoimenpiteiden suorittamisen yhtenä harjoituksena. Nykyisin näitä harjoitellaan liikaa erillisinä osa-alueina.” (v 75, 5.2)

Vastaajat Koiviston ja Tuohen (2006) kyselytutkimukseen tekivät hyvin samantyyppisiä kehittämis ehdotuksia: ”Lisää case-harjoituksia lähes kaikkiin oppiaineisiin ja yhdisteltyjä eri oppiaineiden harjoituksia”, ja myös, ”Harjoituksia, harjoituksia, harjoituksia. Kuitenkin näkyy olevan, että tekemällä sitä oppii. Ja virheitä tekemällä varsinkin. Virheet ois vain hyvä tehdä jo siellä koululla, ettei joku työpäivä käy työkaverille tai itselle huonosti jonkun ihan pikku vinkeiden vuoksi.” (Koivisto & Tuohi, 2006, 39–40; ks. myös Rajamäki, 2005, 98–99.)

Liikennevalvonta: Liikennevalvonnan koulutus ei ole valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan kattanut kaikkia niitä osa-alueita, jotka he ovat valmistumisensa jälkeen poliisityössä kohdanneet. Osa valmistuneista poliiseista esitti, että liikennevalvonnan koulutusta voisi olla enemmän ja että se voisi edetä nykyistä kattavammin liikennevalvonnan eri alueille. Raskaan liikenteen valvonta on yksi näistä osa-alueista. Lii-

kennevalvonnan pedagogiikan toivottiin kehittyvään käytännönläheisempään suuntaan, mm. liikennevalvontalaitteiden koulutuksessa.

”– Liikenteen juttuja pitäisi olla enemmän, koska huomasin tullessani töihin Liikkuvaan Poliisiin, että paljon oli uusia juttuja mitä ei koulussa kerrottu.” (v 47, 5.2)

”Liikenne ⇒ raskaan liikenteen valvonta” (v 3, 5.2)

”liikenne tekninen ja taktinen tutkinta” (v 82, 5.2)

”Liikennetehtävät, ulkomaalaisasioita ei ollut lähes yhtään ja tämä oli isoin ongelma” (v 99, 5.2)

”Liikennevalvonta ja liikenteen lakipykäliden osaaminen.” (v 56, 5.2)

”Liikennevalvontaa käytiin teoreettisesti ⇒ käytännön harjoituksia voisi olla hieman enemmän. Kuulustelu-harjoitteita enemmän.” (v 30, 5.2)

”Liikenteen osa-alueita tulisi kehittää käytännönläheisempään suuntaan alkaen ihan valvontailmoituksen täyttämisestä. Lisäksi liikennevalvontalaitteiden käytön opastusta pitäisi lisätä sekä mahdollistaa opiskelijalle toinen osallistumiskerta ”piikkimattoharjoitukseen”, Liikennettä lisättävä!” (v 71, 5.2)

”Liikenteenvalvonnallisia käytännön harjoituksia olisi voinut olla muuta lisää. Poliisin toimintataktisia asioita olisi ollut hyvä harjoitella enemmän.” (v 65, 5.2)

”Liikenteenvalvonta, työssäni Liikkuvaan Poliisissa on tullut paljon uutta asiaa. Huumausaineiden kenttävalvonta” (v 5, 5.2)

”Liikenteenvalvontaan olisi voinut saada enemmän tietoa ja käytännön harjoituksia esim. ajotapa- ja raskaanliikenteen valvontaan.” (v 43, 5.2)

”Raskaanliikenteen valvontaa voisi olla enemmän.” (v 60, 5.2)

Rikostutkinta: Rikostutkinnasta ja rikosprosessista oli rakentunut koulutuksen aikana useammallekin valmistuneelle poliisille kuva, joka ei heidän käsityksensä mukaan vastannut tutkinnan todellisuutta poliisityössä. Sen lisäksi, että tutkinnan pedagogiikan toivottiin selkiytyvän ja jäsenytyvän yhtenäisemmäksi ja ehkä yksinkertaisemmaksi kokonaisuudeksi,

rikostutkinnan, pakkokeinojen ja esitutkintapöytäkirjan laatimisen koulutusta toivottiin yksinkertaisesti lisää tutkintorakenteeseen.

On hyvin todennäköistä, että nämä kaksi asiaa ovat kytköksissä toisiinsa. Jos *laaja* ja sisällöltään *monimutkainen* asiakokonaisuus on koulutettava poliisiopiskelijoille omaksumismahdollisuuksiin nähden suhteellisen lyhyessä ajassa, on todennäköistä, että se ei vielä koulutusaikana jäsenny halutulla tavalla yhtenäiseksi ja ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi.

”Tutkinta ja rikosprosessi ⇒ liian pikkutarkka ja tehty vaikeasti opittavaksi.” (v 106, 5.2)

”Tutkinnan asioihin enemmän koulutusta.” (v 93, 5.2)

”Esitutkinta. Pöytäkirjan laatiminen opeteltiin aivan liian nopeasti ilman että edes ymmärrettiin mikä mikäkin paperi on. Ylipääntään esitutkinnasta jäi koululta karkea kuva, onneksi se ei ollut sellaista työssä. Koululta saatu kuva esitutkinnasta vähentää tutkinnan motivaatiota kaikilla! Se pitäisi korjata.” (v 41, 5.2)

”Tavanomaisten rikosten tutkinta. Esitutkintapöytäkirjan laatiminen” (v 14, 5.2)

”Rikostutkinta. Asia esitetään aivan liian isona ja monimutkaisena.” (v 33, 5.2)

”Pakkokeinot (käytäntö!) – Tutkinnan päättäminen” (v 52, 5.2)

”Riittävät valmiudet varmasti kaikista osaamisalueista mutta nyt ammatissa olleena olisin kaivannut koulutuksessa lisää tutkintaan ja tekniseen tutkintaan liittyvää opetusta. Olen sitä mieltä, että kenttäjaksoonkin tulisi kuulua pakollinen tutkinta-jakso. Ammatillisesti antaisi paremmat valmiudet toimia ko. tehtävissä valmistumisen jälkeen.” (v 89, 5.2)

”Ainakin erilaisten pakkokeinopöytäkirjojen täyttäminen. Tehtiin usein seuraten suoraan esimerkistä, jolloin ei oppinut mitään. Myös ”pelotellaan” liikaa, että tietty tieto on pakko olla juuri tietyssä loke-rossa oikein kirjoitettuna tai muuten ei onnistu.” (v 21, 5.2)

”Taktisen rikostutkinnan osa-alue jäi vähän vähälle opetukselle minun mielestäni. Kuulusteluja ym. käytännön tutkintaan liittyvää opetusta saisi olla enemmän.” (v 51, 5.2)

”Viimeiset jaksot, joissa käsiteltiin tutkintaa olivat aika hankalasti ymmärrettäviä. Lyhyessä ajassa tuli paljon uutta tietoa.” (v 22, 5.2)

Kuulustelut: Kuulustelut mainittiin perustutkintokoulutuksen kehittämiskohteena yhteensä 13 vastauksessa. Myös kuulustelutekniikoita ja -taktiikoita koskevat kehittämissuhteet kiinnittyivät ajatukseen siitä, että kuulustelujen koulutusta olisi hyvä kehittää ”harjoittelun”, ”todellisten kuulustelukertomusten läpi käymisen” ja konkreettisten ”käytäntöjen” suuntaan.

”Kuulustelujen harjoittelua ja todellisten kuulustelukertomusten läpi käymistä.” (v 37, 5.2)

”Kuulusteluopin koulutusta voisi olla lisää teorian sekä käytännön muodossa. Lisäksi esitutkintapöytäkirjan rakennetta ja kasausta voisi opettaa/harjoitella enemmän opiskelun aikana” (v 68, 5.2)

”Kuulustelutaktiikka, esitutkinta ja siihen liittyvät lait, tekninen tutkinta käytännössä” (v 8, 5.2)

”kuulustelutekniikoissa. ulkomaalaisasiat” (v 6, 5.2)

”Monipa-tehtävät, kuulustelutaktiikka” (v 81, 5.2)

Voimankäyttö: Voimankäyttö- ja itsepuolustuskoulutus koettiin tutkinnon keskeiseksi vahvuudeksi, kuten edellä todettiin. Niissä kehittämissuhteissa, joissa voimankäyttö mainittiin perustutkintokoulutuksen kehittämiskohteena, oli poikkeuksetta myös tarkempi kuvaus siitä, miksi osaamisalue on mainittu koulutuksen kehittämiskohteena.

”Voimankäyttö, poliisitaktiikka ja ajokoulutus. Em aineiden opetus ei välttämättä ole huonoa, mutta sitä on ehdottomasti liian vähän.” (v 101, 5.2)

”Voimankäytön ja kenttätöiminnan osalta voisi olla paljon enemmän käytännön harjoittelua. Teoria ei opeta mielestäni niin paljon kuin käytäntö. Mielestäni olisi hyvä ajaa paljon enemmän harjoituskeikkaa ja vastassa on sitten mitä on niin kuin oikeissa tilanteissa. Sitten kentälle meno olisi paljon helpompaa ja kuva työstä realistisempi.” (v 38, 5.2)

”Itsepuolustus, vaativat monipartiotilanteet, kuulustelut” (v 90, 5.2)

”Itsepuolustus. Koulutus keskittyy liikaa epäolennaisiin asioihin. Tekniikat vanhentuneita eivätkä järin tehokkaita. Käytössä olevaan tuntimäärään nähden on laatu huonoa. Kahden kouluttajan systeemi ei toimi, koska tekniikoiden suorittamisessa on eroja, jotka sotkevat” (v 95, 5.2)

”JP-puolelta erilaiset perustaktiikat (kohteen lähestyminen, kohtaaminen, kiinniotto, puhuttaminen, ...) saivat vain vähän huomiota. Harjoitusalueita pitäisi hyödyntää tehokkaammin jo peruskoulutuksessa. Tutkinnan asioissa kuulusteluoppia ja esitutkintapöytäkirjan kasaamista olisi voitu harjoitella enemmän. Voimankäytössä paljon parantamisen varaa.” (v 57, 5.2)

Yhden tai muutaman yksittäisen kerran koulutuksen kehittämiskohteina mainittiin mm. pakkokeinot (pakkokeinot käytännössä, pakkokeinopöytäkirjat), tekninen tutkinta, hankalien asiakkaiden kohtaaminen ja puhuttaminen, huumerikostutkinta ja huumausaineiden kenttävalvonta (huumerikollisuus, jengirikollisuus), AFIS-sormenjälkijärjestelmä, henkilöreisteröinti, motivaatio rikostutkintaan, monipartioitehtävät, poliisitaktiikan koulutus, taktinen tutkinta, palon syyn tutkinta, Stalker-tutka sekä aseiden vastaanottomenettelyn hallinta (mm. armovuosimenettely).

Valmistuneilta poliiseilta kysyttiin edellisen lisäksi, oliko poliisikoulutuksessa sellaista koulutusta, joka oli poliisiin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta turhaa. Tähän avokysymykseen antoi vastauksen 75 valmistunutta poliisia. Yksittäisiä mainintoja oli yhteensä 92.

Eniten oli niitä vastauksia, joissa vastaaja katsoi, ettei tutkinnossa ollut mitään turhaa, tai joissa tähän kysymykseen ei vastattu tai osattu vastata lainkaan. Osa valmistuneista poliiseista kuitenkin katsoi, että ainakin joillakin osaamisalueilla tutkinnon painopistettä voisi muuttaa tai opetusmenetelmiä uudistaa. Näitä olivat perusohjelmistojen (Word, Excel jne.) opetus, psykologia, kahden ensimmäisen jakson yleissivistävät oppiaineet kuten tulosohjausta koskevat opinnot sekä ongelmaperustaisen oppimisen osuudet (PBL).

Taulukko 8.4 ”Oliko poliisikoulutuksessa sellaista koulutusta, jota oli liikaa, tai joka oli mielestäsi poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta turhaa?” Valmistuneiden poliisien vastaukset

	Mainintoja
Poliisikoulutuksessa/tutkinnoissa ei ollut mitään turhaa	17
Perusohjelmat (Word, Excel, piirrosohjelma), ATK-opetuksen opetusmenetelmät/pedagogiikka, kymmensormijärjestelmä	15
Psykologia	8
1. ja 2. jaksolla turhaa ainesta, esim. tulosohjaus, Euroopan lainsäädäntöasiat	7
PBL	6
En muista, en osaa sanoa, tms.	5
Päätötyö	4
Auditorioluentoja (opetusmenetelmänä/ pedagogiikka)	4
Muita mainintoja	26
Yhteensä	92

Lähde: PPeV 2011

Tutkinnoissa ei ole turhia oppiaineita: Moni valmistunut poliisi oli sitä mieltä, että tutkintoon ei nykyisellään sisälly turhia opintoja lainkaan. Koulutuksen on oltava kattava, koska poliisitoiminnan ja -työn vaatimukset ovat niin moninaiset, etenkin ”maalla”, maakuntien pienissä poliisiyksiköissä.

”Ei ollut turhaa juuri ollenkaan” (v 29, 5.3)

”Ei kai mitään ole liikaa kun tuntuu että täällä ”maalla” poliisin pitää olla kaikkea papista putkimieheen...” (v 79, 5.3)

”Ei mielestäni sellaista, mikä olisi turhaa. Sillä kouluaikana ei tiedä mihin yksikköön / tehtäviin työllistyy koulun jälkeen. Kaiken kaikkiaan kattava koulutus.” (v 76, 5.3)

Tietotekniikan perusosaaminen ja perusohjelmistot: Yksi kritiikin kärjistä kohdistui tietotekniikan perusteisiin ja perusohjelmiin (Word, Excel, piirrosohjelma) ja kymmensormijärjestelmän opiskeluun. Osa vastaajista katsoi, että perusohjelmistot opitaan koulutusuralla jo ennen Poliisiammattikorkeakoulua, osa katsoi että opetusmenetelmiä voisi uudistaa siten, että yhteys poliisityöhön olisi selvempi ja konkreettisempi.

”Ensimmäisenä tulee mieleen tietotekniikan tunnit. Word ja Excel-ohjelmat söivät liian ison palan kakkua, koulutuksen aikana. Se voisi olla jotenkin vaikka valinnainen aine, muttei pakollinen siinä määrin.” (v 65, 5.3)

”Kymmensormijärjestelmän opettelu, Wordin opettelu ja harjoitukset nyt ainakin. Niiden tilalla olisi voinut olla jotain järkevämpää.” (v 43, 5.3)

”Rehelligesti sanottuna 10-sormijärjestelmä tai piirrosohjelman käyttäminen täysin turhaa. 1-jakson EU-asiat ovat yleissivistystä, mutta eivät todellakaan tarpeellisia poliisikoulutukseen.” (v 21, 5.3)

”Opiskelun alkuaikoina saatu ”ATK-koulutus” oli jossain määrin turhaa, sillä ko. asiat opetetaan nykyään jo peruskoulussa.” (v 68, 5.3)

”ATK-osaamista harjoiteltiin paljon, mutta se ei mielestäni motivoinut aiheen opiskeluun. Vasta työlämään tultuani ymmärrän asioiden yhteyden ja tärkeyden. Esimerkiksi kauppalistojen laatiminen ei herättänyt kiinnostusta.” (v 64, 5.2)

”Aiemmin olin sitä mieltä, että atk-osaamista harjoiteltiin liikaa. Nyt olen aiempaan kohtaan viitaten todennut keinojen olleen väärää. Koulutus oli tiivis, eikä siinä riittänyt motivaatiota keskittyä ”epäolennaiseen”, kuten silloin tuntui. Opetusmenetelmät sen osalta uusiksi!” (v 64, 5.3)

Immosen (2007, 22, 29, 36) tutkimuksessa havainnot olivat samansuuntaisia. Vuoden 2005 opintojaksopalautteissa opiskelijat ehdottivat ratkaisuna tasokokeita ATK-opetuksen alkuun ja tasoryhmiä opetuksen toteutukseen.

Psykologia ja PBL: Osa valmistuneista poliiseista kritisoi psykologian opintoja ja myös ongelmaperustaisen oppimisen (PBL) jaksoja. Näissäkin tapauksissa opintojen toivottiin kytkeytyvän poliisityöhön ja poliisitoiminnan käytäntöihin. Psykologian opetuksen toivottiin keskittyvän poliisityön käytännön kysymyksiin, kuten traumaattisten tilanteiden käsittelyyn.

”Psykologiaa oli ehdottomasti liikaa ja suurin osa oli turhaa. Myös PBL-tunnit olivat melko tarpeettomia. Kuvittelin, että PBL-tunneilla olisi oikeasti ratkottu poliisityössä kohdattavia ongelmia.” (v 101, 5.3)

”PBL-istunnot ihan yhtä tyhjän kanssa.” (v 37, 5.3)

”PBL-istunnot, siihen käytetyn ajan voisi käyttää muuhun tärkeämpään.” (v 49, 5.3)

”Psykologiaa ja etiikkaa oli liikaa, ainakin näin vanhalle opiskelijalle.” (v 48, 5.3)

”psykologian koulutusta voisi kehittää enemmän käytännötyötä koskevaksi, mm. traumaattisten tilanteiden käsittely henkilökohtaisella tasolla.” (v 102, 5.3)

Yhden tai vain muutaman kerran liiallisina tai turhina opintoina mainittiin mm. ruotsin kieli, etiikka, hätäkeskusjärjestelmän opiskelu, lähipoliisitoiminta sekä vierailevien luennoitsijoiden antama opetus.

Esimiesten antamissa vastauksissa oli lopullisen tulkintakehikon ja luokittelun perusteella yhteensä 42 erillistä mainintaa osaamisen ja koulutuksen kehittämiskohteista. Esimiehet kiinnittivät valmistuneissa poliiseissa huomiota mm. elämäkokemuksen puuttumiseen, tasoeroihin, rikostutkinnan osaamiseen, teorian sulauttamiseen osaksi käytäntöä, liikennevalvontaan sekä poliisiautolla ajamiseen, erityisesti työturvallisuusnäkökulmaan hälytysajossa. Myös motivaatio rikostutkintaan voisi olla parempi. Yhden kerran mainittiin mm. henkilörekisteröinti, tekstin tuottaminen, työhyvinvointiasiat (ryhmätyöskentely, toisen henkilön huomioon ottaminen ym.),²⁵ rikosprosessin kokonaisuuden hallinta rikospaikalta oikeuteen, esitutkinta ja pakkokeinot sekä ulkomaalaistutkinta.

²⁵ ”Nykyään kursseilta tulee valmiimpia poliisimiehiä ja moniosaajia, erityisesti tietotekniikan osaaminen on hyvää tasoa. Yleisesti ottaen työhyvinvointiasiat (ryhmätyöskentely, toisen henkilön huomioon ottaminen ym. työyhteisöön liittyvät asiat) ovat nykytyöelämässä tärkeitä asioita. Riittävä panostus niihin on toivottavaa. Tyhy-asiat eivät välttämättä ole uran alkuvaiheessa kiinnostava asia.” (e 84, 7)

Taulukko 8.5. ”Miltä tilanne näyttää perustutkintokoulutuksesta valmistuneen esimiehenä? Mitkä ovat keskeiset heikkoudet = kehittämiskohteet?” Esimiesten vastaukset

Kehittämiskohteet	Mainintoja
Elämäkokemuksen puuttuminen: arkuutta tehtävillä, oma-aloitteisuuden puutetta, käyttäytyminen (heti-mulle-kaikki-tänne-nyt jne.)	8
Tasoeroja	4
Rikostutkinnan osaaminen	4
Käytännönläheisyys, käytännön harjoittelu, teorian soveltaminen ja sulauttaminen käytäntöön	3
Liikennevalvonta	2
Poliisiautolla ajaminen, ajokoulutus, työturvallisuusnäkökulma hälytysajoon	2
Motivaatio rikostutkintaan	2
Muita mainintoja	17
Yhteensä	42

Lähde: PPeV 2011

Elämäkokemuksen puuttuminen. Ongelmaksi koettiin yleisimmin se, että osalta valmistuneista poliiseista puuttuu elämäkokemusta, mikä näkyy ainakin jossakin määrin arkuutena tehtävillä, oma-aloitteisuuden puuttumisena sekä käyttäytymisen epätoivottavina piirteinä. Ainakin joitakin nuoria näyttää luonnehtivan tietynlainen malttamattomuus (”heti-mulle-kaikki-tänne-nyt”) ja väärä kuva poliisityön arjesta (”kovaa keikkaa!”).

”Opiskelijoilla on hyvä tietopohja kaikenkaikkiaan harjoitteluun tullessaan. Asennepuolella on toisinaan vinoutumaa (kovaa keikkaa!!) kun monet eivät ymmärrä, että pääosa poliisityöstä on ihan muuta kuin erityistilanteita ja hälytysajoa. Parhaat opiskelijat ymmärtävät kuitenkin perusasioiden ja peruspoliisityön tärkeyden ja heistä tulee nopeasti ”valmiita” poliiseja, jollaisen ottaisi mielellään töihin vaikka omaan työyhteisöön. Käytännön läheisyys koulutuksessa on hyvä! Peruskäyttötymissäntöjä opetetaan aika usein: kuinka vastataan puhelimeen, miten teititellään vanhempia ihmisiä, miten ollaan uusina tulokkaina työyhteisössä. Nykynuoret ovat vähän ”heti tänne mulle kaikki nyt!” -tyyppisiä, he haluavat saada asiat valmiina eteensä. Näin myös tuoreet poliisintaimet. Se aiheuttaa heille vähän tuskaa, sillä todellisuus on arkityössä kuitenkin hyvin toisenlainen.” (e 42, 7)

”yleisesti koulutus tuottaa ammattitaitoisia poliiseja. Osalla on ongelmia oma-aloitteisuuden kanssa.” (e 77, 7)

”Perustutkintokoulutuksesta valmistuu nykyisin osaavia poliisimiehiä/-naisia. Lyhytaikaisella työkokemuksella pystyvät jo erittäin itsenäiseen poliisitoimintaan. Hieman arkuutta esiintyy tehtävillä, joissa ei heti saatavilla tukipartiota, vaikka tehtävä niin vaatisi.” (e 45, 7)

”-Vahvuudet; perusteet kunnossa. - Kehittämiskohde; arkirealismien tuominen, osa nuorista on kuin ”unessa” ulkona kentällä ollessaan. (eivät miellä varmistajan roolin tärkeyttä esim. kun ei ole sattunut mitään...)” (e 30, 7)

”Perusosaaminen on kehittynyt hyvälle tasolle ja tietotekniikkasahan nuoret ovat ohittaneet varttuneemman väen jo aikapäiviä sitten. Äkkiseltään ei tule mieleen kehittämistarpeita. Jatkojalostus tapahtuu työpaikoilla ja ehkä siinä olisi hiukan korjattavaa/aktivoimista. Valmistuneen hlökoht. ominaisuudet vaikuttaa myös siihen, miten kehittyy poliisina jatkossa. Hlön kehittämistarpeisiin pitäisi ehkä tehokkaammin puuttua työharj. aikana viimeistään kenttäjaksolla ja tiedot puutteista pitäisi siirtyä jos vuoro vaihtuu harj. jaksojen välillä. Kysely oli kovin laaja-alainen eikä mahdollisuutta vastata kaikkiin kysymyksiin.

Täytyy vielä mainita, että kyllä on tullut nyt muutamia harjoittelijoita, joiden olisi ollut syytä kasvaa vielä muutama vuosi. Herkkiä, lapsenomaisia vailla mainittavaa työkokemusta tai elämäkokemusta, ohjaajilla haastava työ :)” (e 104, 7) [vastaaja on piirtänyt viimeisen tekstikappaleen päälle sydämen -M.V.]

Tasoeroja: Vaikka poliisityön perustiedot ja -taidot ovat esimiesten mukaan valmistuneilla poliiseilla hyvät, on etenkin eriytyneiden tietojen ja taitojen osaamisessa esimiesten mukaan tasoeroja. Osa esimiehistä katsoi, että erityisesti rikostutkinnan osaamista olisi hyvä vahvistaa.

”+ Tietojärjestelmien tunteminen ja käyttö. Yleisenä huomiona se, että tasoerot opiskelijoiden keskuudessa ovat huomattavia.” (e 97, 7)

”Koulutuksesta valmistuneiden välillä on suuria eroja osaamisessa. Suurimmalla osalla on motivaatio kohdallaan ja heillä on halu oppia. Suurimmat puutteet on yleisellä tasolla tekstin tuottamisessa ja rikostutkinnan osaamattomuudessa. Kyseinen arvioitava on erinomainen ”poliisin taimi”, josta voi kasvaa ammattilainen.” (e 29, 7)

”Kyseisen henkilön osalta taso on todella hyvä. Taso vaihtelee tapauksittain. Perusasioiden opetus tärkeää ja ne ovat hyvin hallinnassa. Tärkeää on myös asenteisiin vaikuttaminen; käyttäytyminen, suhtautuminen asiakkaisiin ja työyhteisöön, motivaatio ja into oppimiseen. Näillä eväillä on hyvä jatkaa työyhteisössä.” (e 68, 7)

”Vahvuutena näkisin laaja-alaisen osaamisen luomisen. Koulutus vaikuttaa olevan melko kenttäpainotteinen, jolloin tutkinnan aloituksessa on yksilökohtaisia eroja. Yhteenvetona voisin sanoa, että koulusta tulevat ovat hyvässä ”oppimisiässä” eli ovat motivoituneita työntekijöitä ja kiitollisia koulutettavia.” (e 20, 7)

”Tutkinnan osalta harjoitusjuttuja tulisi käsitellä lisää ja harjoitella Patja:lla ”nappulatekniikkaa” ja päätöksiä” (e 63, 7)

”Perustaidot ja -tiedot ovat hyvät, kiitos runsaan harjoittelun. Tutkinnassa vuosi on varmaankin ollut opettavainen (yli 100 juttua syyttäjälle), sillä rutiinit kehittyvät vasta työelämässä.” (e 27, 7)

9 URANÄKYMÄT

Kyselytutkimuksen lopussa oli uranäkymiä ja ammatillista tulevaisuutta koskeva osa. Siinä valmistuneilta poliiseilta kysyttiin,

”Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi?”

Yhteensä 104 vastaajasta 102 valitsi kolmesta perusvaihtoehdosta ensimmäisen, ”tulen toiminaan poliisin ammatissa (poliisihallinnossa)” (ks. vaihtoehdot, alla). Vastauksissa oli kuitenkin jonkin verran päällekkäisyyttä siten, että osa niistä, jotka valitsivat vaihtoehdon a) valitsivat sen rinnalla myös vaihtoehdon c) ja pohtivat vastausta tämän kolmannen vaihtoehdon jatkokysymykseen ”Miksi vaihdat alaa kokonaan?”²⁶

- a) ”Tulen toimimaan poliisin ammatissa (poliisihallinnossa)”*
- b) ”Tulen toimimaan turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella”*
- c) ”Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä”*

Yhteensä yhdeksän henkilöä pohti mahdollisen alanvaihdon syitä, mutta näistä vain kaksi henkilöä valitsi pelkästään vaihtoehdon ”Vaihdan alaa kokonaan, en jatka turvallisuusalan tehtävissä”. Toinen heistä oli päättänyt jatkaa koulutus- ja ammattiuraansa oikeustieteellisiin opintoihin, toinen pohti vaihtoehtoja poliisityön ja hätäkeskustyön välillä. Muille mahdollista alanvaihtoa pohtiville poliisityö oli ensisijainen, mutta heikon työtilanteen vuoksi epävarma vaihtoehto.

”jos ei töitä ole, niin pakko vaihtaa alaa” (v 9, 6.1)

”Tällä hetkellä kismittää jatkuva pelko työttömyydestä.” (v 19, 6.1)

”Tämän hetken heikko työtilanne on saanut väistämättä miettimään mahdollisesti alan vaihtoa.” (v 94, 6.1)

”Vaihdan alaa jos en saa töitä” (v 14, 6.1)

”Hätäkeskustyö ei ole pitkän tähtäimen suunnitelmissa, tällä hetkellä teen kesken jäänyttä yliopistotutkintoa loppuun, se on yksi vaihtoehto jatkaa. Tällä hetkellä kaikki on auki.” (v 77, 6.1)

Näyttää ts. siltä, että valmistuneiden poliisien sitoutuminen poliisin uraan on erittäin vahvaa. Mahdolliset muut vaihtoehdot, jos työtilanne on heikko, löytyvät hätäkeskustyöstä ja yliopistollisista jatko-opinnoista.

²⁶ Tällainen toistensa poissulkevien vaihtoehtojen pohdinta oli mahdollinen, koska lomakkeet lähetettiin vastaajille paperilomakkeina.

Vastausvaihtoehto ”Tulen toimimaan poliisin ammatissa (poliisihallinnossa)” jakautui vielä tulevaa uraa koskeviin virka-asemavaihtoehtoihin:

”miehistötehtävissä”

”alipäällystötehtävissä”

”päällystötehtävissä”

”muissa poliisihallinnon tehtävissä (asiantuntijatehtävät tms.)”.

Vastaukset jakautuivat siten, että noin 46 % valitsi omaksi pitkän tähtäyksen todennäköiseksi uravaihtoehdokseen miehistötehtävät, 27.5 % alipäällystötehtävät, 20.5 % päällystötehtävät ja 6 % muut tehtävät, kuten asiantuntijatehtävät. Vastauksissa oli jonkin verran päällekkäisyyttä. Vastausten analyysissa kiinnitettiin huomiota siihen hierarkkisesti ylimpään virka-asemavaihtoehtoon (miehistö, alipäällystö, päällystö), jonka vastaaja oli valinnut. Koodauksessa noudatettiin systemaattisesti tätä vaihtoehtoa.

Henkilöstöbarometriaineiston (2010) perusteella vastausten jakauma vastaa todellista virka-asemajakaumaa noin 40 – 44-vuotiaiden poliisien ikäryhmissä, etenkin tämän viisivuotiskäryhmän vanhimpien kohorttien jakaumaa. Tätä vanhemmissa ikäryhmissä miehistöä on jo suhteellisesti vähemmän. Jos voidaan ajatella, että valmistuneiden poliisien subjektiivisilla uranäkymillä on yhteys tulevaisuudessa toteutuviin uriin, valmistuneiden poliisien pitkän tähtäyksen urahorisontti ulottuu käytännössä noin 15–20 vuoden etäisyydelle tulevaisuuteen.

Seuraavassa tutkitaan vielä erikseen, kuvaavatko naispoliisit ja miespoliisit oman tulevan uransa todennäköisintä vaihtoehtoa eri tavoin. Ainakin toistaiseksi miesten urakehitys poliisissa näyttää olleen jonkin verran naispoliiseja nopeampaa, tarkasteltiin sitten koulutuksen hankkimista, virkauran kehitystä tai palkkakehitystä. Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on saatu tuloksia, joiden mukaan miesten tavoitetaso on ainakin joissakin ammateissa korkeampi kuin naisten. Poliisiaineistoilla on havaittu, että erot syvenevät uran kuluessa, eivätkä ne välttämättä ole suuria uran alkuvaiheessa, jos eroja naisten ja miesten tavoitetasossa ylipäätään havaitaan. (Ks. Nuutinen ym., 1999; Sainio ym., 2007; Vuorensyrjä, 2011.)

Valmistuneiden naispoliisien tavoitetaso ei ole olennaisesti alempi kuin miespoliisien. Taulukossa 9.1 havaitut frekvenssit ja frekvenssien odotusarvot ovat lähellä toisiaan, eikä miesten ja naisten keskinäinen ero ole tilastollisesti merkitsevä ($L\chi^2(3)$, $p = .761$, kahdessa solussa frekvenssien odotusarvo < 5). Miehillä on hienoinen tendenssi korkeampaan tavoitetasoon, mutta ero on pieni, eikä se ole tilastollisesti merkitsevä. Tilanne voi pysyä samanlaisena (ei tilastollisesti merkitsevää eroa) tai muuttua (tilastollisesti merkitsevä ero), kun havaintomäärä kasvaa tulevien vaikuttavuustutkimusten myötä.

Taulukko 9.1 Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi?

”Tulen toimimaan poliisin ammatissa (...)”						
		”miehistö- tehtävissä”	”ali- päälystö- tehtävissä”	”päälystö- tehtävissä”	”muissa poliisi- hallinnon tehtävissä (asiantun- tijatehtävät tms.)”	Yhteensä
Mies	x	33	21	17	5	76
	E(x)	35.0	20.9	15.6	4.5	76
	Osuus	43.4 %	27.6 %	22.4 %	6.6 %	100.0 %
Nainen	x	14	7	4	1	26
	E(x)	12.0	7.1	5.4	1.5	26
	Osuus	53.8 %	26.9 %	15.4 %	3.8 %	100.0 %
Yhteensä	x	47	28	21	6	102
	E(x)	47.0	28.0	21.0	6.0	102
	Osuus	46.1 %	27.5 %	20.6 %	5.9 %	100.0 %

x = havaittu frekvenssi

E(x) = frekvenssin odotusarvo

$L\chi^2(3) = 1.203, p = .761.$

Frekvenssin odotusarvo on kahdessa solussa < 5 (25 % soluista).

Lähde: PPeV 2011

Tavoitetasoa lisäksi valmistuneilta poliiseilta kysyttiin, kuinka kiinnostavina he näkevät eri tehtäväalueet ja työtehtävät poliisissa.

”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa?”

Eniten valmistuneita poliiseja näyttävät kiinnostavan valvonta- ja hälytystehtävät. Miehistä puolet ja naisista vajaa kolmasosa pitää tätä tehtäväaluetta kaikkein kiinnostavimpana. Naisia kiinnostaa toiseksi eniten väkivaltarikostutkinta, sen jälkeen tekninen rikostutkinta, muu vaativa rikostutkinta sekä liikennevalvonta. Miehä kiinnostavat toiseksi eniten tiedustelu- ja tarkkailutehtävät, sen jälkeen koirapoliisitoiminta, liikennevalvonta, muu vaativa rikostutkinta sekä huumoririkostutkinta. (Ks. taulukko 9.2.)

Taulukko 9.2 ”Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa?”*

	Mies	Nainen	Yhteensä
Valvonta- ja hälytystehtävät	40	10	50
Tiedustelu- ja tarkkailutehtävät	9	2	11
Koirapoliisitoiminta	8	2	10
Muu vaativa/pitkäkestoinen rikostutkinta	5	3	8
Liikennevalvonta	6	3	8
Huumerikostutkinta	4	2	6
Väkivaltarikostutkinta	1	5	6
Lyhytkestoinen rikostutkinta	1	2	3
Tekninen rikostutkinta	0	3	3
Lähipoliisitoiminta/koulupoliisitoiminta/muu ennalta ehkäisevä toiminta	2	1	3
Asiantuntijatehtävät	2	1	3
Talousrikostutkinta	1	1	2
Ulkomaalaisvalvonta	1	0	1
Päivystys	0	0	0
Pidätettyjen ja säilöön otettujen vartiointi	0	0	0
Lupahallinto	0	0	0
Sisäinen hallinto ja tukitehtävät (esim. henkilöstö- ja taloushallinto)	0	0	0
Mainintoja yhteensä**	80	35	114

* Taulukossa laskettu tehtäväaluekohtaisesti yhteen vastaukset ”1 = kiinnostaa eniten”, miehet, naiset ja sukupuolet yhteensä

** Osa vastaajista mainitsi useamman eniten kiinnostavan tehtäväalueen (”1 = kiinnostaa eniten”)

Lähde: PPeV 2011

10 TUTKIMUKSEN HAVAINNOT, PÄÄTELMÄT JA RAJOITUKSET

10.1 Tutkimuksen tavoitteet ja toteutus

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kuvata ja analysoida poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuutta. Julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan näkökulmasta katsottuna vaikuttavuus on ensisijaisesti tuotospuolen arvonmäärityksen käsite. Se määriteltiin tässä tutkimuksessa *poliisin perustutkintokoulutuksen tavoitteenmukaisina, todennettavissa olevina hyötyvaikutuksina*.

Poliisin perustutkintokoulutuksen tavoitteita analysoitiin ja ne pyrittiin määrittelemään Poliisin koulutusstrategian 2007 – 2014 (2007) ja etenkin Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelman (2008; 2009; 2010; 2010–2011) avulla. Poliisityön ja poliisin ammatin osaamisvaatimuksia analysoitiin myös Poliisiammattikorkeakoulun ja poliisilaitosten asiantuntijoiden kanssa.

Tutkimuksessa nähtiin tärkeäksi selvittää, minkälaisia ovat valmistuneiden poliisien:

- työmarkkina-asema;
- henkilökohtaiset valmiudet,
 - vastuuntunto,
 - tiimityöskentely,
 - käyttäytyminen ja stressinhallinta ja
 - ammatillisuus;
- yleinen poliisiosaaminen, poliisin perusvalmiudet ja yleiset työelämätaidot sekä;
- eriytynyt poliisiosaaminen,
 - kenttätoiminnan,
 - liikennevalvonnan ja
 - tutkinnan osaamisen alueella.

Lisäksi valmistuneilta poliiseilta ja heidän esimiehiltään pyydettiin avointa palautetta poliisikoulutuksen vahvuuksista ja kehittämiskohteista.

Tutkimus toteutettiin vaikuttavuuskyselynä 2.2.2011 – 31.3.2011 välisenä aikana. Kyselyssä lähetettiin erilliset lomakkeet valmistuneelle poliisille ja hänen lähimmälle esimiehelleen. Molemmilta pyydettiin arviota valmistuneen poliisin henkilökohtaisista valmiuksista, yleisestä poliisiosaamisesta sekä eriytyneestä poliisiosaamisesta. Valmistuneelta poliisilta pyydettiin itsearviota, esimieheltä alaisarviota. Eriytyneen ammatillisen osaamisen eli kenttätoiminnan, liikennevalvonnan ja tutkinnan

osaamisen kysymyksissä valmistuneen poliisin näkökulma arviointiin oli erilainen kuin esimiehen näkökulma. Näissä kysymyksissä valmistunutta poliisia pyydettiin vertaamaan poliisikoulutuksen antamia valmiuksia poliisi- ja poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin. Häneltä pyydettiin ts. arviota poliisikoulutuksen työelämävastaavuudesta.

Kyselylomakkeet lähetettiin paperilomakkeina poliisin perustutkintokoulutuksen kursseille P126 – P129, joilta oli valmistunut yhteensä 165 poliisia. Valmistuneiden poliisien vastausprosentti oli 63.6 %, esimiesten vastausprosentti oli 53.3 %. Valmistuneiden poliisien osa-aineistossa kyselytutkimusaineiston edustavuutta voitiin tutkia kolmen eri muuttujan tietoperustaa vasten (kurssijakauma, sukupuolijakauma ja ikäjakauma). Aineisto edustaa näillä kriteerein tutkimuksen perusjoukkoa eli kursseilta P126–P129 valmistuneita kohtuullisen hyvin.

10.2 Havainnot ja päätelmät

10.2.1 *Kursseilta P126–P129 valmistuneiden poliisien työtilanne*

Kyselytutkimukseen vastanneiden kursseilta P126–P129 valmistuneiden poliisien työtilanne oli kohtuullisen hyvä heti koulutuksesta valmistumisen jälkeen ja erittäin hyvä 1–1½ vuotta valmistumisen jälkeen. Heti valmistumisen jälkeen oman alansa tehtäviin oli työllistynyt 80 % tähän kyselytutkimukseen vastanneista poliisikoulutuksen suorittaneista henkilöistä. Keväällä 2011 eli 1–1½ vuotta valmistumisen jälkeen työllisiä oli jo yli 95 %. Poliisihallinnossa työskenteli 92.4 %, turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella 1 % ja muussa palkkatyössä 2 %. Työttömänä oli 2.9 %.

Kurssikohtaisessa vertailussa havaittiin, että vastavalmistuneiden poliisien työllisyystilanne heikkeni selvästi loppuvuoden 2009 aikana. Havainnot tämän tutkimushankkeen kyselytutkimuksesta ja Poliisiammattikorkeakoulun opintopalvelujen tuottamista työllistymisraporteista olivat samansuuntaisia. Tähän tutkimukseen vastanneiden valmistuneiden poliisien joukossa valmistuneiden työllisyysaste heti tutkinnon suorittamisen jälkeen heikkeni tasaisesti 89 %:sta (P126, valmistuminen 7/2009) 60 %:iin (P129, valmistuminen 12/2009). Tilastoinnin ajankohdat ja kriteerit ovat eri tietolähteissä hieman erilaiset. Opintopalvelujen työllistymisraporttien mukaan poliisihallinnon palvelukseen työllistyneiden osuus väheni 79 %:sta (P126) 49 %:iin (P129).

Heikkenevä työllisyystilanne ei vaikuttanut arvioon siitä, onko ammatinvalinta ollut oikea vai ei. Niitä, jotka vastasivat, että eivät enää hakeutuisi poliisikoulutukseen jos saisivat tehdä koulutus- ja ammatinvalintansa uudestaan, oli jokaisen kurssin vastaajissa yksi.

10.2.2 Henkilökohtaiset valmiudet

Poliisin perustutkintokoulutuksen valinta- ja koulutusjärjestelmä onnistuvat seuloimaan ja koulumaan poliisiopiskelijoiden henkilökohtaiset valmiudet ja soveltuvuuden poliisin ammattiin erittäin hyvin. Etenkin valmistuneiden poliisien vastuuntunto ja ammatillisuus ovat niin valmistuneiden poliisien kuin heidän esimiestensäkin arvioiden mukaan erittäin hyvällä tasolla. Valmistuneet poliisit ymmärtävät *poliisityön vastuullisuuden, kehittyvät palvelusaikansa kuluessa ja haluavat kehittää omaa ammattitaitoaan*. Esimiehistä noin 90 % oli samaa mieltä näiden väitteiden kanssa ja valmistuneista poliiseistakin 70 – 80 %, kysymyksestä riippuen.

Vaikka tulosten yleislinja oli hyvä, jonkin verran kehittämistä on kuitenkin edelleen *käyttäytymisessä ja stressinhallinnassa*, etenkin kiireen ja hankalien tilanteiden hallinnassa, omien heikkouksien tunnistamisessa ja vaikeiden asioiden purkamisessa ja niistä keskustelemisessä. *Tiimityöskentelyvalmiuksissa* on tärkeää painottaa muiden huomioon ottamista (”kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omasa toiminnassani”). Yli puolet tätä väitettä arvioineista valmistuneista poliiseista näki ainakin joitakin ongelmia omassa käyttäytymisessään tämän valmiuden suhteen.

Poliisin perustutkintokoulutuksesta valmistuneet ovat sitoutuneet ammatinvalintaansa. Valmistuneista poliiseista 96 % hakeutuisi poliisikoulutukseen uudestaan, jos he saisivat tehdä koulutus- ja ammatinvalintansa nyt uudelleen. Tämän tutkimuksen perusteella niitä keskeisiä syitä, jotka voivat muuttaa käsityksiä ammatinvalinnasta ja urasitoutumisesta, ovat työllisyystilanne ja yliopistolliset jatko-opinnot. Jos poliisista ei löydy kohtuullisessa ajassa sopivaa työpaikkaa, alan vaihtamisen harkinta ja todennäköisyys kasvavat.

10.2.3 Poliisin perusvalmiudet ja yleiset työelämävalmiudet

Valmistuneiden poliisien perusvalmiudet poliisitoiminnassa ja poliisipalveluissa ovat erittäin hyvät. Erityisesti rangaistusvaatimusmenettely, poliisivaltuuksien tarkoituksenmukainen käyttö, toimivaltuuksien käytön perustelevuus, voimakeinojen käyttäminen vähimmän haitan periaatteen mukaisesti sekä asiakkaiden kohtelevuus ystävällisesti ja tasapuolisesti hallitaan hyvin. Sekä valmistuneiden poliisien oma arvio että esimiesten arvio oli tältä osin samanlainen.

Sovittelun ja ongelmanratkaisutaitojen osa-alueen peruspoliisiosaaaminen on niin ikään kunnossa, erityisesti palveluperiaatteen ja vähimmän haitan periaatteen soveltamisen näkökulmasta. Sen sijaan ajokoulutuksessa on joitakin ongelmia, ehkä erityisesti hälytysajotilanteiden ja muiden vaativien ajotilanteiden koulutuksessa ja esimiesten arvioiden mukaan – ainakin joillakin valmistuneilla poliiseilla – myös ajoasenteis-

sa työturvallisuuden näkökulmasta. Ajokoulutuksen mainitsi poliisin perustutkintokoulutuksen kehittämiskohteena yhteensä viisi valmistunutta poliisia ja kaksi esimiestä.

Tiedonhaun taidot ja eri tietolähteiden monipuolinen hyödyntäminen sekä ongelmanratkaisutaidot hallitaan vastausten perusteella hyvin. Työmenetelmien aktiivinen kehittäminen ja tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteiden hallinta eivät valmistuneilla poliiseilla ole aivan samalla tasolla, mikä on kuitenkin ymmärrettävää, koska kyse ei ole nykyisen perustutkintokoulutuksen painopistealueista.

Valmistuneiden peruskielitaito on työtehtävien vaatimuksiin nähden suhteellisen hyvä (suomi, englanti), mutta ruotsin kielen kanssa on ongelmia. Valmistuneista poliiseista vain 1 % ja esimiehistä 9 % oli ”samaa mieltä” väitteen kanssa, jonka mukaan kommunikaatio ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa on sujuvaa. Tähän kysymykseen vastanneista esimiehistä noin 22 % oli väitteeseen nähden ”eri mieltä” tai ”osittain eri mieltä”, valmistuneista poliiseista peräti 56 %. Tämän tutkimuksen kyselylomake lähetettiin vain suomenkielisille poliisin perustutkintokoulutuksen kursseille. Tulokset olisivat olleet tietysti erilaisia ruotsin kielen osaamisen näkökulmasta, jos mukana olisi ollut ruotsinkielisiä poliisin perustutkintokoulutuksen kursseja.

Myös ulkomaalaisvalvonnan perusasioissa ja monikulttuurisuustaidoissa on jonkin verran kehittämistä. Yhteensä 28 % valmistuneista poliiseista oli ”eri mieltä” tai ”osittain eri mieltä” siihen väitteeseen nähden, jonka mukaan ”tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat”, 5 % puolestaan siihen väitteeseen nähden, jonka mukaan ”ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa”.

10.2.4 Kenttätoiminta, liikennevalvonta ja tutkinta

Kenttätoiminta

Valmistuneet poliisit ja heidän esimiehensä arvioivat kenttätoiminnan osaamista kolmesta tässä tutkitusta osaamisalueesta kaikkein myönteisimmin. Kaikkien yksittäisten muuttujien keskiarvot olivat arviointiin käytetyllä asteikolla joko hyviä tai kiitettäviä.

Esimiesten arviot alaistensa kenttätoiminnan osaamisesta olivat erittäin myönteisiä, osaaminen arvioitiin kaikilta osin keskimäärin kiitettäväksi. Myös valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista suhteessa poliisityön vaatimuksiin olivat myönteisiä. Valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan koulutus oli antanut kiitettävät valmiudet etenkin voimankäyttöä koskeviin säädöksiin, kotihälytyksiin, päihtyneiden kohteluun, rangaistusvaatimuksen täyttämiseen ja tiedoksi antamiseen sekä kiinniottotilanteisiin. Muilla kenttätoiminnan osaamisalueilla koulutus oli antanut valmistuneiden poliisien mukaan keskimäärin hyvät valmiudet.

Liikennevalvonta

Liikennevalvonnan koulutusta ja osaamista arvioitiin kenttöimintaa jonkin verran kielteisemmin. Valmistuneiden poliisien arviot koulutuksen antamista valmiuksista vaihtelivat keskimäärin tyydyttävistä valmiuksista hyviin valmiuksiin, esimiesten arviot alaistensa osaamisesta vaihtelivat keskimäärin hyvistä valmiuksista kiitettäviin valmiuksiin.

Koulutus antoi valmistuneiden poliisien mukaan keskimääräistä paremmat valmiudet seuraavilla liikennevalvonnan osa-alueilla: tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen, turvalaitteiden käytön valvonta, liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen, nopeusvalvonta sekä valvontailmoituksen täyttäminen. Koulutus antoi heidän mukaansa keskimääräistä huonommat valmiudet seuraavilla osa-alueilla: ajotapa-valvonta, ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen sekä ajoneuvon kuormauksen valvonta. Valmistuneista poliiseista yli puolet arvioi, että koulutus oli antanut korkeintaan tyydyttävät valmiudet ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastamiseen, liikenteenvalvontalaitteiden käyttämiseen ja ajoneuvon kuormauksen valvontaan.

Tutkinta

Tutkinnassa poliisin tietojärjestelmien koulutus ja osaaminen nousevat esiin alueena, joka hallitaan poikkeuksellisen hyvin. Sekä valmistuneiden poliisien että heidän esimiestensä arviot ovat tältä osin samansuuntaiset. Koulutuksen antamat valmiudet ja valmistuneiden poliisien osaaminen ovat kiitettäviä, kun arvioitavana ovat poliisin tietojärjestelmien käytön osaaminen (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip) ja ilmoitusten kirjaaminen poliisiasian tietojärjestelmään (Patja). Näiden lisäksi myös rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen ja esitutkintapöytäkirjan laatiminen hallitaan hyvin.

Muilla osin tutkinnan koulutus ja osaaminen ovat arvioiden perusteella keskimäärin hyvällä tasolla, kahta poikkeusta lukuun ottamatta. Valmistuneiden poliisien arvioiden mukaan koulutus on antanut tyydyttävät valmiudet henkilörekisteröintiin ja tutkinnan päättämiseen. Valmistuneista poliiseista 62–64 % arvioivat saaneensa koulutuksesta korkeintaan tyydyttävät valmiudet näillä osaamisalueilla, 13–15 % arvioivat saaneensa välttävät valmiudet.

10.2.5 Poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuudet ja kehittämiskohteet

Valmistuneiden poliisien ja heidän esimiestensä käsityksiä poliisin perustutkintokoulutuksen vahvuuksista ja kehittämiskohteista on käsitelty laajasti tutkimuksen luvussa 8. Tässä kiinnitetään huomiota vain kahteen keskeiseen asiakokonaisuuteen poliisin perustutkintokoulutuksen vah-

vuuksissa ja kehittämiskohteissa. Näistä toinen koskee oppiaines sisältöjä ja toinen pedagogiikkaa.

Peruspoliisiosaaminen

Sekä valmistuneiden poliisien että heidän esimiestensä mukaan poliisin perustutkintokoulutuksen selvä vahvuus on siinä, että tutkinto antaa valmistuneille poliiseille hyvän peruspoliisiosaamisen. Tutkinto tuottaa hyvät ja kattavat perustiedot ja -taidot, joille on työelämässä mahdollista rakentaa syvempää ja eriytyneempää osaamista. Koska myös henkilökohtaiset valmiudet ja motivaatio ovat kunnossa, on koulutuksen perusta vankasti valettu. Tästä tutkinnon kovasta ytimeistä kannattaa pitää kiinni, kun tutkintoa tulevaisuudessa kehitetään.

Toinen, ymmärrettävä puoli tätä tutkintokuvaa on se, että monilla erikoistuneempia tietoja ja taitoja vaativilla osaamisalueilla syvällisempi osaaminen kehittyy vasta työelämässä. Etenkin rikostutkinnassa näyttää olevan joitakin osa-alueita, joiden osalta tutkintoon sisältyvät oppivaatimukset ovat suhteellisen laajoja ja monimutkaisia verrattuna siihen aikaan, joka on käytettävissä näiden asioiden omaksumiseen.²⁷ Myös osa ulkomaalaisvalvonnan asioista, erikoistunutta osaamista vaativista analyysitaidoista ja -tekniikoista sekä liikennevalvontalaitteiden ja tutkinnan tekniikoista ja taktiikoista jäävät työn ohessa opittaviksi asioiksi. Tämän tutkimuksen perusteella kokeneet esimiehet ymmärtävät tämän ja osaavat ottaa nämä asiat huomioon alaistensa ohjauksessa ja tukemisessa.

Immosen (2007, 50) tutkimuksessa havainnot olivat samansuuntaisia. ”Mitä spesiaalimmasta valmiudesta on kyse, sitä heikommat arviot harjoittelijat ovat ryhmänjohtajilta saaneet”. Kolikon kiiltävämpi puoli on se, että mitä selvemmin on kyse poliisiosaamisen perusteista ja perusasioista, sitä parempia ovat valmistuneiden poliisien, työharjoittelun ohjaajien ja esimiesten arviot osaamisesta. Näin asian pitää tietysti ollakin. (Immonen, 2007, 50, 67.)

Luoman (2006, 107) tutkimuksessa yksi kyselyyn vastanneista kommentoi tätä asiaa liikennevalvonnan näkökulmasta seuraavalla tavalla: ”Liikenteen opetuksessa ei kannata panostaa yhtään enempää erikoisalueisiin, kuten kuormituksiin, VAK ym kuljetuksiin. JP:ssä (2,5v) en ole kertaakaan joutunut puuttumaan ko asioihin. LP hoitaa kun kerran on kiinnostusta. LP punnitsee rekat ja syynää kytkentämassat ja liikennetraktorin zydeemit, jp:n mies kantaa juopot ja hallitsee oman toimivalta-alueensa normit. Hyvä näin.”

²⁷ Esimerkiksi esitutkinnan jaksosta opiskelijat totesivat Immosen (2007, 61) tutkimuksessa, että ”jaksojen oppiaineissa on liian kiire ja liian suuri tutkinnan tietomäärä käytettävään aikaan nähden. (...) Omille ajatuksille ja tiedon sisäistämiseksi ei jää aikaa”. ”Hirnuinen kiire oli rikostutkinnan tunneilla ja varsinkin taltioinneissa yms. käytännön tehtävissä. Se latisti oppimista” (valmistunut poliisi Rajamäen, 2005, 98, tutkimuksessa).

Teorian sulauttaminen käytäntöön

Valmistuneet poliisit mainitsivat perustutkintokoulutuksen keskeiseksi kehittämiskohteeksi käytännöllisen harjoittelun lisääminen. Teoreettista opiskelua sinänsä ei juurikaan kritisoitu, mutta oppiaineilta edellytettiin, että niiden sisältö saisi mielekkään, konkreettisen merkityksen osana poliisityötä.

Valmistuneiden poliisien mukaan tämä onnistuu parhaiten osana laajempia tehtäväkokonaisuuksia, esimerkiksi koko ”keikan elinkaaren” hallintana ja laajoina yksittäisinä ”case-harjoituksina”. Poliisin perustutkintokoulutusta toteutetaan monelta osin tämän pedagogisen periaatteen mukaisesti, teorian ja käytännön jatkuvana vuorotteluna ja integroivana sulauttamisena toisiinsa. Ilmeisesti juuri näiden pedagogisesti myönteisten kokemusten vuoksi²⁸ poliisiopiskelijoiden ja valmistuneiden poliisien on ollut mahdollista havaita, että on edelleen joitakin oppiaineita ja -aiheita, joiden osalta tämä periaate ei ole elävää todellisuutta.

Havainnot korostavat pedagogisen yhteistyön ja yhdessä oppimisen merkitystä Poliisiammattikorkeakoulun sisällä. Hyvien pedagogisten käytäntöjen identifiointi ja yhteinen pedagoginen linjapohdinta ovat tästä näkökulmasta katsottuna entistäkin tärkeämpiä.

10.3 Tutkimuksen keskeiset rajoitukset

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena ja tutkimuksen aineisto on poikkileikkausaineiston luontoinen. *Tulokset eivät ole laadullisesti yhtä rikkaita kuin menetelmällisesti kvalitatiivisen tutkimuksen tulokset, eikä tutkimukseen sisälly nykyään kyselytutkimuksissa varsin tavallista ja suositeltavaa ajallisen seurannan ulottuvuutta.*

Kyselyyn sisältyi kuitenkin avokysymyksiä ja näin ollen suhteellisen kattava laadullinen aineisto, jonka avulla saatiin konkreettinen suunta kehittämistoimille. Varsinainen ajallinen seuranta ei ollut mahdollista, mutta kyselyaineiston sisällä oli kuitenkin mahdollista verrata toisiinsa eri ajankohtina poliisin perustutkinnosta valmistuneiden kurssien P126–P129 vastauksia eri kysymyksiin. Tätä aineiston ominaisuutta myös hyödynnettiin osana tätä tutkimusta.

Tässä tutkimuksessa esimiesten arviot alaisistaan olivat systemaattisesti myönteisempiä kuin alaisten omat arviot (itsearviot). *Esimiesten arviot alaisistaan olivat jopa arveluttavan hyviä ja voidaan pohtia ovatko heidän vastauksensa olleet huolellisia.* Alaisten kiittävä arviointi voi perustua esimerkiksi laiskuuteen (hyvien tai kiittävien valintojen monotoni-

²⁸ Esimerkiksi voimankäytössä teoria ja käytäntö on poliisiopiskelijoiden näkemyksen mukaan kyetty nivomaan havainnollisella ja toimivalla tavalla yhteen (Immonen, 2007, 52).

set ”veikkaussarakkeet”) tai väärään kohteliaisuuteen (vaikeuteen antaa kielteistä palautetta, vaikka palautteen saa antaa anonyymisti). Rajamäki (2005) ja Luoma (2006) ovat omissa tehtäväaluekohtaisissa tutkimuksissaan saaneet päinvastaisia tuloksia, esimiehet ovat olleet valmistuneita itseään kriittisempiä arvioidessaan valmistuneiden poliisien osaamista.

On vaikea päätellä, mistä ero valmistuneiden poliisien ja esimiesten välillä johtuu. Eroa näytti olevan jonkin verran enemmän niissä kysymyksissä, joissa esimiehen mahdollisuudet havainnoida alaisensa toimintaa ovat alaisen omia mahdollisuuksia huonommat (sisäiset havainto- ja ajatusprosessit, toiminta työpaikan ulkopuolella siviilielämässä), mutta eroa oli myös sellaisissa kysymyksissä, joiden osalta objektiivisen havainnoinnin pitäisi olla mahdollista (vastaako valmistuneen poliisin fyysinen kunto työn vaatimuksia).

Esimiehet ehkä vertaavat valmistuneiden poliisien osaamista paitsi muihin tänä tai viime vuonna Poliisiammattikorkeakoulusta valmistuneiden osaamiseen myös aiemmin Poliisikoulusta valmistuneiden osaamiseen. Valmistuneilla poliiseilla ei omissa arvioissaan ole tällaista vertailukohtaa. Myönteinen lukutapa nykyistä poliisikoulutusta koskevien arvioiden eroille (esimiehet, valmistuneet poliisit) on, että koulutus on esimiesten kokemuksen perusteella nykyään parempaa kuin ”takavuosi-na”, esimiehen omana opiskeluaikana.

Aineiston havaintomäärä on pieni, mikä rajoittaa tilastollista päätelyä. Osa tarvittavista tilastollisista analyyseista on täytynt jättää tekemättä siitä yksinkertaisesta syystä, että havaintomäärä ei riitä testiin tai analyysiin. *Vaikuttavuustutkimuksen toteuttamistapa on muuttunut aiemmista poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimuksista (1994, 1998, 2000, 2006), eikä tämän tutkimuksen aineistolla ja tuloksilla ole täyttä vertailukelpoisuutta näihin vanhempiin tutkimuksiin ja aineistoihin.* Tilanne kuitenkin paranee vielä vuoden 2011 aikana, kun vaikuttavuustutkimus toistetaan nykyisessä muodossaan.

10.4 Jatkuvuus ja muutos vaikuttavuusarviointien tuloksissa

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuutta ja työelämävastaavuutta on tutkittu ja arvioitu Poliisikoululla ja Poliisiammattikorkeakoululla suhteellisen kattavasti vuosina 1994–2011 (ks. taulukko 1.1). Vaikka näiden arviointitutkimusten aineistoissa ja menetelmissä on ollut vaihtelua, voidaan tutkimusten tuloksissa havaita useita selviä jatkuvuuksia.

Tärkeimmät tässä tutkimuksessa havaitut vahvuudet (+) ja kehittämiskohteet (–) on havaittu myös monissa aiemmissä arviointitutkimuksissa. Keskeisiä vahvuuksia ovat useissa tutkimuksissa olleet ainakin:

- + Tutkinnon tuottama hyvä peruspoliisiosaaminen
- + Kenttätoiminta, valvonta- ja hälytystehtävät
- + Poliisin tietojärjestelmät (Patja)
- + Voimankäyttökoulutus
- + Lainsäädännön koulutus, poliisihallinto, poliisilaki
- + Rikosoikeus

Kehittämiskohteiksi on useissa tutkimuksissa mainittu

- Käytännön harjoittelu, case-harjoitukset, käytännön ja teorian sulauttaminen toisiinsa, joka toimii monin osin, mutta ei kaikissa oppiaineissa
- Rikostutkinnan koulutus, erityisesti koulutuksen sirpaleisuus, rikostorjunnan ja rikostutkinnan opintojen jäsentyminen eheäksi kokonaisuudeksi
- Syvempää erikoistumista edellyttävät tekniset ja taktiset tiedot ja taidot
- Ajotaitojen tasoerot koulutukseen tulevilla, vaativien tilanteiden ajokoulutus, työturvallisuutta koskevien asenteiden varmistaminen osana ajokoulutusta

Arviointituloksissa on myös joitakin keskeisiä ajallisia muutoksia, joista tässä kiinnitetään huomiota vain yhteen keskeiseen havaintoon. Vaikeuttavuustutkimuksissa on aiemmin viitattu siihen, että opinnoissa on päällekkäisyyttä, tai ajalliseen seuraantoon tai peräkkäisyyteen liittyviä ongelmia, ja että tutkinnon opintoja olisi tulevaisuudessa koordinoitava paremmin. Tässä nyt tehdyssä kyselytutkimuksessa ei ollut käytännössä yhtään avovastausta, jossa heikko koordinaatio olisi mainittu perustutkintokoulutuksen ongelmana. Tulkinta tästä on, että tutkinnon suorittaneet poliisit kokevat nykyisen poliisin perustutkintokoulutuksen aiempaa selkeämpänä ja hallitumpana kokonaisuutena.

LÄHTEET

- Laki poliisikoulutuksesta (68/2005). Finlex ®, elektroninen tietokanta. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050068](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2005/20050068). HTML. (Accessed 1.6.2011.)
- Opala (2011). Ammattikorkeakoulujen opiskelijapalautejärjestelmä. [Http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/main.do](http://opala.pkamk.fi/OpalaPublicReport/main.do). XLS. (Accessed 1.6.2011.)
- Opintopalvelut, työllistymisraportointi (2009). Jarmo Koivisto, henkilökohtainen tiedonanto työllistymisraporttien tuloksista, 30.5.2011, XLS.
- Poliisilaki (493/1995). Finlex ®, elektroninen tietokanta. [Http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950493](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950493). HTML. (Accessed 1.6.2011.)
- PPeV (2011). Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuustutkimuksen kyselytutkimusaineisto. SAV. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Primus (2011). Poliisiammattikorkeakoulun opiskelijatietojärjestelmä Primus. Henkilökohtaiset tiedonannot, Merja Huopainen, 7.3.2011, XLS, Raili Sjöström, 24.3.2011, XLS.
- Tilastokeskus (2011). Perusasteen jälkeisen koulutuksen tutkinnon suorittaneiden pääasiallinen toiminta vuoden kuluttua valmistumisesta koulutusalan, koulutusasteen (opetushallinnon luokitus) ja sukupuolen mukaan 2007–2009. [Http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/kou/sijk/sijk_fi.asp](http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/kou/sijk/sijk_fi.asp). PX-Web-tietokanta. XLS. (Accessed 1.6.2011.)

KIRJALLISUUS

- Buchanan, J.M. & Tullock, G. (1962/1971). *The Calculus of Consent. Logical Foundations of Constitutional Democracy*. Michigan: Ann Arbor, The University of Michigan Press.
- Buker, H. & Wiecko, F. (2007). Are Causes of Police Stress Global? Testing the Effects of Common Stressors on the Turkish National Police. *Policing: An International Journal of Police Strategies and Management*, Vol. 30, No. 2, pp. 291-309.
- Carter, N. & Klein, R. & Day, P. (1993). *How Organisations Measure Success. The Use of Performance Indicators in Government*. London: Routledge.
- Henderson-Stewart, D. (1990). Performance Measurement and Review in Local Government. In Cave, M. & Kogan, M. & Smith, R. (eds.), *Output and Performance Measurement in Government. The State of the Art*. London: Jessica Kingsley Publishers, 106-123.
- Hakanen, J. (2004). Työuupumuksesta työn imuun: työhyvinvointitutkimuksen ytimessä ja reuna-alueilla. Työ ja ihminen Tutkimusraportti 27. Helsinki: Työterveyslaitos.
- Honkonen, R. (2001). Komisarioksi oppiminen. Koulutuksen vaikuttavuus ja työssä oppiminen. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 11. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Immonen, S. (2007). Perusta poliisiuralle. Poliisin perustutkinnon arviointi ja kehittämis ehdotukset. Poliisikoulun julkaisuja. Raportit 6. Tampere: Poliisikoulu.
- Kempainen, T. (2006). Sosiaalityöntekijät 2015. Teoksessa Vuorensyrjä, M. & Borgman, M. & Kempainen, T. & Mäntysaari, M. & Pohjola, A. *Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakkointihanke (SOTENNA): loppuraportti*. Jyväskylän yliopisto, Sosiaalityön julkaisusarja 4 [Opetusministeriö, Euroopan sosiaalirahasto, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 230-284.
- Kivinen, O. & Lehtonen, K. & Vismanen, A. (1984). Lähi- ja perushoitajan työ: Tutkimus apuhoitajan ammattiin kuuluvista tehtävistä. Turun yliopisto, sosiologisia tutkimuksia 111. Turku: Turun yliopisto.
- Kivinen, O. & Lehtonen, K. & Vismanen, A. (1985). Sairaanhoidajan työ: Tutkimus sairaanhoitajien, erikoissairaanhoitajien ja apuhoitajien ammatteihin kuuluvista tehtävistä. Turun yliopisto, sosiologisia tutkimuksia 112. Turku: Turun yliopisto.
- Koivisto, J. & Silvola, T. (2000). Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus. Raportti 1. Tampere: Poliisikoulu.
- Koivisto, J. & Tuohi, R. (2006). Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuus. Julkaisematon käsikirjoitus. Tampere: Poliisikoulu.

- Kop, N. & Euwema, M. & Schaufeli, W. (1999). Burnout, Job Stress and Violent Behaviour among Dutch Police Officers. *Work & Stress*, Vol. 13, No. 4, pp. 326-340.
- Luoma, M. (2006). Poliisin perustutkinnon liikenteen opetuksen työelämävastaavuus ja sen kehittäminen. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto, Johtamistieteiden laitos.
- Montén, S. (1981). Mihin ammatillisen koulutuksen jälkeen? Turun ja Porin läänin ammatillisista oppilaitoksista valmistuneiden uratutkimus. Linjaselosteet. Turun työvoimapiiriin julkaisuja 2/1981. Turku: Turun työvoimapiiri.
- Nuutinen, I. & Kauppinen, K. & Kandolin, I. (1999). Tasa-arvo poliisitoimissa – työyhteisöjen ja henkilöstön hyvinvointi. Helsinki: Työterveyslaitos, Sisäasiainministeriö.
- Poliisiammattikorkeakoulu (2011). Poliisialan tutkintojärjestelmä. [Http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/tutkintojarj_SU_web/\\$file/tutkintojarj_SU_web.jpg](http://www.poliisiammattikorkeakoulu.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/tutkintojarj_SU_web/$file/tutkintojarj_SU_web.jpg). JPG. (Accessed 1.6.2011.)
- Poliisin koulutusstrategia 2007–2014 (2007). Poliisin ylijohdon julkaisu ja 7/2007. Helsinki: Sisäasiainministeriö.
- Poliisin perustutkintokoulutuksen opetussuunnitelma (2008; 2009; 2010; 2010 – 2011). Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Pollitt, C. & Mul, R. (1999). Criteria. In Pollitt, C. & Girre, X. & Lonsdale, J. & Mul, R. & Summa, H. & Waerness, M. Performance or Compliance? Performance Audit and Public Management in Five Countries. Oxford: Oxford University Press, 79-104.
- Pollitt, C. & Summa, H. (1999). Performance Audit and Public Management Reform. In Pollitt, C & Girre, X. & Lonsdale, J. & Mul, R. & Summa, H. & Waerness, M. Performance or Compliance? Performance Audit and Public Management in Five Countries. Oxford: Oxford University Press, 1–10.
- Raivola, P. & Taiha-Vepsäläinen, R. (2004). Työrukkasia ja visionärejä. AMK-muotoisilta päällystökursseilta valmistuneiden näkemyksiä opinnoistaan ja valmiuksistaan. Poliisiammattikorkeakoulun tutkimuksia 19. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Rajamäki, E. (2005). Poliisin perustutkinnon työelämävastaavuus rikostutkinnassa. Pro gradu -tutkielma. Tampere: Tampereen yliopisto, Johtamistieteiden laitos.
- Sainio, M. & Eskola, K. & Kauppinen, K. & Kandolin, I. & Kalkkinen, M.L. (2007). Tasa-arvon toteutuminen ja kokeminen poliisissa. Poliisiammattikorkeakoulun tiedotteita 59/2007. Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu.
- Toimintaympäristökatsaus ja tutkimusohjelma (2010). https://seitti.poliisi.fi/pages/18975/Toimintaympäristökatsaus%202010%20ja%20tutkimusohjelma_nettiin.pdf. PDF. Tampere: Poliisiammattikorkeakoulu. (Accessed 1.6.2011.)

- Valto, H. (1998). Riittävätkö eväät? Poliisikoulutuksen vaikuttavuus. Kehittämistehtävä, käytössä monisteena. Tampere: Poliisikoulu.
- Virta, S. & Raivola, R. (1994). Pureeko koulutus? Poliisikoulutuksen vaikuttavuus. Sisäasiainministeriö. Poliisiosaston julkaisu 1/1994. Helsinki: Sisäasiainministeriö.
- Vuorensyrjä, M. (1998). Julkisen hyödyke- ja palvelutarjonnan arviointi. Lisensiaatintutkimus. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Vuorensyrjä, M. (2006). Lähihoitajat 2015. Teoksessa Vuorensyrjä, M. & Borgman, M. & Kemppainen, T. & Mäntysaari, M. & Pohjola, A. Sosiaalialan osaajat 2015. Sosiaalialan osaamis-, työvoima- ja koulutustarpeiden ennakointihanke (SOTENNA): loppuraportti. Jyväskylän yliopisto, Sosiaalityön julkaisusarja 4 [Opetusministeriö, Euroopan sosiaalirahasto, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kuntaliitto]. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 90-156.
- Vuorensyrjä, M. (2011). Education, Experience and Earnings. The Career Coordinates of Female vis-à-vis Male Police Officers in Finland. Käsikirjoitus 27.1.2011, referee-prosessissa.

LIITE 1

Kyselylomake (valmistuneen poliisin lomake)

Poliisin perustutkintokoulutuksen vaikuttavuuskysely Poliisikoulutuksesta valmistuneen lomake

SAATEKIRJE

Hyvä poliisin perustutkintokoulutuksesta valmistunut,

Tämä kysely lähetetään poliisin perustutkintokoulutuksesta valmistuneelle henkilölle noin vuosi valmistumisen jälkeen. Kyselyn tuloksia käytetään poliisikoulutuksen arviointiin ja kehittämiseen sekä Poliisiammattikorkeakoulun laadunvarmistukseen. Tavoitteenamme on, että poliisikoulutuksen sisällöt ja laatu vastaavat poliisin ammatin vaatimuksia mahdollisimman hyvin.

Toivomme, että vastaat tähän kyselyyn. Sinulla on tuoretta tietoa sekä poliisikoulutuksesta että poliisityön osaamisvaatimuksista. Kuulut niihin, jotka parhaiten pystyvät arvioimaan poliisikoulutusta.

Vastauksiasi tullaan käsittelemään täysin luottamuksellisesti, eikä vastaajia voida tunnistaa vastausten analysoinnin tai raportoinnin perusteella.

Kyselyyn liittyvissä asioissa voit ottaa yhteyttä ylikomisario Jarmo Koivistoon (050 551 0830), erikoissuunnittelija Matti Vuorensyrjään (040 561 2267) tai koulutussuunnittelija Reetta Tuoheen (040 0854 712), kaikki Poliisiammattikorkeakoulusta.

Kiitos jo etukäteen!

VASTAUSOHJEET

Kyselytutkimus on kaksiosainen. Tarkoituksena on, että kyselyyn vastaavat sekä valmistunut poliisi itse että hänen lähin esimiehensä.

Toimi seuraavalla tavalla:

1. Toimita tämän kirjeen mukana tulleet esimiehen vastauslomake ja esimiehen vastauskuori omalle lähimmälle esimiehellesi. Lähimmällä esimiehellä tarkoitetaan henkilöä, jonka kanssa käyt tulos- ja kehityskeskustelun.
2. Täytä oma lomakkeesi (poliisikoulutuksesta valmistuneen lomake) tavalliseen tapaan vastausohjeita noudattaen ja lähetä se oheisessa vastauskuoressa Poliisiammattikorkeakouluun. Lomakkeen palauttaminen oheisessa vastauskuoressa on sinulle maksutonta. Vastausaikaa on helmikuun loppuun (28.2.2011) saakka.
3. Esimiehesi ei näe missään vaiheessa sinun vastauksiasi. Sinä et näe missään vaiheessa esimiehesi antamia vastauksia. Vastaukset yhdistetään toisiinsa lomakkeessa olevan numeron avulla vain tilastollista analyysia varten. Ketään yksittäistä vastaajaa ei pyritä missään vaiheessa tunnistamaan vastauksista. Aineiston käsittely ja tulosten raportointi tapahtuvat täysin anonyymisti.

1. TAUSTATIEDOT

1.1. Sukupuolesi

- Mies
 Nainen

1.2. Syntymävuotesi _____

1.3. Mikä muu peruskoulutus tai tutkinto sinulla on poliisikoulutuksen lisäksi (valitse ylin tutkinto)?

- ylioppilastutkinto
 toisen asteen ammatillinen tutkinto
 opistoasteen tutkinto
 ammattikorkeakoulututkinto
 ylempi ammattikorkeakoulututkinto
 alempi korkeakoulututkinto/kandidaatti
 ylempi korkeakoulututkinto/maisteri
 tutkijakoulutus (lisensiaatti tai tohtori)

1.4. Kuinka paljon sinulla on poliisihallinnon työkokemusta poliisin perustutkinnosta valmistumisen jälkeen? Ilmoita aika kokonaisina kuukausina (kk): _____

1.5. Kuinka paljon sinulla on muuta kuin poliisihallinnon työkokemusta? Ilmoita aika kokonaisina vuosina (v.): _____

1.6. Arvioi, kuinka paljon olet tehnyt seuraavia tehtäviä poliisin perustutkinnon jälkeen (ilmoita aika kuukausina):

1. Kenttä- ja hälytystehtävät (kk) _____
2. Tutkinta (kk) _____
3. Liikennevalvonta (kk) _____
4. Muu (kk) _____

1.7. Missä työskentelet tällä hetkellä?

1.7.a. Poliisilaitos: _____

1.7.b. Poliisiasema/piiri: _____

1.7.c. Poliisin valtakunnallinen yksikkö (KRP, LP, ...): _____

1.8. Mille tehtäväalueelle nykyinen työsi pääasiassa sijoittuu?

- Lyhytkestoinen rikostutkinta
- Tekninen rikostutkinta
- Vaativa/pitkäkestoinen rikostutkinta
 - talousrikostutkinta
 - huumerikostutkinta
 - väkivaltarikostutkinta
 - tiedustelu- ja tarkkailutehtävät
 - muu vaativa/pitkäkestoinen rikostutkinta
- Yleinen järjestys ja turvallisuus
 - pääasiassa valvonta- ja hälytystehtävät
 - pääasiassa liikennevalvonta
 - pääasiassa koirapoliisitoiminta
- Päivystys
- Lähipoliisitoiminta/koulupoliisitoiminta/muu ennalta ehkäisevä toiminta
- Ulkomaalaisvalvonta
- Pidätettyjen ja säilöön otettujen vartiointi
- Lupahallinto
- Sisäinen hallinto ja tukitehtävät (esim. henkilöstö- ja taloushallinto)
- Asiantuntijatehtävät

2. MIKSI HAKEUDUIT AIKANAAN POLIISIKOULUTUKSEEN JA POLIISIN AMMATTIIN?

2.1. Seuraavassa pyydämme sinua pohtimaan niitä syitä, joiden vuoksi päätit aikanaan hakeutua poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat sinulle tässä suhteessa olivat?

	Ei lainkaan tärkeää	Ei kovinkaan tärkeää	Jonkin verran tärkeää	Melko tärkeää	Erittäin tärkeää
Halu auttaa muita ihmisiä	1	2	3	4	5
Sosiaalinen työ, kansalaisten keskuudessa toimiminen	1	2	3	4	5
Vaihteleva, monipuolinen työ, "ei ole kahta samanlaista päivää"	1	2	3	4	5
Liikkuva työ, joka ei ole sidottu toimistoon tai muuhun työpaikkaan	1	2	3	4	5
Ammatin toiminnallisuus ja jännitys	1	2	3	4	5
Ammatin käytännönläheisyys	1	2	3	4	5
Hyvät kouluttautumismahdollisuudet jatkossa	1	2	3	4	5
Monipuoliset mahdollisuudet eri tehtäviin organisaation sisällä	1	2	3	4	5
Minua kiinnostivat erityisesti rikostutkinnan tehtävät	1	2	3	4	5
Minua kiinnostivat erityisesti kenttätoiminnan tehtävät	1	2	3	4	5
Oikeastaan vain ajaudu poliisikoulutukseen, minulla ei alun perin ollut vahvaa motivaatiota poliisin ammattiin	1	2	3	4	5
Yhteiskunnallisesti arvokas ja arvostettu ammatti	1	2	3	4	5
Varma työpaikka	1	2	3	4	5
Säännöllinen kuukausipalkka jo opiskeluaikana	1	2	3	4	5
Kutsumus, olen jo pitkään tiennyt, että tämä on se ammatti, johon haluan	1	2	3	4	5
Jokin muu, mikä	1	2	3	4	5

2.2. Hakeutuisitko uudestaan poliisikoulutukseen ja poliisin ammattiin, jos saisit tehdä ammatinvalintasi nykyisten tietojesi ja elämäkokemuksesi perusteella?

- Kyllä
 En

Miksi pidät poliisin ammattia itsellesi sopivana, tai vaihtoehtoisesti itsellesi epäsovivana, ammatinvalintana? Voit tässä kuvata keskeiset syyt omin sanoin:

3. TYÖURA JA ELÄMÄ KOULUTUKSEN JÄLKEEN

3.1. Mitä sinulle tapahtui heti sen jälkeen, kun olit valmistunut poliisikoulutuksesta?

- Pääsin poliisikoulutustani vastaavaan työhön (työ poliisihallinnossa)
- Pääsin turvallisuusalan työhön poliisihallinnon ulkopuolelle
- Pääsin muuhun palkkatyöhön
- Ryhdyin yrittäjäksi
- Jäin työttömäksi, työttömyysjakso kesti (ilmoita kokonaisina kuukausina): _____ kk.
- Siirryin opiskelemaan (jatko-opintoihin, muihin opintoihin)
- Siirryin työelämän ulkopuolelle muista syistä (vanhempainloma tms.)
- Muu työmarkkina-asema

3.2. Mitä teet tällä hetkellä?

- Olen poliisikoulutustani vastaavassa työssä (työ poliisihallinnossa)
- Olen turvallisuusalan työssä poliisihallinnon ulkopuolella
- Olen muussa palkkatyössä
- Toimin yrittäjänä
- Olen työttömänä
- Opiskelen
- Olen työelämän ulkopuolella muista syistä (vanhempainloma tms.)
- Muu työmarkkina-asema

4. POLIISIKOULUTUKSEN ANTAMAT AMMATILLISET VALMIUDET JA OSAAMINEN

Seuraavaksi pyydämme sinua arvioimaan kahta asiaa:

1. **Henkilökohtaiset valmiutesi:** Kuinka vahvaksi tunnet omat valmiutesi poliisina? Henkilökohtaisia valmiuksia arvioidaan kohdissa 4.1 ja 4.2.

2. **Poliisikoulutus:** Kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi, kun ajattelet poliisin ammattia omien kokemustesi valossa? Poliisikoulutusta arvioidaan kohdissa 4.3 - 4.5.

4.1 HENKILÖKOHTAISET VALMIUDET

Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat sinuun ja omaan toimintaasi? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?

A Vastuuntunto

	Eri mieltä	Osittain eri mieltä	En eri enkä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä
Ymmärrän poliisityön vastuullisuuden	1	2	3	4	5
Olen sisäistänyt poliisiin yhteiset arvot (oikeudenmukaisuus, ammattitaito, palveluperiaate, henkilöstön hyvinvointi)	1	2	3	4	5
Käyttäydyn poliisin arvon mukaisesti myös vapaa-aikana	1	2	3	4	5
Suhtaudun vastuullisesti työturvallisuuteen noudattaen työturvallisuusohjeita	1	2	3	4	5

B Tiimityöskentely

	Eri mieltä	Osittain eri mieltä	En eri enkä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä
Osaan ja haluan työskennellä ryhmässä	1	2	3	4	5
Otan luontevasti vastaan neuvoja ja ohjeita	1	2	3	4	5
Kuuntelen muita ryhmän jäseniä ja otan heidät huomioon omassa toiminnassani	1	2	3	4	5

C Käyttäytyminen ja stressinhallinta

	Eri mieltä	Osittain eri mieltä	En eri enkä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä
Kestän työn psyykkistä painetta	1	2	3	4	5
Hallitsen käyttäytymistäni ja reaktioitani myös kiireessä ja hankalissa tilanteissa	1	2	3	4	5
Fyysinen kuntoni vastaa työn vaatimuksia	1	2	3	4	5
Tunnistan omat heikkouteni ja haluan oppia kokemuksistani	1	2	3	4	5
Pystyn keskustelemaan myös hankalista asioista (esim. vaaratilanteiden purku)	1	2	3	4	5

D Ammatillisuus

	Eri mieltä	Osittain eri mieltä	En eri enkä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä
Olen kehittynyt ammatillisesti palvelusaikani kuluessa	1	2	3	4	5
Haluan kehittää ammattitaitoani myös jatkossa	1	2	3	4	5

4.2. POLIISIN YLEISOSAAMINEN

Arvioi, kuinka hyvin seuraavat väittämät sopivat sinuun ja omaan toimintaasi? Oletko väittämiin nähden eri mieltä vai samaa mieltä?

	Eri mieltä	Osittain eri mieltä	En eri enkä samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Samaa mieltä
Sovellun poliisilaitoksemme osoittamiin tehtäviin	1	2	3	4	5
Kykenen kantamaan tehtävän edellyttämän vastuun (esim. partiojohtajana)	1	2	3	4	5
Osaan hyödyntää tiedonhakua ja eri tietolähteitä monipuolisesti työssäni	1	2	3	4	5
Palvelen asiakkaita ystävällisesti ja tasapuolisesti	1	2	3	4	5
Kommunikoin sujuvasti englantia puhuvien asiakkaiden kanssa	1	2	3	4	5
Kommunikoin sujuvasti ruotsia puhuvien asiakkaiden kanssa	1	2	3	4	5
Edistan toiminnallani sovinnollisuutta	1	2	3	4	5
Ongelmanratkaisutaitoni ovat riittävät työtehtäviini nähden (ns. PBL-taidot)	1	2	3	4	5
Kuljetan poliisiautoa esimerkillisesti ja turvallisesti	1	2	3	4	5
Käytän voimakeinoja vähimmän haitan periaatteen mukaisesti	1	2	3	4	5
Tunnen kenttäjohtajärjestelmän ja toimin sen mukaisesti	1	2	3	4	5
Hallitsen tilastollisen rikosanalyysin ja analyysitoiminnan perusteet	1	2	3	4	5
Tiedän ulkomaalaisvalvonnan perusasiat	1	2	3	4	5
Käytän hyvää suomen kieltä kirjoittaessani raportteja	1	2	3	4	5
Osaan käyttää suppeaa tutkintaa	1	2	3	4	5
Osaan käyttää rangaistusvaatimusmenettelyä	1	2	3	4	5
Toimin tehtävissäni aktiivisesti, keskittyen olennaisiin asioihin	1	2	3	4	5
Käytän poliisivaltuuksia tarkoituksenmukaisesti	1	2	3	4	5
Osaan perustella toimivaltuuksien käytön	1	2	3	4	5
Osaan asettaa työtehtäväni tärkeysjärjestykseen	1	2	3	4	5
Olen mukana kehittämässä parempia työmenetelmiä yksikköni käyttöön	1	2	3	4	5
Ymmärrän kulttuurieroja ja kykenen yhteistyöhön kulttuuriltaan erilaisten henkilöiden kanssa	1	2	3	4	5

4.3. POLIISIKOULUTUKSEN TYÖLÄMÄVASTAAVUUS: KENTTÄTOIMINTA

Seuraavaksi pyydämme sinua arvioimaan poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta.

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla:

	Välttävät	Tyydyttävät	Hyvät	Kiitettävät	Erinomaiset
	kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin				kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonta ja ylläpitäminen	1	2	3	4	5
Ensimmäisen partion periaate	1	2	3	4	5
Kiinniottolanteet	1	2	3	4	5
Pahoinpitelyt	1	2	3	4	5
Varkaudet	1	2	3	4	5
Teknisten laitteiden käyttäminen (Virve, Poke, alkometri, ym.)	1	2	3	4	5
Rangaistusvaatimusten täyttämisen ja tiedoksiantaminen	1	2	3	4	5
Liikenneonnettomuustilanteiden hallinta	1	2	3	4	5
Rattijuopumustilanteet	1	2	3	4	5
Päihtyneiden kohtelu	1	2	3	4	5
Aggressiivisen asiakkaan käsittely	1	2	3	4	5
Rikosten ja häiriöiden estäminen ennalta	1	2	3	4	5
Kotihälytykset	1	2	3	4	5
Poliisitaktiikan soveltaminen tehtävillä	1	2	3	4	5
Voimankäyttöä koskevien säästösten tunteminen	1	2	3	4	5
Koulutuksen tuottama motivaatio valvonta- ja hälytystehtäviin	1	2	3	4	5

4.4. POLIISIKOULUTUKSEN TYÖELÄMÄVASTAAVUUS: LIIKENNEVALVONTA

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla:

	Välttävät	Tyydyttävät	Hyvät	Kiitettävät	Erinomaiset
	kyseinen osa- alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin				kyseinen osa- alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin
Nopeusvalvonta	1	2	3	4	5
Ajotapavalvonta	1	2	3	4	5
Liikenteeseen liittyvien asiakirjojen tarkastaminen (ajoluvat, rekisteröintitodistukset, ym.)	1	2	3	4	5
Ajoneuvojen varusteiden, kunnan ja rakenteen tarkastaminen	1	2	3	4	5
Liikenteenvalvontalaitteiden käyttäminen (tutka, vaaka, huumeseula, ym.)	1	2	3	4	5
Ajoneuvon kuormauksen valvonta	1	2	3	4	5
Valvontailmoituksen täyttäminen	1	2	3	4	5
Tarkastettavan ajoneuvon turvallinen pysäyttäminen	1	2	3	4	5
Turvalaitteiden käytön valvonta (mm. turvavyöt)	1	2	3	4	5
Koulutuksen tuottama motivaatio liikennevalvontatehtäviin	1	2	3	4	5

4.5. POLIISIKOULUTUKSEN TYÖELÄMÄVASTAAVUUS: TUTKINTA

Kun vertaat saamaasi poliisikoulutusta poliisin ammatin osaamisvaatimuksiin, kuinka hyvät ammatilliset valmiudet poliisikoulutus sinulle käsityksesi mukaan antoi seuraavilla eri osa-alueilla:

	Välttävät	Tyydyttävät	Hyvät	Kiitettävät	Erinomaiset
	kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen heikoimpiin				kyseinen osa-alue kuului koko poliisikoulutuksen parhaimpiin
Pakkokeinojen käyttäminen	1	2	3	4	5
Kuulustelut	1	2	3	4	5
Tutkinnan päättäminen	1	2	3	4	5
Patjailmoitusten kirjaaminen	1	2	3	4	5
Tapahtumapaikan tekninen tutkinta	1	2	3	4	5
Rikoksen tunnusmerkistön tunnistaminen eri rikoksissa	1	2	3	4	5
Esitutkintapöytäkirjan laatiminen	1	2	3	4	5
Henkilörekisteröinti	1	2	3	4	5
Teknisen näytön hyödyntäminen	1	2	3	4	5
Kuolemansyyn selvittäminen	1	2	3	4	5
Rikosprosessin kulku	1	2	3	4	5
Todistelun kokonaisuuden hallinta rikostutkinnassa	1	2	3	4	5
Siviilioikeuden peruskäsitteiden tunteminen	1	2	3	4	5
Poliisin käytössä olevien tietojärjestelmien käyttö (Patja, ATJ, LTJ, Tunt, PoliTrip)	1	2	3	4	5
Koulutuksen tuottama motivaatio rikostutkinnan tehtäviin	1	2	3	4	5

5. POLIISIKOULUTUKSEN KEHITTÄMISKOHTEET

5.1. Mitkä olivat niitä poliisikoulutuksen osaamisalueita, joilta sait mielestäsi parhaat valmiudet poliisin ammattiin?

5.2. Minkä osaamisalueiden koulutuksesta et saanut mielestäsi riittäviä valmiuksia poliisin ammattiin? Millä osaamisalueilla poliisikoulutuksessa olisi eniten kehittämistä?

5.3. Oliko poliisikoulutuksessa sellaista koulutusta, jota oli liikaa, tai joka oli mielestäsi poliisin ammatin osaamisvaatimusten näkökulmasta turhaa?

6. AMMATILLINEN TULEVAISUUS

6.1. Jos arvioit tulevaa ammattiuraasi, niin mikä seuraavista on oman arviosi mukaan todennäköisin pitkän tähtäyksen vaihtoehto omalla urallasi?

- a) Tulen toimimaan poliisin ammatissa (poliisihallinnossa)
- miehistötehtävissä
 - alipäällystötehtävissä
 - päällystötehtävissä
 - muissa poliisihallinnon tehtävissä (asiantuntijatehtävät tms.)
- b) Tulen toimimaan turvallisuusalan tehtävissä poliisihallinnon ulkopuolella
- julkisen sektorin tehtävissä
 - yksityisen sektorin tehtävissä
- c) Vaihdan alaa kokonaan,
- en jatka turvallisuusalan tehtävissä

Miksi vaihdat alaa kokonaan?

6.2. Jos jatkat poliisihallinnon palveluksessa, niin mitkä tehtäväalueet sinua erityisesti kiinnostavat poliisissa? Mainitse tärkeysjärjestyksessä kolme tärkeintä (1 = kiinnostaa eniten = kiinnostaa toiseksi eniten, 3 = kiinnostaa kolmanneksi eniten):

Lyhytkestoinen rikostutkinta	___
Tekninen rikostutkinta	___
Talousrikostutkinta	___
Huumerikostutkinta	___
Väkivaltarikostutkinta	___
Tiedustelu- ja tarkkailutehtävät	___
Muu vaativa/pitkäkestoinen rikostutkinta	___
Valvonta- ja hälytystehtävät (YJT)	___
Liikennevalvonta (YJT)	___
Koirapoliisitoiminta (YJT)	___
Päivystys	___
Lähipoliisitoiminta/koulupoliisitoiminta/ muu ennalta ehkäisevä toiminta	___
Ulkomaalaisvalvonta	___
Pidätettyjen ja säilöön otettujen vartiointi	___
Lupahallinto	___
Sisäinen hallinto ja tukitehtävät (esim. henkilöstö- ja taloushallinto)	___
Asiantuntijatehtävät	___

7. AVOIN PALAUTE

Mitä haluat edellisen lisäksi sanoa joko poliisikoulutuksesta tai tästä kyselytutkimuksesta?

KIITOS VASTAUKSISTASI!

Sanna-Mari Humppi ja Noora Ellonen: Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tapausten tunnistaminen, rikosprosessi ja viranomaisten yhteistyö. 40/2010. 19,00 €

Mirkka Kreuz: Terrorismin torjunta Suomessa. 39/2010. 25,00 €

Arno Tanner ja Laura Koivisto-Khazaal: Maahanmuutto- ja ulkomaa-laisviranomaiset mediassa. 38/2010. 24,00 €

Matti Vuorensyrjä: Tulos- ja kehityskeskustelujen arviointi ja kehittäminen poliisihallinnossa. 37/2009. 17,00 €

Petri Rainiala: Tiedottajan käyttö poliisin tiedonhankintamenetelmänä. 36/2009. 20,00 €

Erkki Hämäläinen: Eurooppalaistuva lainvalvonta. 35/2009. 23,00 €

Terhi Hakamo, Anne Alvesalo, Kirsi Jauhiainen ja Erja Virta: Talousrikokset rikosprosessissa. 33/2009. 33,00 €

Outi Roivainen ja Elina Ruuskanen: Laki ja järjestys? Poliisien ja kaupunkilaisten näkemyksiä järjestyslaista sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden valvonnasta. 32/2008. 38,00 €

Anna Vanhala: Piiri pieni pyörii. Poliisipäälliköiden ammatti-identiteetti ja työelämäkerrat. 31/2007. 29,00 €

Anna-Liisa Heusala, Anja Lohiniva ja Antti Malmi: Samalla puolella – eri puolilla rajaa. Rajaturvallisuuden edistäminen Suomen ja Venäjän viranomaisyhteistyönä. 30/2008. 43,00 €

Kari Saari: Poliisi ja joukkojenhallintatoiminta Suomessa. Joukkotilan- teet ja niihin liittyvä poliisitoiminta suomalaisten poliisien näkö- kulmasta tarkasteltuna. 29/2007. 32,00 €

Marko Viitanen: Poliisin rikokset. Tutkimus suomalaisen poliisirikok- sen kuvasta. 28/2007. 65,00 €

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja, (ISSN 1797-5743)

Milla Lumio: Hymyn takana – Thaimaalaiset maahanmuuttajat, viranomaiset ja kotoutuminen 93/2011. 14 €

Sanna-Mari Kuoppamäki: Poliisin ja Rajavartiolaitoksen turvapaikkamenettelyt ja viranomaisyhteistyö 92/2011. 11 €

Vesa Muttilainen ja Terhi Kankaanranta: Talousrikollisuus kehitysuunnat ja toimintaympäristö vuosina 2000-2009. 91/2010

Ulla Palonen: Turvallisuusympäristön muutos diskurssina. Oikeus- ja sisäasioiden strategiat, järjestäytyneet rikollisuus ja poliisitoiminta. 90/2010. 13,00 €

Jenni Niemi: Seurusteluväkivalta nuorten kokemana. 89/2010. 13,00 €

Laura Peutere: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2009. 88/2010. 12,00 €

Lauri Holmström: Industrial espionage and corporate security: the Ericsson case. 87/2010. 8,00 €

Terhi Kankaanranta ja Vesa Muttilainen: Kuittikauppa rakennusalan talousrikollisuutena. 86/2010. 12,00 €

Laura Peutere: Poliisin tietoon tullut viharikollisuus Suomessa 2008. 85/2009. 19,00 €

Jenni Juslén ja Vesa Muttilainen: Korruption ydinalueet 2000-luvun Suomessa. 84/2009. 18,00 €

Johanna Peurala: The European Union's Anti-money Laundering Crusade. 83/2009. 10,00 €

Sanna-Mari Humpi: Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö rikosilmoituksissa. 82/2009. 12,00 €

Poliisiammattikorkeakoulun oppikirjoja, ISSN 1455-8270

Kimmo K. Kiiski: Poliisin rooli kuolemansyyntutkinnassa. 18/2009.
2. uudistettu painos. 20,00 €

Johan Boucht, Dan Frände suom. Markus Wahlberg: Suomen rikosoikeus. Rikosoikeuden yleisten oppien perusteet. 17/2008.
20,00 €

Reima Kukkonen: Keinotekoisista varallisuusjärjestelyistä ulosotossa ja velallisen rikoksissa. 16/2007. 27,00 €

Risto Honkonen & Nora Stenvall (toim.): Poliisin johtamista kehittämässä. 15/2007. 39,00 €

Arto Hankilanoja: Työturvallisuus ja vastuun kohdentuminen poliisihallinnossa. 10/2003 2. uudistettu painos 2007. 16,00 €

Janne Häyrynen & Tero Kurenmaa: Arvopaperimarkkinarikokset. 14/2006. 25,00 €

Anne Alvesalo & Ari-Matti Nuutila (toim.): Rangaistava työn turvatomuus. 13/2006. 21,00 €

Anne Jokinen: Rikos jää tekijän mieleen. Muistijälkitesti rikostutkimen menetelmänä. 12/2005. 20,00 €

Nina Pelkonen: Kriisin ABC. Käsikirja poliisin käyttöön. 11/2005. 10,80 €

Kimmo Himberg: Tekninen rikostutkinta. Johdatus forensiseen tieteseen. 9/2002. 12,96 €

Marketta Vesisenaho: Poliisialan sanasto. Suomi-ruotsi-englanti. 8/2002. 10,80 €